ANTONII
KERKOETII
AREMORICI
MASTIGOPHORVS
TERTIVS, SIVE

ELENCHI

CONFVTATIONIS,

quam Claudius Salmaſius ſub Franciſci Franci I. C. nomine Animaduerſis Kerkoëtianis oppoſuit,

PARS TERTIA.

PARISIIS,

M. DC. XXIII.

ANTONIVS
KERKOETIVS
AREMORICVS
CLAVDIO SALMASIO.

NE malè collocatam à te, Salmaſi, gratiam putes, quòd vnum nomini meo librum inſcripſeris; tertius iam ecce tibi à me rependitur; & plures ſi per otium licuerit, ac ſi id tibi gratum eſt, hoc anno, & altero, & deinceps, vti pollicitus ſum, ſequentur. Interim quod ex Confutatione tua reliquum erat, in poſtremum hunc Maſtigophorum coniecimus: qui quod aliis duplo craßior eſt, vbertate materiæ ſcito eſſe factum. Nam cùm inſigniora ſtuporis, & inſcitiæ tuæ capita breui perſequi, & complecti ſtatuiſſem, tot illa reliquis in folijs, ac tam inuſitata ſeſe nobis obtulerunt; vix vt enumerandis illis, ac notandis haud mediocre volumen ſatis eſſe potuerit. Hoc ne ſolito illo inſectandi more, iracundè dictum exiſtimes, tete ipſum, cùm legeris, arbitrum non recu-

ã ij

ſo. De tuis quidem amicis, quos tibi in poſterum cauendos, ac ſuſpectos habendos cenſeo, noli quenquam putare ita tui ſimilem, vt non illa ipſa, quæ latere profectò neminem poſſunt, aut per ſeſe iam viderit, aut à me patefacta, & publicata cognorit. Itaque quod tibi palam homini minimè mala blandiuntur, & in longas aures tuas neſcio quæ adulatoria, & παρηγορικὰ demittunt; magis id conſolandi tui gratia, vel illudendi etiam, μὰ τὸν φίλιον, cauſſa faciunt, quàm vt leue iſtud infortunium tuum, errata verò tolerabilia & condonanda iudicent. Scio quanti de te riſus in doctorum virorum circulis & colloquiis; quanta tuæ ſtoliditatis admiratio; quam crebri de tot, ac tam enormibus peccatis tuis Vrbe tota ſermones extiterint, poſteaquam priores duo Maſtigophori noſtri prodierunt. Quid igitur fore deinceps exiſtimas, cùm hic ipſe, qui nunc exit in lucem, haud paulò grauiora, & atrociora, quàm erant illa, detegere, & in tergum tuum vindicare paratus accedat? Ad ea recognoſcenda priuſquam te, Salmaſi, lectoreſque cæteros dimitto, paululum morabor in iis, quæ ſub neſcio cuius Franciſci Franci, fœnei hominis larua contra me in Præfatione conqueſtus es. Cui tu perſonæ

quare partes tuas impoſueris, nulla nobis alia cauſſa ſuccurrit, niſi quod in propria & aſinina pelle ſtrenuè dolatus, ac depexus, ſub aliena latere, ac tergo tuo conſulere decreuiſti. Igitur mirari ſe Francus iſte, hoc eſt Salmaſius, neque cauſſam ſatis extricare dicit; cur in Salmaſium vt ſcriberem adduci potuerim. Ibi neſcio quæ contra Petauiū pueriliter daclamat, ac ſtolide, nec alia tamen præter ea, quæ Salmaſio ipſi dicere placuit; cū vna eademque ſit, vti dixi, beſtia, quæ aliàs Claudius Salmaſius, illîc Franciſcus Francus audire maluerit. Non erat profectò, Salmaſi, cur adeò Franciſci illius Franci voce mirarere; tantum audaciæ in Aremorico Kerkoëtio fuiſſe, vt vni è Grammaticorum familia imperitiſſimo, è Cauſſidicorum grege loquaciſſimo ſilentium indiceret. An cùm tantum ineptiarum hoc in vno capite cum tam inaudita ſuperbia, inſolentiaque collectum viderem, homo ingenuus, ac μισοπόνηρος, *& muci illius ac grauedinus impatiēs manum abſtinerem? Fateor, mi Salmaſi, nondum eô me patientiæ veniſſe, vt in extrema tua inſcitia, planeque prodigioſa, infinitam illam arrogantiam aut æquo animo ferre, aut tacito ore diſſimulare poſſem. Nam de inſcitia, tametſi tot noſtræ diſputationes fidem*

fecerint, paucis hîc, ac velut compendio cognoſce. Duo ſunt ex omnibus literarum partibus eruditionis genera, quibus cùm à puero te, Salmaſi, iam olim exercueris, haberi te ſummum hodie cupis, dignumque, cui Gallicani Præſules, vel fiſcus regius annui ſtipendij aliquid aſpergat: Alterum Græcorum, ac Latinorum nominum verborumque proprietas & origo: in quibus enucleandis bonam ætatis partem contriuiſti: alterum, antiquitatis ritus; veluti quo corporis veſtitu, & calceatu Romani Græcique ſint vſi; quæ ciborum apud illos genera; res item vaſaria, numaria, & ſi quæ ſunt eius generis alia. Præter hæc nihil admodum ſcire te, non ſolùm intelligunt omnes, ſed ne tu ipſe quidem inficiaris. Nam Mathematicas artes, velut Arithmeticam, Geometriam, ac cæteras; itemque Dialecticam, Phyſicam, Medicam; tum verò Theologicam; atque omnem omnino præſtantiorem ſcientiam funditus ignoras. Quod cur adeo miremur, eiuſmodi te artium rudem eſſe, quas neque tuus te pater vnquam docuit, neque aliunde didiciſti; cùm ex illa ipſa, quàm profiteris, forenſi doctrina nihil præter titulum habeas, nomenque Cauſidici? Ego te niſi ex ſcriptis tuis non noui: ſed qui melius norunt, aiunt præſuper-

bia neque reſpondiſſe te de iure cuiquam mortalium, neque cauſſas adm[illegible]ĩ vnquam egiſſe. Quare qui in tua ipſa profeſſione tam ſis imperitus, fruſtra alienarum à te doctrinarum vſum, ac facultatem requiremus. Eo fit, vt tua deniquẽ omnis induſtria, ac quicquid eſt, cuius gratia publicè te à nobis ali curariq; poſtulas, genere illo, quod dixi, definiatur; Græcorum ac Latinorum nominum; tum quod cæteris accuratius te ſcire profiteare quid Romani comedere, bibere, veſtire, aut calceare ſoliti; quæ fuerit apud eoſdem textrinæ ratio; quæ numorum genera: de quibus ſcripturum te minaris identidem, & ingentia nobis volumina polliceris. Harum ſi rerum tantum in te eſſe, quantum nobis oſtentas, vſum ac ſciẽtiam conceſſero, nihil eſſe profectò vides, cur te vel tanquam doctum hominem admiremur, vel in regiis ſtabulis, velut otioſo, & emerito iumento, pabulum tibi de publico præbeatur. Nam illa ſanè, quæ te callere dicis, vti cùm cæterarum artium ornamentis haud aſpernanda ſunt, ita ſi ſola ſuppetant, leuia, arida, exiliaque ſunt, neque cur vnctiorem te noſtro ſumptu oporteat eſſe, ſatis honeſtam cauſſam continent. Atqui non ſolùm iſtiuſmodi rerum haud perinde ac videri vis conſultum te eſſe; ſed etiam nihil ſupra vulgus

ſapere, imo infra vulgi captum, communemque ſenſum hebetem ac rudem eſſe te, tot iam libris conuicimus, & qui modo prodit in lucem, tertius iſte Maſtigophorus oſtendet. Vt enim pauca quædam velut in ſpecimen offeram, quò te loco Grammaticum habeamus, qui hunc nobis Canonem condideris; à neutris nominibus Græce ὑποκοριστικὰ non formari? quod tu Confut. pag. 103 *docuiſti, quaſi non, vt alia mittam, quæ ſuo loco perſtrinximus, à πρόβατον, diminutiuum προβάτιον formetur. Qui inſuper Talenti nomen negaueris vnum aliquando ſignificare numũ; qui mortuum ire, pro mori dixeris; ponere veſtem, pro induere: qui χλαιίζειν idem eſſe ſcripſeris, atque erudire, qui λαμπυρίδα, hoc eſt ſcarabeum, aut vulpem, putes eſſe lampetram piſcem; qui πῖνον, hoc eſt ſordes, nitorem, & munditiam interpreteris: qui antiſtitem de Epiſcopo vſurpari prohibeas: qui deglubere credas eſſe, floccos è vellere trahere: qui verſuram ſimplex eſſe mutuum contra Grammaticam cenſeas? Age altera in illa eiuſdem doctrinæ parte, vide vtrum bellus ſis, qui tam craſſè, ac turpiter offenderis: An tu mediocrem illum Grammatici, vel tolerabilem ſtuporem exiſtimas, nondum ſcire, quid inter numorum pretium, ac pondus interſit?*

putare

putare denarium ac drachmam pondus habuiſſe aſsium ſexaginta quatuor, quorum ſinguli vnciæ ſextam decimam pendant vncias quatuor vniuerſi? Quid cuius ratiocinia eô demum perducta ſint; vt minuta illa duo mendicæ Viduæ, cuius Euangelia meminerunt, beſſe Romanæ libræ, hoc eſt Marcis argenti duabus, æſtimentur? Ecce alterum illud infame portentum; Senatores Romanos ante Auguſtum, bellaque ciuilia, crepidatos; ab hoc tempore, caligatos fuiſſe, idque ex eo probari, quod milites per iocum, & ludibriũ caligatum concilium vocati ſint. Accedant modo, quæ de chlamyde, deque rotundis, & quadratis veſtibus, tam contra iudicium omne, quàm ſine vllo pudore diſputaſti. Quid hoc homine præterea facias; qui aurum viride, heliotropion Dioſcoridis; cærulei coloris eſſe pertendat? qui Iudæorum, qui Chriſti Domini, & Apoſtolorum pallia promiſcua cũ Cynicis faciat, neque à vulgaribus reliquis Philoſophorum propria diſcernat? Cùm his, & innumeris aliis vltimæ ac deſperatæ inſcitiæ & aſininæ ſordibus cõmentarij tui omnes fœdati ſint: cũ tota in oratione tecum diſcordes, & contraria minimèque conſentanea loquaris: cũ iudicio denique & humano vbiq; ſenſu careas; neque ad ſcribẽdum aliud quic-

quam præter os, ac temeritatem afferas, tamenne miraberis extitiſſe non neminem aliquando, qui contra te ſcriberet: quaſi magnũ illud ſit, dignúmque quod etiam atque etiam conſideretur: aut tanti ſit Grammaticus Caluiniſta, vilis & obſcurus homuncio ex inſcitiæ face, ſordibuſque concretus, vt ab eius fricanda ac detegenda ſcabie ſpongiam manuſque contineamus? Grauis ſcilicet, ac metuendus aduerſarius eſt Claudius ille Salmaſius; qui tum maximè cùm ad ſui defenſionẽ intentus eſt ac vigil, apertũ latus ad vulnus porrigit, & in craßiora, fœdioraque ſe, quã erant illa, quæ excuſare nititur, errata præcipitat. Atenim homo eſt ille, & in errores, vti cæteri, pronus eſt, ac facilis: tamen humana præter hoc habet reliqua: tamen moderatus eſt, & in tolerandis aliorum delictis eandem, quam ab aliis requirit, æquitatem adhibet: eſt eiuſmodi denique, qui cũ ne tuberibus propriis offendat alios poſtulat, illorũ verrucis ignoſcat. Dixi aliquãdo tibi, & non ſemel dicendũ eſt, ſi inſcitia ipſa & ſuperbia ſcriberet, non ſtylo aliter vſuras ambas, ac tu hactenus facis. Quænam è ſcriptis tui pagina liuore, odio, inſectatione doctorum, & Catholicorum hominum, oſtentatione tui, λυχανθρωπίᾳ denique, ac μισανθρωπίᾳ vacua eſt? Tu Marſi-

lij, vt aliud nihil dicam, certè Regij nuper hac in Academia Profeſſoris, & hominum opinione docti & Catholici memoriam perditè, ac nefariè violaſti. Tu in alios pleroſque partium earumdem, doctrinæ haud vulgaris homines ſtylum tuum acuiſti. Tu Scaligerum, Caſaubonum; tu innumeros ex eadem Caluiniſtica fæce, eiuſdemque tecum Hæreſis fœdere deuinctos mordere, ac traducere pridem inſtituiſti. Hoc nobis ſcilicet literarum, ac literatorum fautoribus, &, quod caput eſt, Catholicis in Hæretico rabula, & imperito Grammaticulo diſſimulandũ; & antequam ſuſciperetur, diu, multúmque cogitandũ fuit. Credas cùm hæc apud iſtum videas, veterani alicuius, & in omni genere diſciplinæ conſummati, non tyronis ac ſcioli ſtolidè minantis verba legere. Magno, inquit, optaueris emptũ Intactum Pallanta. Ηδην ἀπειλαῖς, ἐγέλασα ψολοκομπίαις. *Mene te, ô vacerra! pro eo ac mereris tractaſſe pœniteat? Vt ne me conſilij pigitum eſſe ſcias; edico iterum, ac denuncio; mecum deinceps rem fore tibi; ac perpetuũ mihi contra te & immortale certamen eſſe ſuſceptum, donec Caluiniſtica cũ pelle proteruiam, impudentiam, maledicendi, & obtrectandi libidinem exuas, teque ad ſanitatem, ac bonam mentem referas. Attamen*

ſuos intra fines inquietari ſe, & à Theologo vexari Grammaticus queritur. Quid enim Theologiæ, aut Catholicæ religionis minuta hæc interſunt, vnde inter nos orta contentio? Primùm quis tibi me Theologum eſſe dixit? Catholicum quidem me noui, & earum partium, quarum in odium cum tuis conſpiraſti. Theologum verò neque me facio, neque tu putares eſſe, niſi Petauium eſſe me crederes: de quo quia mihi ipſi fidem non adhibes, tum me quemcumque voles fingito, dum ne Salmaſius vnquam, aut Σαλμασιοειδὴς eſſe videar. Sed quod in Theologiæ maieſtatem, & καθοσίωσιν commiſiſſe negas, itáne diſſimulas quod in vno ex Patribus, Tertulliano ſcelus ac piaculum auſus es, cùm vltra Grammaticæ fines iaculo expedito, grauiſſimum in Scriptorẽ, & Chriſtianæ antiquitatis vindicem inuolaſti? Cuius tu pallium poſtquam annotationum tuarum cœno, ac quiſquiliarum Grammaticarum ſordibus aſperſiſti; tum ineptis ac temerariis diuinationibus, & correctionibus tuis miſerimè laceraſti, in reliqua Scriptoris eiuſdem, indeque alios in Patres graſſaturum te porrò denuncias. Hoc videlicet Hæretici ac Caluiniſtæ Grammatici flagitium æquo animo feremus. Nos, inquam, Catholicarum partium, ſiue Theologi ſumus,

lue hac & contagione peſtis Hereticæ Patres ac Doctores noſtros afflari, vitiarique ſinemus? ſiue nos amœniores illa literæ detinent, nouum hoc inſcitiæ, temeritatiſque portentū ſerpere longius, & has ipſas artes inficere, ac deprauare patiemur? Age num leue iſtud, & intra Grāmatici piaculi noxam coercendum ſcelus eſt, quòd Notis, & Commentariis tuis paſſim Hæreticæ ac peſtiferæ doctrinæ virus inſpergis? Hanccine vecordiam vt impunè Grāmaticus habeas, qui Chriſtum Dominum, & eius Apoſtolos Cynico habitu, cultuque velut ad mimū, Scenamque produxeris? Quid? in Gangrenſi Synodo Monaſticas dicere veſtes publico decreto eſſe damnatas; & idipſum è Caluini, ac Mornæi damnatis Operibus in ſua deriuare ſcripta, & Catholicæ iuuentuti legendum proponere, num Grammaticum eſt, aut mediocre delictum? Quamobrem quiritari, ac vociferari deſine, eripi Grammatico tibi commentandi Patres, aut emendandi, vel quoquo modo illuſtrandi *licentiam. Fateor; vix iſtud ego Catholico Grammatico, qui præter Grammaticam, nullis ſit alterius doctrinæ præſidiis inſtructus, permittendum arbitror. Hæretico verò, qui ne à Grammatica quidem ſatis paratus, & inſcitia plenus, ac ſuperbia, id ſibi*

muneris depoſcat, non modò non concedendum, ſed vel acerrimè reſiſtendum iudico. Proinde tuam, Salmaſi Caluiniſta, cauſſam cæterorum ab rationibus ſeiunctam eſſe memineris: nec idem licere tibi, quod ægrè eiuſdem artis, ſed Catholicis tribuitur, vt in recenſendis Patrum monimentis ſuam experiatur induſtriam. Hoc enim reuera eſt, quod dici tibi non pateris, κακουργεῖν τὴν θεολογίαν. Multum refert, à quo vtile alioquin officium quemque profectum ſit. Quod vulgò fertur, ἐχθρῶν δῶρα, latius patet. Tuum illud commentandi, & illuſtrandi, ac ſtylum omnino tuum, illi ipſi, de quibus benè mereri te putas, Sanctiſſimi ac Catholici Patres execrantur: non modò quia imperitus es, ſed etiam quia prophanus & Hæreticus: nec diuina ſua monimenta conſceleratis iſtis manibus contrectari; nedum laniari ac deprauari ſuſtinent. Quare miſſos illos fac, ſi ſapis, & pudori tuo conſulis, & ad vxorem, quam vocas tuam, Grammaticam redi; quam à Theologis corrumpi tam falsò, quàm putidè & inuerecundè conqueſtus es. Lenonem putet quempiam è Scena loqui, qui tua illa verba legerit. Itáne ſub patris matriſque diſciplina, perdite nebulo, ac nequam, inſtitutus es, vt meretricia illa, & lupanaribus digna in oratione

tua poneres? Vel hoc ipſo palam eſt moribus te ſectaque Cynicum eſſe, quòd certis argumentis conieceram. Ad extremum, vt ne longius abeam, ac tecum finiam, quam me temeritati & imperitiæ tuæ iuſtis de cauſſis, imò neceſſariis, interpoſuerim, tertius hic, vt de cæteris ſileam, Maſtigophorus docebit. Ex eo cognoſcent omnes, poſt homines natos futiliorem te ac vaniorem Grammaticum prodiiſſe neminem, quique minore periculo proritari, atque adeo pene ludibundis ab aduerſariis illudi, proſternique poſſit. Sed ego gloriolam iſtam, quæ nulla tamen de te, vel leuiſſima capi poteſt, non perſequor. Satis magnum habebo fructum laboris huius; ſi & ſtudioſæ iuuentuti, literiſque noſtris, quarum in perniciem excitaris, operam nauaro: & eorum, quos improbè violas, Regiorum maximè Profeſſorum, dignitati ſeruiero; & apud poſteros denique ætatis noſtræ dedecus, & infamiam purgauero: vt qui tantum miraturi ſunt his temporibus ignorantiæ, ſtuporiſque prodiiſſe, iidem, qui ſe huic opponeret, ac fortiter reſiſteret, non defuiſſe cognoſcant. Vale.

ANTONII

KERKOETII

AREMORICI

ELENCHVS

CONFVTATIONIS,

FRANCISCI FRANCI,

qui eſt

CLAVDIVS SALMASIVS.

Ad confutationem Animaduerſorum in Diatribam de Pallio.

Salmaſii ἀλογιστία, & ratiocinandi abſurditas & imperitia.

QVAM tu Kerkoëtij ἀσυλλογιστίαν, & Sophiſticas nugas appelles, poſſumus ex te audire, Salmaſi? Nimis profectò tuam imperitiam vrgent κερόεντος illius Kerkoetij cornua. Vel eorum, ſi potes, vim atque impetum elude. Tu qui Dialecticæ rudimenta non deguſtaſti, qui in Grammaticis nugis iam inde puero ad hanc *Pag. 1.*

ætatem habitas, ne argumentationem quidem noſtram capere potuiſti. Nam ſi intelligeres, non te hebetem adeò, vel exiſtimationis oblitum tuæ crediderim, vt eâdem ſemper oberrare chorda velles, ac loris noſtris toties terga tua præbere. Tuam, ô præſtigiator! inſcitiam, & ἀλογίαν redargui: quòd Tertullianum à toga ad pallium tranſiiſſe tum, cùm eſt factus preſbyter, hoc modo concluderes. *Tria in illius vita diſtinguēda ſunt tempora: vnū, quo nondum Chriſtianus: alterum, quo iam Chriſtianus: tertium, quo iam preſbyter extitit.* Hæc πρότασις vera eſt. Sequitur πρόσληψις: *Togam, cùm paganus adhuc eſſet, adhuc geſtauit: non mutauit item, quo tempore ad Chriſtianam religionem ſe contulit. Igitur tunc mutauit, cùm in preſbyterium cooptatus eſt.* Cedo quem voles Dialecticæ tyronem. Dicet tibi pſeudoſyllogiſmum tuum non procedere; & immaniter fatuam eſſe ratiocinationem iſtam. Nam tria tempora propoſueras: quorum in aliquo togam pallio mutatam oportuit; quæ ſingula latius patent. Nam & paganus aliquandiu vixit; & Chriſtianus inter Laïcos ſatis longo tempore; reliquum in ſacerdotio tempus exegit. Tu in προσλήψει ſolum Paganiſmi tempus integrum excludis: ſecundum, quod inter Laïcos Chriſtianus obiit, non integrum, ſed eius tantùm particulam complecteris. Scribis enim: *Non mutauiſſe habitum, quo tempore ad Chriſtianam religionem ſe contulit, etiam res certa eſt.* At ô blenne! aliud eſt tempus, *quo Chriſtianus vixit*; aliud *quo ad Chriſtianam religio-*

nem ſe contulit. Hoc enim breue eſt, & *ἀκαριαῖον*, aut vnius ad ſummum horæ, vel diei: illud multorum annorum fuit. Itaque non concludes tum ſumpſiſſe pallium, cùm in Presbyterium cooptatus eſt. Hoc enim obiici poteſt; id egiſſe Tertullianum poſt aliquot annos, quàm Chriſto nomen dederat, diù ante quàm presbyter fieret. Verũ demus tibi, ne mutaſſe quidem togam toto illo tempore, quo Chriſtianus Laïcus vixit: an ideò colliges, tum mutaſſe, *cùm in Preſbyterium cooptatus eſt*? Hoc tu quidem neceſſe habes concludere, qui ſuper hac ratione, reconditam illam, & Scaligeris, ac doctis omnibus ignotam hactenus obſeruationem ſtruis; Presbyteros omnes palliatos fuiſſe. At quis tibi concedat Tertullianum togam poſuiſſe, quando Preſbyter factus eſt? Quid ſi enim poſt aliquot exactos in Sacerdotio annos palliatus eſſe cœpit? Præſertim cùm tu ipſe pag. 19 Notarum ad Pallium doceas, non omnes Preſbyteros pallium vſurpaſſe; *ſed eos ſolos, qui aſceticam profiterentur*; quod & in Confutat. pag. 3. repetis: &, quod amplius eſt, adiicis; ne aſcetas quidem omnes induiſſe pallium; ſed *arbitrariũ illud omne fuiſſe.* Si arbitrarium fuit Chriſtianis omnibus, ac preſbyteris, vti toga, vel pallium ſumere; non potes ex eo concludere Tertullianum librum hunc ſcripſiſſe de Pallio, quo tempore cooptatus in Preſbyterium eſt; quod qui Preſbyteri fierent, palliatos eſſe omnes oportuit. Perit ergo tibi arcana illa, & inſignis obſeruatio, de tempore, quo Tertullianus librum de Pallio

ſcripſit. Neque enim conficies, eo temporis momento, quo ſacerdotium iniit, palliatum eſſe cœpiſſe; cùm, vt ipſemet fateris, non omnes Sacerdotes ad pallium redacti ſint, ſed arbitrarium id fuerit. Hæc mea ſimplex, facilis, & neceſſaria collectio fuit. Itaque quam tu Sophiſticam in ea captionem intelligas, & ἀσυλλογισίαν, non video. Et mirum eſt vſque eo plumbeum te eſſe, vt planiſſimi argumenti vim, ac momentum hactenus non capias. Adhibe quem voles in conſilium ex amicorum tuorum numero. Molinæus ecce Miniſter, Pontifex tuus Sedani nuper Dialecticam ſuam Iſagogen recoxit. Scribe ad illum, aut eius Methodum ſcrutare. Senties nihil in ratiocinatione eſſe noſtra captioſum ac fallax: & te vel cæcum eſſe, vel prodigioſè ſtolidum, qui aut lucem in meridie non videas; aut in tam manifeſto ſtupore perſiſtas.

Salmaſii tergiuerſatio, κρύψις, ἐναντιολογία.

Pag.2. NOn ſolam in Animaduerſis noſtris paralogiſmi tui ſtupiditatem traduximus; verùm etiam μάχην & conflictum ſententiarum ex diametro pugnantium. Hæc ſunt ἀντιφατικά: *Soli Preſbyteri Pallium inter Chriſtianos gerebant*: *Non ſoli Preſbyteri pallium gerebant*. *Item*: *Omnes Preſbyteri palliati fuerunt*: *non omnes Preſbyteri palliati fuerunt*. Hæc non ſolùm in Notis; ſed & in Confutatione, doceo ſingillatim abs te eſſe ſcripta. Quod

ſoli Preſbyteri pallium habuerint, ſcribis Notarum pag. 17. *Et pallium illud eſt, quod ſacerdotalis habitus nomine inſigniuit Tertullianus, quodque* à SOLIS SACERDOTIBVS *gerebatur; non ab omnibus Chriſtianis paſſiuitus vſurpabatur.* Quòd autem non ſoli pallium ſacerdotes induerint, aſſeris Notarum pag. 19: vbi multos ex Laïcis propter ἄσκησιν hac eadem veſte vſos eſſe tradis: nec non Confutat. pag. 3. id apertiſſimè defendis. Quare ex tuis decretis, ſoli Sacerdotes palliũ gerebant; & non ſoli gerebãt. Sequitur par alterũ contradicentiũ. Huius partẽ affirmantẽ, *Omnes Preſbyteros palliatos fuiſſe*; totidem verbis exprimis Notarum pag. 5. *Nam qui diſciplinæ Chriſtianæ diligentiſſimos, & exactiſſimos cultores præſtare volebant in omnibus, hi Chriſtiani Philoſophi erant, & dicebantur. Tales Tertulliani ætate Epiſcopi, Preſbyteri, &* OMNES CLERICI. Non omnes verò Preſbyteros pallium cœpiſſe diſputas pag. 19. Notarum, & in Confut. pag. 3. Notarum verba ſunt; pallium vſurpaſſe *ex Preſbyteris eos ſolos qui aſceticam profiterentur.* In Confut. *Non omnes, ſed ſolos aſcetas, & qui inter Preſbyteros durioris, & auſterioris vitę propoſitum ſectarentur.* Proinde conſequens eſt; Omnes Preſbyteros palliatos fuiſſe; & non omnes Presbyteros palliatos fuiſſe. Hæc profectò contradictoria ſunt: de quibus cùm ne mutire quidem in Confutatione tua auſus fueris, tamen imperitiæ, & impudentiæ nos argues, & te *ſtercoribus, excrementis, merdis albis*, ac cæteris ſpurcidicis tuis, quæ in ore perpetuò verſas, conuitiis vlciſcêris.

Futiliſſima Salmaſii obiectio, & ἔνστασις.

Pag. 3. SAcerdotum veſtem propriam fuiſſe pallium, ex eo Tertulliani loco deduxeras, in quo *ſuper omnes exuuias, & peplos auguſta veſtis, ſuperque omnes apices, ac tutulos ſacerdos ſuggeſtus* appellatur. Frigida ratio, miréque futilis. Primùm quia in aliis exemplaribus non *ſacerdos*, ſed ſacer habitus legitur, quod ſanè melius eſt. Itaque tua coniectura οἴχεται. Deinde quia etſi *ſacerdos habitus* aſciſcatur, idem valet, ac *ſacer*, & ita locutus fuerit; quoniam cum ſacerdotalibus aliis indumentis conferebat pallium. Contra hæc nugaciſſimam ἔνστασιν commentus es. *Si quis togam*, inquis, *ſago preſtare, vellet dicere; ita etiam iuxta illam tuam ſententiam dicere poſſet: togam ſuper omnes chlamydes, & ſaga, & paludamenta militarem eſſe ſuggeſtum. Ita enim inferret, togam non dici militarem ſuggeſtum, quia militum ſuggeſtus eſſet; ſed quia omnibus militaribus ornamentis antiſtaret.* In hac obiectione, iudicij, ac communis ſenſus, οὐδὲ φίψαλος eſt. Nam ſi *militaris* vocem propriè ſumas, nihil eſt in toga, quare militaris vocetur. Sin καταχρηστικῶς vſurpes, & tranſlatitiè, quatenus etiam forenſem ad militiam traducitur, non incongruè ita dici poſſit; vt ſi M. Tullius in toga ſe vehementius & vtilius pro Rep. certaſſe diceret, quam Pompeium cum ſago, & paludamento: Togam ille ſuam diceret ſupra ſaga

omnia militarem eſſe veſtem. Sed tum *militaris* vox ambiguæ ſignificationis eſſet, & vtramque, quod dixi, militiam ambitu ſuo contineret. At cur Tertullianus ſacerdotem veſtem appellaret pallium (ſi tamen ita nominauit) longè alia ratio eſt. Quippe diuerſos variorum Sacerdotum habitus memorans, inter cæteros, Æſculapij Sacerdotes ait pallio amictos eſſe: ex quo ad palliatos Chriſtianos trāſiens, poſtea quam ipſos veſtire cœpit, ſupra ornamēta Sacerdotum omnium pallium eminere ſcripſit. Meritò id quidem. Nam & Sacerdotalis veſtis pallium fuit; & in Chriſtiana profeſſione ineſt quædam ſacerdotij dignitas. Siquidem *regale Sacerdotium* à Petro vocatur. Proinde non abſurdè ſacerdotalem ſuggeſtum pallium vocare potuit. Quod verò de toga in exemplum arceſſis, putidum, puerile, ἀνάρμοστον eſt, & Salmaſij ingenio dignum.

Salmaſii ἀπολογία.

QVid infelicius hac indole tua? Etiamne non vides quid in diſſertatione illa de Pallio abſurditatis pugnæque ſit? Tu in vna pagina ſcribis, & omnes, & ſolos pallium vſurpaſſe Preſbyteros: in altera nec ſolos, nec omnes. Hæccine conſentanea ſunt? Hæc non ſecum ipſa confligunt? Loca ipſa paulo antè deſignaui. Vide, καὶ σιγῇ κάθησο. Satis infamiæ ex tam immani vecordia comparaſti. Noli

hac ventilanda inſcitia inſigniorem illam facere. Sacerdotalem habitum rogas ecquid vocare pallium non licet, quamuis alij, pręter
Pag. 4. ſacerdotes, eo ſint vſi. *Quàm multi*, inquis, *hodie Laici in Franciſcanorum habitu ſepeliuntur? quàm multis etiam in vita ex voto geſtandus datur, pueris, & puellis, vt vitales ſint? non propterea tamen Franciſcanus habitus appellari deſinet, quod quidam non Franciſcani eum vſurpent.* Euge: Homo Caluiniſta Franciſcanorum ſe habitu, ac religione defendit. At quàm inſcitè! Nam præter Frāciſcanos, aut qui ſe Franciſcanos videri volunt, aut denique ad illorum vtcunque collegium pertinere, nemo illorum habitum vſurpat. Pueri illi votiui, puellęque temporario illo veſtitu Franciſcanos ſe faciunt; id eſt, D. Franciſco deuotos, & conſecraneos. Multo id magis & illi præſtant, qui in eiuſmodi veſte ſtudent emori. An præter ſacerdotes, qui pallio vtebantur, ſacerdotes fieri, aut videri cupiebant? Hæc tu vel cogitares, niſi ſenſum, & iudicium perdidiſſes?

Ineptiſſima, & imperitiſſima Salmaſii opinio, Pallium Philoſophicum nihil à communi diſcrepaſſe.

CVm ſexcentis in locis & ignarum omnium rerum, & ad ea, quæ neſcis, docenda pręcipitem ac temerarium te eſſe planum fecerim, nunquam tamen, opinor, apertius,

καὶ

καὶ ἀναντιῤῥητότερον, quàm hoc loco reuincam. Verba tua ſunt: *Pallium verò Philoſophorum, & Græcorum omnium, Iudæorúmque idem fuit: exceptis enim Cynicis, reliqui philoſophi commune pallium Græcanicum geſtabant.* Hem! quid audio? Nihil inter Philoſophorum pallium & populare Græcorum interfuit? Solum Cynicum ab communibus dignoſci potuit; cætera nihil diſcrepabant? Vix eſt vt tui compos iſta ſcripſeris. Itane, Grammaticorum φέριστε, pallij certi nota, & habitu reliqui, præter Cynicos, Philoſophi à vulgo diſcerni nequibant? Vbi eſt τρίβων, & τριβώνιον illud, quod Philoſophorum inſigne fuiſſe proditur? Vtrúmne Cynicæ ſectæ Philoſophi illi omnes fuerunt, quibus velut proprium quiddam τριβωνοφορεία tribuitur? Ergo Plutarchus, cùm ait Philoſophi notam eſſe τριβωνοφορείαν, & πωγωνοφορείαν, ſolam Cynicam Philoſophiam intelligit? Themiſtius Orat. IX, Alexandrum, Auguſtum, Marcum Antoninum nullam aliam ob cauſſam tantum ſplendoris aſſecutos dicit, ἢ ὅτι τῶν χλαμύδων οὐκ ἀπεσκήνου πολὺ τὰ τριβώνια: *niſi quod non procul à chlamydibus pallia verſarentur.* Si nihil inter pallia cæterorum Philoſophorum & communia Græcorum interfuit, de ſolis Cynicis locutus eſt Themiſtius. De illis enim verba facit, quos hæc τριβωνίου nota ab aliis Græcis diſcreuerat. Atqui ſubinde Ariſtotelem, & Arium intelligere ſe demonſtrat: οὐδὲ Παρμενίωνος Ἀριστοτέλης ἀτιμότερος ἦν, οὐδὲ Ἄρειος Ἀγρίππου. Si Grammaticum Salmaſium audimus, Ariſtoteles Cynicus fuit. Nam ille τριβώνιον habuit, qua velut

nota à Græcorum vulgo diſtinctus eſt; quod ſoli Cynicæ ſectæ conuenit. Cynicus & ille ipſe Themiſtius fuit; qui de ſeipſo loquens Orat. VI, Theodoſij ſtudium in Philoſophiam prædicat, quòd in Occidentem profecturus filium Arcadium non alteri, quàm Philoſopho, & τριβώνιον ἀμφιεσμένῳ, id eſt palliato ſibi commēdarit. Epictetus, qui ſub Nerone vixit, apud Arrianum, Diſſert. lib. IV, Cap. VIII. τίς οὖν ὕλη φιλοσόφου; μὴ τρίβων; οὔ, ἀλλὰ ὁ λόγος. τί τέλος; μήτι φορεῖν τρίβωνα; οὔ, ἀλλὰ τὸ ὀρθὸν ἔχειν τὸν λόγον. *Quæ eſt Philoſophi materia? num pallium? Non: ſed ratio. Qui finis? an pallium ferre? Non: ſed rectam habere rationem.* De Philoſophis vniuersè loquitur, maximéque Stoicis. Sed & paulò antè; οὗτος φιλόσοφος. διὰ τί; τρίβωνα γὰρ ἔχει, καὶ κόμην. *Hic Philoſophus eſt. Quid ita? quoniam pallium habet, & comam.* Theodoretus Orat. I. de Prouid. de Philoſophis loquens, qui gentilem ſuperſtitionem plurimùm amplificarūt: ἡ δὲ ἐν τρίβωνι λευκῷ, καὶ πώγωνι μακρῷ, καὶ κόμῃ κεφαλῆς τὴν φιλοσοφίαν ὁριζομένη, τῆς ποιητικῆς θεολογίας τὸ καταγέλαστον ὁρῶσα, ἑτέρας πλάνης ἐπενόησεν ἀτραπούς. *At illa hominum manus quę albo pallio, & prolixâ barbâ, comâque capitis Philoſophiam definit, Poëticæ Theologiæ ridiculam abſurditatem videns, alterius erroris ſemitas excogitauit.* Qui Theodoreti locus aliud tuum νεανίευμα caſtigat, quo in Notis ad Tertul. pag. 18. vniuerſè pronunciaſti, *pulli coloris fuiſſe pallium Philoſophorum.* Ad hæc Iuſtinus Martyr initio Dialogi cum Tryphone ſcribit ſe ex habitu ipſo pro Philoſopho agnitum à Iudæo. Num Iuſtinum Cynicæ ſectæ

profeſſorem dices fuiſſe? Sed ἅλις ὑαρτύρων. Infinita ſunt apud Plutarchum, aliósque Scriptores loca; quibus oſtendi poſſit; cæterorum Philoſophorum τρίβωνας à vulgaribus Græcorum palliis diuerſos fuiſſe; adeò vt hac ipſa pallij nota à reliquis diſcernerenrur. Quare niſi te, Salmaſi, aliis ex hallucinationibus, & oſtẽtis inſcitiæ pridem cognitum haberemus, valde miraremur homini non inſano, nec ebrio tantam ſtupiditatem excidiſſe. Ad extremum, quid iſte Sexti Empirici locus ad erroris tui patrocinium facit? *Diogenes*, inquit, *in exomide, procedebat*; *nos vt ſolemus*. An ex eo colliges Philoſophorum pallia nihil à vulgaribus habuiſſe diſcriminis? Nonne τὸν ἐγκέφαλον ἐν ταῖς πτέρναις habes, cùm ſic diſputas?

Salmaſii prior illa opinio eiuſdem contrario decreto refellitur.

MEmento quoties tuis ex verbis te conuicerim: quot ἐναντιολογίας in ſcriptis tuis deprehenſæ: quoties denique duo ἀντιφατικὰ totidem verbis à te pronunciata, iiſdem nõnunquam paginis, obiecta ſunt. Hæc ſatis arguunt tumultuariam habere te in Excerptis congeriem, ac ſyluam; quam ἀκρίτως, & ἀβασανίστως profundis. Libet hoc idem loco monſtrare; duo te ex diametro pugnantia, & contraria docuiſſe. Ais pag. 5. *Philoſophicum pallium Græcorum fuit pallium, quo* GRÆCI OMNES *olim communiter vſi ſunt*, ante Tertulliani æta-

tem. Eodem *Græcanico pallio etiam Iudæi amiciebantur. inter Iudæos ergo etiam Apoſtoli; etiam Dominus ipſe*: (ais pag. ſequente) & in fine paginæ ſcribis ea, quæ ſuperiori capite notata ſunt: *Pallium Philoſophorum, & Græcorum omnium, Iudæorúmque idem fuiſſe, exceptis Cynicis.* Quod iccirco doces, vt Apoſtolorum, ipſiúſque adeò Chriſti pallium idem ac Philoſophicum fuiſſe probes. Hoc enim non aliter ſequitur, quàm ſi Iudæorum cõmune pallium oſtendatur à Philoſophico minimè diſcrepaſſe; quod tu pag. illa ſcripſiſti. Hæc prima contradictionis pars: *Philoſophicum pallium à vulgari Græcorum, ac Iudæorum pallio differre nihil.* Sequitur altera: *Inter Philoſophicum pallium & commune Græcorum, ac proinde Iudæorum fuiſſe diſcrimen.* Hanc tu diſertiſſimè pag. 55. Notarum ad Tertull. Pall. exprimis. Audi Baſilieas edictiones tuas: SCIENDVM EST, *inter pallium elegantiorum Græcorum, & pallium Philoſophicum, hoc eſt τρίβωνα, differentiam fuiſſe. Tertullianus Philoſophi habitum ſumpſerat, cùm à Carthaginienſibus ſuis audiit*, itane à toga ad pallium? NON COMMVNE GRÆCORVM PALLIVM, *ſed hoc Philoſophicum vulgò infamabant tunc homines.* Suprà idem dicebas eſſe pallium, quo Philoſophi, & quo GRÆCI OMNES OLIM COMMVNITER vtebantur: Item: pallium Philoſophorum, & GRÆCORVM OMNIVM, Iudæorumque idem fuiſſe. Nunc inter vtrùmque vis fuiſſe diſcrimen: ita vt Carthaginienſes ſolùm Philoſophicum riderent, non autem commune Græcorum

pallium. Explica te ex iis ſalebris, & doce nos, quî tandem iſta concordent: idem fuiſſe, & non fuiſſe Græcorum commune pallium cum Philoſophico.

Salmaſii noua ἐναντιολογία.

ALiud ἐναντίωμα tuum recognoſce. Pag. 7. Coufutat. ſcribis poſt legem Antonini, qua totus orbis Romanus ciuitatis iure donatus eſt, Romanam veſtem OMNES geſſiſſe, etiam in Oriente & Græcia: ac deinceps pallij vſum penes ſolos manſiſſe Philoſophos: quod in Occidēte iampridem vſitatum fuerat. Huic contrarium eſt decretum illud alterum, quod ex Notis pag. 55. modò protulimus. Scribis enim Carthaginienſes commune cæterorum Græcorum pallium non reprehendiſſe; ſed duntaxat Philoſophicum. Ergo Tertulliani tempore, poſt Antonini legem, Græci pallium adhuc gerebant. Ad hæc Iuſtinus Martyr, & Ariſtides ante legem Antonini, Adriano Imperatore, Chriſtianam fidem amplexi ſunt; quod de Ariſtide teſtatur Hieron. Catal. de Iuſtino non minus certum eſt. Et iidem tamen, poſtquam Chriſtiani facti ſunt, in priſtino habitu perſeuerarunt; quod tu pag. 18, & 19 Notarum obſeruas. Proinde priſtinus ille habitus; hoc eſt commune Græcorum & Orientalium pallium, à Philoſophico differebat. *Pag. 7.*

Ridicula Salmaſii ſententia, Chriſtum, & Apoſtolos Philoſophico pallio vſos fuiſſe.

Pag.7. DVo hîc abſurda, & fanatica defendis. Primum eſt; Apoſtolos cum Chriſto Philoſophicum pallium induiſſe. Duplici error iſte firmamento nititur: Alterum, Græcorum pallium idem fuiſſe cum Iudaïco: Alterum, ab vtroque nihil diſcrepâſſe Philoſophicum. Horum prius nullis argumentis approbas; ſed quaſi conceſſum vſurpas. At ego pernego, Iudæorum pallium idem cum Græco fuiſſe. Pallij vox, vt ſcis, latiſſima notione pro vario genere amictus ſumitur. Non ſatis eſt igitur docere, Iudæos opertos fuiſſe pallio; niſi cuiuſmodi pallij forma, & figura fuerit, oſtenderis. Ecce tibi Philoſophicum pallium, pallium fuit: & tamen à communi Grçcorũ ita differebat, vt ſtatim hac nota Philoſophi ab reliquis diſcerni poſſent. Sic ergo Iudæorum pallium à Græcanico multum, à Philoſophicó plurimum diſſidebat. Poſterius, quod aſſeris, nempe Philoſophicum pallium cum Grçco, & Iudaïco idem fuiſſe; alibi, vt oſtenſum eſt, retractas, ac refellis; & ſine dubio falſiſſimum eſt. Quare vtroque illo fundamento ſubruto, funditùs vnâ quod adſtruxeras euertitur; neque iam conſtat; Chriſtum & Apoſtolos Philoſophicum pallium geſſiſſe.

Aliud abſurdum ex Salmaſii ſententia deductum: in quo κριτικὴ hominis ἀναι-σθησία traducitur.

NON poſſum me continere, Salmaſi, quin tuam *ἀναισθησίαν*, & cæcitatem irrideam. Hoc idem te facturum eſſe certò ſcio, cùm hæc legeris. Omnes omninò Græcos pullatos fuiſſe, Iudæos item omnes, ſanè ridiculum eſt. Tu idipſum affirmas. Nam ſi, *exceptis Cynicis, reliqui Philoſophi commune pallium Græcanicum gerebant*, quod ais pag. 6. Philoſophicum verò pallium pulli coloris fuit; quod doces in Notis ad Tertull. Pall. pag. 18, euidens eſt concluſio, Græcorum commune pallium pulli coloris fuiſſe, nec minus Iudæorum omnium, quos idem cum illis pallium cenſes induiſſe. At hoc ipſum non riſu ſimplici, ſed cachinnis, ſed ſibilis, ſed paſtoritiis fiſtulis, ſed ſcuticis, locis, ac verberibus excipiendum eſt. Quid quod & ille ipſe locus, quem ex Baſilio Preſbytero affers in Notis pag. 18. contra te facit? Scribit enim oratores pallium habuiſſe *rubrum* & *puniceum*. Iudæos ſane pullatos fuiſſe perabſurdũ eſt. Si Iudæi pullati non erant; Chriſtus Dominus & Apoſtoli pullati non fuerunt. At Philoſophorum pallia pulli coloris erant. Igitur Philoſophico pallio neque Chriſtus, neque Apoſtoli, neque Græci reliqui communiter vſi ſunt. Hoc cùm tu imprudens ipſe mecum aſſeras, tamenne inſanum me, quod ita ſentiam, appellabis? *Pag. 7.*

Stolida Salmaſii obiectio refellitur.

ATqui Iudæos eodem, quo Philoſophos, indutos eſſe pallio, Epiphanius, inquit, docet, qui Scribas, & Phariſæos palliatos facit. Vbi tu apud Epiphanium legiſti, iſtos ipſos Philoſophicum geſſiſſe pallium? Nam pallium commune, vti dixi, vocabulum eſt. Mirum niſi te mortales omnes, & Grammaticam tuam deament, cùm ab ea reconditum illud, nouumque didicerint; Ariſtotelem, Platonem, Stoicos, Peripateticos, Græcos deinde omnes, Scribas, Phariſæos, ac Iudæos fuiſſe.

Palladij locus à Salmaſio allatus excutitur.

PAlladij locus, quem adfers, ſi quis pugnare velit, aliud quàm putas oſtendet. Probas ſecundum Antonini legem Romano Imperio ſubditos omnes, omiſſo pallio, ad Romanum tranſiſſe cultum, hoc eſt togam, vel birrum. Hoc tibi Palladius ſignificare videtur, cùm Athenienſem populum in βιῤῥοφόρους, & τριβωνοφόρους diuidit, è quibus iſtos Philoſophos, & palliatos eſſe, birris autem indutos, reliquum omnem eſſe populum arbitraris. Hoc poſſum negare. Palladius in Lauſiaca, Cap. LXXIII. de Serapione loquens refert Athe-

nas

Athenas ipſum aliquando veniſſe; Ibi triduo ſine vllo cibo peracto, quarto demum die cliuum quendam, qui in vrbe erat, aſcendiſſe, ἔνθα οἱ ἐν τέλει τῶν ἐκεῖ ἦσαν συναθροιζόμενοι: *in quo congregari ſolebant, qui erant in dignitate.* Ex edito illo loco Serapion clamore, atque plauſu ad ſeſe populum euocauit. Mox *συνδραμόντες* ἢ πάντες ὑφ' ἓν τριβωνοφόροι τε, καὶ βυῤῥοφόροι. *Accurrentes autem ad vnum omnes qui pallium geſtabant, & qui byrrum, &c.* In cuſis codicibus eſt χειῤῥοφόροι: pro quo βυῤῥοφόροι vetus interpres legit. At byrris qui vtebantur iſti, non quilibet erant è vulgo, ſed οἱ ἐν τέλει, qui Magiſtratus ac dignitates obibant. Nam vetus Interpres vertit *primates*. Hi cum philoſophis, aut etiam cum reliquo populo palliato, ad ſubitam illam vociferationem accurrerunt. Quare nutat obſeruatio iſta de byrris, quos poſito pallio Græcos omnes induiſſe fingis. Verùm age concedatur ille tibi Palladij locus, &, quod nonnulli ſuſpicantur, pro οἱ ἐν τέλει, legamus ἐντελεῖς, tamen in reliquis, quàm horribiliter pecces, deinceps accipe.

Horrendum ac deteſtabile Salmaſii monſtrum; Chriſtum, & Apoſtolos Cynicos fuiſſe: cuius & primùm argumentum refutatur.

DOcui quod erat primum, falsò te Philoſophicum pallium in Chriſti, & Apo-

ſtolorum humeros inieciſſe. Proximum huic imò longe horribilius, ac deteſtabilius eſt inſcitiæ temeritatiſque portentum; quod etiam Cynicos Apoſtolos, Cynicum ipſum Dominum Ieſum fuiſſe pertendis. Parumne, Caluiniſta Grammaticule, fuit nugis & ineptiis tuis optimos quoſque vtriuſque linguæ Scriptores inficere? Etiam in Chriſtum Deum ac Saluatorem noſtrum contumelioſus eſſe pergis? Tu Cynico habitu, velut mimica quadam ſchema Chriſtum Dominum, tu Apoſtolos Chriſti ſubornare non vereris? tu caninam illam laruam, turpiſſimámque perſonam Deo, ac ſanctiſſimis affingis iſtis? Et Kerkoëtio tuo ſuccenſes adhuc, quod ab Apoſtolica tibi ſede, Epiſcopiſque Galliæ malum ideo minatus eſt, quod tu veterum in Patrum monimenta graſſandi initium à Tertulliano feciſſes? Sed de Chriſto Cynico tuo; (Neque enim eundem nobiſcum vos Hæretici, ac Caluiniſtæ Chriſtum reipſa colitis, tametſi eundem appellatione tenus vſurpetis.) De Chriſto igitur, quem tu Cynicam ad ſectam reuocas, hæc
P. 8. impudentiſſima tua eſt oratio: *De Cynico verò habitu, quod tantopere tibi ridiculum videtur, poſſum tibi oſtendere, non longè ab eo habitu Apoſtolos abfuiſſe, immò de ipſo habitu penè Cynicos fuiſſe.* Eundem habitum Cynicum non minus Chriſto ipſi, quam Diſcipulis imponis: idque probas pag. 9, ex diploide, qua fertur indutus. Age quibus id nobis perſuadebis argumentis? Primum eſt: *vetantur Apoſtoli calceos, hoc eſt ὑποδήματα, pedibus inducere: Cynicos quoque fuiſſe*

ἀνυποδήτους conſtat.] Iamad iſta ſecundus noſter Maſtigophorus occurrit. Negaui tibi Chriſti vllo præcepto iuſſos eſſe Diſcipulos, calceamentis perpetuò carere. Hoc verò mandatum, quo non calcei tantùm propriè dicti, ſed etiam ſoleæ, & id genus alia prohibebantur, illius tantùm, quo ſunt miſſi primò, temporis extitiſſe: poſtea caligatos Apoſtolos ritè, ac ſine peccato fuiſſe. Relege quæ à pag. 33. Maſtigophori ſecundi ſuper ea re plenius diſputaui.

Alterum argumentum Salmaſianum de Cyniſmo Apoſtolorum falſitatis conuincitur.

ALterum Cyniſmi in Apoſtolis argumentum: *Sub pallio plus vna tunica indutui habere iiſdem ibidem interdicitur: Cynicos vnicam ſub pallio tunicam interulam tantùm habuiſſe, certa fides eſt.* At ἀγαθὲ, aliud eſt ὁ χιτών, aliud χιτωνίσκος, & interula. Cynici vnam ſub pallio interulam habuerunt, χιτῶνα nullum. Apoſtoli ergo Cynici non erunt, quibus tunicas habere conceditur. Porro ſub pallio plures ſimul induere tunicas, ne hoc quidem temporario præcepto vetantur Apoſtoli, ſi quid eruditis Interpretibus creditur: ſed duas habere, quibus diuerſis temporibus vterentur. Eadem & Bezæ tui Doctoris interpretatio eſt; quem tu αὐτόχρημα Caluiniſta doctiſſimum Theolo-

P. 13. gum in Notis ad Pall. vocas. Qui & tunicas duas de mutatoriis, quas Hebræi vocant חליפות, accipiendas exiſtimat. Sed finge Chriſtum duarum vſu tunicarum tunc Diſcipulis interdixiſſe; non ideo plures vna nunquam induiſſe conficies. Siquidem quæ Apoſtolis in illo veluti tyrocinio mandata ſunt, non perpetua lege iiſdem impoſita fuiſſe, alibi docuimus. Itaque nulla Chriſti ſanctio prohibuit, quo minus duas ſi ita neceſſe foret, tunicas poſtea vſurparent Apoſtoli; ſaltem ὑποδύτην, & ἐπενδύτην, tunicam interiorem, & ſuperariam.

Reliquæ Salmaſii rationes ſtolidiſſimæ diſcutiuntur.

TErtius Caluiniſtæ ϛοχασμός: quia baculum habuerunt Apoſtoli. Atqui alter Euangeliſta baculum à Chriſto iiſdem ablatum memorat. An qui baculos habent, omnes Cynici ſunt? An verò neceſſarium hoc putas geſtamen Apoſtolis indictum? Erras, & iculariter peregrinaris in re facili.

Quis te porro docuit, Apoſtolos, Cynico more, exerto brachio dextro, pallium in ſiniſtram conieciſſe (quod quartum κυνισμοῦ in Apoſtolis ſignum exhibes?) Quis author? quæ ratio? quod coniecturæ firmamentum hoc vt perſuaſum habeas facit? Tu ad picturas, & anilia ludicra commenti illius authori-

tatem reuocas. An tibi ſatis conſtat, Apoſtolos perpetuò fuiſſe palliatos? Certe penulam interdum inieciſſe tunicæ, ſatis arguit, quod Paulus II Tim. IV, 13 penulæ ſuæ meminit. τὴν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ ἐρχόμενος φέρε. *Penulam, quam reliqui Troade apud Carpum, veniens adfer tecum.* Vbi penulam, qua pro pallio vtebantur veteres, Beza Doctor tuus intelligit: nec improbat Patriarcha tuus Caluinus. Quocirca cùm Apoſtoli penulati nonnunquam fuerint, minimè ſunt ad canum tuorum gregem adſcribendi. Nam Cynici perpetuò palliati. Vt omittam Apoſtolorum pallia à philoſophicis, Cynicis, imò Græcis, fuiſſe diuerſa.

Diatribam de Pallio Salmaſianam friuolam penitus ac ridiculam eſſe monſtratur.

AD ſummam; nondum hactenus demonſtraſti, Chriſtum & Apoſtolos Græcanicum, vel philoſophicum pallium induiſſe; multo minus Cynicum. Hoc vt probares, primùm illud perſuadere debueras, Iudæorum idem ac Græcorum fuiſſe pallium: Secundò philoſophicùm à communi Græco non diſcrepaſſe. Neutrum vel leuiſſimè ſuaſiſti. Imo verò contrarium partim validiſſimis argumentis oſtenſum; partim abs te ingratiis extortum. Quocitca vana eſt obſeruatio tua

de Tertulliano, quem ex eo conieceras in aditu ipſo Sacerdotij opus illud elucubraſſe; quòd Sacerdotes omnes philoſophicum pallium aſſumebant. Hoc verò rurſus inde colligebas, quod Sacerdotes Chriſti & Apoſtolorum more veſtiebantur; qui quidem philoſophico pallio vſi ſunt. Hæc nos omnia falſa, ridicula, ſtolida, fanatica; vno verbo, Salmaſiana eſſe, omnibus rationum momentis adſtruximus: quod erat loquaciſſimæ tuæ de Pallio Diſputationis argumentum. Nihil tua magis intererat, quàm vt ab hac ſcabie vngues abſtineres; neque tam abſurdi commenti memoriam, quæ paulatim obſoleſcere taciturnitate tua poterat, vecordia & pertinacia refricares.

De Euſtathio in Gangrenſi Synodo damnato Salmaſii ἀλογία.

Pag. 10 DE Euſtathio, quem Gangrenſis Synodus damnauit, præ Dialecticæ, & bonarum artium inopia meram ἀλογίαν effutis. Aſſerebas illum Epiſcopos & Preſbyteros ad antiquam ἄσκησιν & pallium voluiſſe reducere, Pag. 31. Notarum ad Pallium. Oſtendimus in Animaduerſis pag. 12. non magis in Epiſcopis, aut Preſbyteris, quàm in cæteris, etiam Laicis, communem damnaſſe veſtem. Tum ex eo ſic argumentabamur: *Si ad priſtinum habitum ſectatores ſuos reuocauit Euſtathius; ſequitur com-*

munem olim omnium Chriſtianorum habitum fuiſſe pallium. Hoc non concedis. Alterum ergo falſum eſt, Euſtathium ad priſtinum habitum reuocare ſtuduiſſe. Syllogiſmus iſte ſine dubio contra te procedit. Tu ex aduerſo ita præſcribis: *Ex hac Cer. oëtiana dialectica colligitur omnes Chriſtianos illorum temporum aſceticam profeſſos eſſe, & Sebaſteni Euſebij ſectatores fuiſſe.* Quid ita? *Nam quum ipſe aſceta eſſet, & pallium geſtaret, vt plerique tum ſoliti aſcetæ, neminem ex ſectatoribus ſuis, & eiuſdem propoſiti obſeruatoribus, non ita veſtitum videri voluit.* Huius ἀσυλλογίσου ratiocinationis nec pedem nec caput video. Hęc enim eſt forma: *Euſtathius aſceta, & pallium geſtans, ſectatores ſuos aſcetas eſſe, & palliatos voluit. Ergo communis Chriſtianorum omnium habitus, pallium fuit.* Vides ἀλογίαν. At noſtra concludendi ratio efficax & τμητική. *Euſtathius ſectatores ſuos ad priſtinum habitum reuocare ſtuduit, vt putat Salmaſius. Idem porrò ad aſcetici pallij vſum ſuos illos vocauit; vt ex Canone Salmaſius colligit. Igitur ex Salmaſii ſententia priſtinus & communis Chriſtianorum omnium habitus pallium fuit aſceticum.* Hunc tu argumentationis arietem retundere, aut infringere nulla tergiuerſatione poteris. Perrumpet obſtantia quæque; ac pueriles tuas molitiones, & luteas ſubſtructiones vno impetu diſiiciet.

Salmaſii de Canone Gangrenſi prima opinio, & interpretatio vaniſſima ineptiſſimaque refellitur.

Pag. 11. NVnc de Euſtathij ipſius dogmate, & Gangrenſis Canonis ſententia diſputemus. Εἴ τις ἀνδρῶν (aiunt Patres Can. XII) διὰ νομιζομένην ἄσκησιν περιβολαίῳ χρῆται, καὶ ὡς ἂν ἐκ τούτων δικαιοσύνην ἔχων καταψηφίσοιτο τῶν μετ' εὐλαβείας τοὺς βήρους φερόντων, καὶ τῇ ἄλλῃ καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ οὔσῃ ἐσθῆτι χρωμένων, ἀνάθεμα ἔστω. Quæ Dionyſius Exiguus Latinè ſic reddit: *Si quis virorum propter continentiam, quæ putatur, amictu pallij vtitur, quaſi per hoc habere ſe iuſtitiam credens, & deſpicit eos, qui cum reuerentia byrrhis, & alijs communibus, & ſolitis vtuntur, anathema ſit.* Huius Canonis ſenſum variè, ac parum conſtanter interpretatus es. Primùm in Notis ad Pallium Pag. 31. ſcribis in eo notari ac damnari Sebaſtenum Euſtathium, *qui Epiſcopos, & Preſbyteros ad antiquam* ἄσκησιν, *& pallium reducere vellet, veſtemque communem, & ciuilem habitum in ſacerdotibus condemnaret, quos ad philoſophicum pallium reuocabat.* Non negabis imperitiſſimè te putaſſe, ſolos Epiſcopos & Sacerdotes ab Euſtathio ad religioſum illum habitum, ac reliquam ἐθελοθρησκείαν vocatos. Vnde enim ſtolidum illud commentum hauſiſti? Soloſne ad cœtum ſuum Epiſcopos, ac Sacerdotes aggregabat Euſtathius? Epiſtola Synodica

Patrum

Patrum Gangrenſium docet, ſeruos ab Euſtathio in gregem admiſſos, eoſque *inuſitato illo religionis more dominos contempſiſſe.* Credo ſerui illi Epiſcopi erant, & Sacerdotes. Vbi iudicium hominis? Fatere itaque, quod res ipſa clamat; vacuum tibi cerebri caput fuiſſe, cùm Diatribam illam de Pallio ſcriberes; in eaque monimentum hoc inſcitiæ tuæ poneres, Euſtathium, qui περιβόλαιον, & religioſum illum amictum etiam ſeruis indixerat; ſolos ad hunc Epiſcopos, & Sacerdotes vocaſſe. Igitur non ſolis Epiſcopis, & Sacerdotibus legem præſcribebat Euſtathius; ſed omnibus hominum ordinibus, quos quidem in cœtum adoptabat. Εἴ τις ἀνδρῶν, inquit, non εἴ τις Ἐπισκόπων, vel Κληρικῶν. Vel hic vnus error tuus, quot Maſtigophoros commeruit!

Altera eiuſdem Interpretatio hæretica, & blaſphemiæ plena reijcitur.

AGe non bellè Grammaticæ tuæ in priori illa ſententia proceſſerat: tamen rem attigiſti denique, & melius aliquid, ac commodius inueniſti. In Confutatione Animaduerſorum noſtrorum ſic eundem Canonem explicas: Euſtathium damnari, quod Aſcetis ſuis, & Monachis religioſam illam veſtem præſcriberet: Eam verò habitus mutandi neceſſitatem ab Aſcetis iſtis, & Monachis Synodum Gangrenſem Canone illo remouiſſe; *Pag. 11*

quum nihil facere ad pietatem, & ſanctioris vitæ propoſitum illam habitus mutationem contra Euſtathium indicaret. Hîc vero iam non amentia, & inſcitia ſolùm erupit, vt in illa priore, ſed profana impietas & ſacrilega. Tandem ex auriculis aſininum ſe pecus prodidit. Merum inquam ac germanum, te, quod tam callidè tuis in ſcriptis diſſimulaueras, Caluiniſtam, & Hæreticum agnouimus. Scin' tu mihi pleroſque gratificatos eſſe exteros homines, quod qui te leuem, & imperitum Grammaticulum ex libris tuis perſpexerant, ijdem ex Animaduerſis noſtris Hæreticum Caluiniſtam, & ab Eccleſia Catholica transfugam, ac deſertorem eſſe didiciſſent. Faciam vt id omnes hoc loco clarè perſpicueque cognoſcant. Vt rem in pauca conferam, ſcito tuam illam Canonis expoſitionē nō modò ridiculā, & hebetē; ſed etiam ab gregalibus tuis Hæreticis, præſertim à Pleſſæo, vſurpatam, & hæreticam eſſe. Tu Synodum Gangrenſem autumas in Aſcetis, ac Monachis religioſum, ac cæterorum diſſimilem habitum, veſtémque damnaſſe? Primùm à priori illa tua interpretatione recedis. Neque enim ſolos Epiſcopos, aut Sacerdotes in Aſcetarum ſuorum numerum Euſtathius retulit. Quare non ſolos ad nouum illum habitum Epiſcopos ac Sacerdotes traducere, aut à communi, & vſitato remouere ſtuduit. Deinde quo authore defendis, Gangrenſe Concilium anathema dixiſſe iis, qui à Monachis diuerſum ab reliquo hominum ſtatu cultum, ac veſtitum exigerent? Quis vn-

quam Catholicarum partium? quis niſi impius, niſi deteſtandus, ac proſcriptus ab Eccleſia credidit, ſcripſit, docuit, Synodi vllius iudicio damnatos eſſe, qui Monachos aliis veſtibus, alio corporis habitu iuberent vti, quàm quo cęteri omnes vterentur? Itane Antonij illi, Pachomij, Hilariones; Ægyptij denique Monachi omnes, quorum plerique Gangrenſe Concilium anteceſſerunt, Euſtathiąni fuerunt? damnati fuerunt? anathema ſanctiſſimis illis Monachis Gangrenſes Patres imprecati ſunt? An tu brutus eris adeo, vt ab Antonio, vel Pachomio quenquam inter Aſcetas relatum ac Monachos exiſtimes, qui non communem veſtem religioſa, & ordinis propria commutaret? Hęc non tam ob nefarium ſacramentum, quod aduerſus Romanam Eccleſiam ritúſque Catholicos, iubente, ac pręeunte matre, dixiſti, Caluiniana & Hæretica ſcriptis aſpergis tuis; quàm quod propter ingenij tarditatem, & Grammaticam leuitatem neque intelligis iſta; nec quę ab aliis accepiſti cuiuſmodi ſint, potes diſcernere. Quid caprimulgum iſtum literatorẽ moror? Hæreticum eſt, & Caluinicum, Salmaſi, dogma, dicere damnatos in vlla Synodo Catholica, qui Monachos alio, quàm populum reliquum, cultu ac veſtitu eſſe præciperent. Qui hoc defendunt, hoc eſt te cum piſtrini tui ſodalibus, anathematizauit ſancta & Apoſtolica Eccleſia. Caluiniſtis omnibus anathema; Monachorum ac religioſarum veſtium oſoribus, irriſoribus, anathema. Noli mirari vltra

ſolitum efferbuiſſe Maſtigophorum noſtrum; Hoc ſacrilegum facinus tuum non loris, non virgis, ſed fulminibus vindicandum fuit.

Explicatur Gangrenſis Synodi Canon, & Euſtathÿ dogma.

NIhil ergo verius, quàm à Gangrenſibus Patribus ideo condẽnatum Euſtathium, quòd nõ ſolùm aſcetas gregaleſque ſuos περιβολαίῳ ἀσκητικῷ ornatos eſſe vellet, ſed Chriſtianos reliquos damnaret, quorum nonnulli pro ſtatus, ac dignitatis ſuæ conditione exquiſitius veſtiti, ac byrris, & aliis communibus veſtium generibus induti procederent. Βῆροι, ſiue birri non ſolùm Epiſcoporum proprij fuerunt, ſed etiam τῶν ἐν τέλει, hoc eſt magiſtratuum, & honoratorum vt ex Palladio in Lauſiaca coniici poteſt. Et quamuis byrros in Canone illo demus popularem, & communem eſſe veſtem, nihilo tamen interpretatio ſententiaque tua tolerabilior erit. Imo verò perditæ ac profligatæ dementiæ eſt, quod
P. 11. ſolos aſcetas tuos, non autem reliquos Chriſtianos credis Euſtathium ad ſuum compuliſſe pallium. Etenim non quoſdam è Chriſtianis, ac ſelectos; ſed vniuerſos ad inſtitutum ſuum, & ſuperſtitioſum habitum, quãtum erat in ipſo, planus ille cogebat, quatenus qui aliter facerent condemnabat. Docet hoc Epiſtola Synodica Gangrenſium Patrum: videlicet Euſtathium nuptias damnaſ-

ſe, & qui implicati iis eſſent, negaſſe ſalutem poſſe conſequi. Ob id complures fœminas viris relictis; ac viros ſpretis vxoribus continentiam eſſe profeſſos: ſeruos item à dominis abſtractos, ac fugitiuos ſe ad illorum factionem applicaſſe. Vides, Salmaſi, nullam hîc inſaniam eſſe Kerκoëtij, qui Euſtathium dixit, excuſſa Chriſtianis omnibus communi, & vſitata veſte, ſuum illud πειβόλαιον, pallium ſuum vniuerſis ordinibus Eccleſiæ mandaſſe. Tu verò contra qui hoc negas, imperitus; qui impiè Synodi mentem accipis, ſacrilegus es, & hæreticus.

Salmaſii ineptæ obiectioni obuiam itur.

FRuſtra & hoc ἀπόρῳ nos pulſas. In ſequenti Canone, qui eſt XIII, eadem Gangrenſis Synodus de mulierculis edixit, vt quæ ob Euſtathianam illam ἄσκησιν muliebrem veſtem cum virili mutaſſent, anathema eſſent. *An tu cenſes*, inquis, *omnes omnino mulieres, & non ſolas aſcetrias ad virile pallium ab Euſtathio fuiſſe cõpulſas?* Cenſeo. Nam haud obſcurè Synodica illa teſtatur, quæ matrimonia ab Euſtathio dãnata, & diſſoluta fuiſſe dicit. Si præter aſcetas ſuos, & continentes, Chriſtianorum ordini vlli ſalutem conceſſiſſet Euſtathius, cur matrimonia dirimebat? cur continentes eſſe iubebat omnes? Igitur viros perinde ac mulieres ad aſceticum vitæ genus, & pallium Hæreticus iſte compulit. P. 12.

Dalmaticas, ſiue tunicas manicatas, non perpetuò probroſas fuiſſe.

P. 16. DAlmaticas, id eſt tunicas iſtiuſmodi manuleatas ſub amiculo geſtare poſtremis temporibus haud adeo propudioſum eſt habitum. Nam & Iulius Cæſar tanto antè manicatas habuit: vt ex eo Tranquilli loco eruditi viri colliguut: in quo ſcribit illum *lato clauo vſum eſſe ad manus fimbriato.* Et vt illo adhuc ſæculo minus honeſtæ, ac minus vſitatæ fuerint, certè poſterioribus ſæculis minus probroſæ fuerunt. Vnde & in Aug. Hiſtoria crebra illarum mentio. Ita Gallienus apud Trebellium in Claudio, in Epiſtola, iubet inter alia munera Claudio dari *ſingilliones Dalmatenſes.* Quare quod obſeruas tunicas haſce manuleatas probro habitas, id ad antiquiora tempora pertinet. Quippe Gellius lib. VII. C. III. *Tunicis*, inquit, *vti virum prolixis vltra bracbia, & vſque in primores manus, ac prope in digitos, Romæ, atque omni in Latio indecorum fuit.* Fuiſſe dicit indecorum; non eſſe. Neque enim ſi ſuo tempore adhuc à communi vſu remouerentur, id tanquam ſingulare notaſſet Gellius.

Salmaſii ſycophantia.

P. 17. SCribis me notatos ab Auguſto dicere Romanos, quod tunicati eſſent. Hoc men-

dacium ſycophanticum, eſt. Vt oſtenderem abſurdè te putaſſe notatos Imperatores, quod Dalmaticis vterentur, exemplo vſus ſum, quod καθ' ὑπόθεσιν, & fictionem procedit. Nam cùm Romanos ab Auguſto legamus increpitos fuiſſe, quod pullati, id eſt penulis eius coloris induti cernerentur: *fac*, inquam, *notatos quod tunicati procederent*; hoc eſt, finge reprehenſos, quod tunicati, nempe ſolis operti tunicis, ambularent, an ideo tunicarum vſum damnatum colliges? Non igitur dixi reprehenſos ideo; ſed ſi reprehenſi legerentur, non bene colligi tunicas vniuersè probroſas fuiſſe: quod tu de Dalmaticis haud abſimili vanitate concludis. Quiquid ſit, ἐξ ὑποθέσεως ratiocinari non intelligas, nihil in te rationis eſſe, ſatis nos doces.

ANTONII
KERKOETII
AREMORICI.

ELENCHVS CONFVTATIONIS Claudij Salmaſij.

Salmaſii κυνικὴ ἀναίδεια.

MOnui iam te nihil hîc tibi cum Petauio rei eſſe. Quare quid illum pulſas, qui te, tuique ſimiles imperitos ac cerritos valdè non curat. Quandiu & hæreticus, & ex ſacramenti fœdere impudens ac procax eris, ne litera te quidem dignabitur. Satis illum noui. Si proteruiæ tuæ obuiam eundum decreuerit, non ſe ille puerilibus tuis conatibus opponet: ſed aliquem è grege diſcipulorum ſuorum obijciet, quo cum Grammaticus de nominum ac verborum proprietate caprinam pugnam conſeras. Interim quæ partes noſtræ ſunt, tuas in tenugas, mendacia, & calumnias retorquebimus. Neque tamen ſingula odioſè, vt ſoles, refricanda ſunt. Summa tantùm capita, idque ſtrictim, ac ſaltuatim, libabimus.

p. 18. Claudie Salmaſie hæretice & Apoſtata Caluiniſta

uiniſta (Cur enim Claudie Salmaſi nõ dicam, quemadmodũ tu Dionyſie Cercoëti? aut cur non Cercoëtie itidẽ ſcribis, vt Dionyſie?) Audi ſis igitur Claudie Saumarie, ſiue ſagmarie. Cynicum te ſecta & morum profeſſione dicit eſſe Kerκoëtius tuus, hoc eſt caninæ frontis, & impudentiæ. Inde eſſe quod adeo ſectam illã magni facis, vt Dominum Ieſum Cynicum; Apoſtolos item Cynicos fuiſſe quouis pignore contendas. Nihil homine Cynico petulantius; nihil procacius fuit. Præ te ipſa petulantia, petulantia non eſt. Probris ac maledictis, obſcœniſque, atque è triuio petitis conuiciis immerentes aſpergere meri Cynici eſt: Tu rabioſi canis more modoque in nos incurrens, nihil niſi *ſtercora*, *ſcarabeos*, *excrementa*, *retrimẽta*, &alia id genus deſputabilia, ac ſordida in ore verſas, atque euomis. Extremè impudentem eſſe germanus eſt Cynici character: Frons tibi vel nulla eſt, vel ferrea. Itaque tundenda mihi ſæpius eſt, vt ab ea vel ſtillam rubri ſucci, ſi quis adhuc reliquus eſt, exprimam. Nam quicquid erat, pene atram in bilem, & furioſum humorem abiit.

Salmaſii λυχανθρωπία; *eiuſdem inſcitiæ portenta.*

Reprehenſus es à me, quòd in ipſo Commentationum aditu in viros doctos Tertulliani Interpretes debacchatus his ver-

bis fueris. *In ipſo limine magnum peccatum Interpretum deprehendere licet : vt inde iudicium fieri poßit, quid ab illis boni tota poſtea commentatione debeat expectari.* Hæc canina, ἀπάνθρωπα, μισάνθρωπα, λυκάνθρωπα, Cyclopica, fanatica eſſe, nemo niſi hæc habens in ſe, quæ dixi, omnia, non iudicat. Quid enim? ſi in hoc titu-
Pag. 11. bauit Interpres aliquis; ideo nihil ab illo boni tota reliqua commentatione ſperes? Tu quanta, quàm immania peccaſti! Qui in tuis Commentariis legerit, Catharos homines fuiſſe, qui capiti pedules & bracas, pedibus anulos inducerent: Item Senatores Romanos Auguſti ſæculo caligatos fuiſſe, cùm hactenus crepidati forent, eo quod Dio referat milites ius dicere volentes Senatum caligatum per ludibrium appellatos: Tum Denarium Romanum, ſiue drachmam, pondus habuiſſe quatuor vnciarum. Qui infinita illa παρευρήματα, παρερμηνείας, hallucinationes, ac reliqua portenta iiſdem in ſcriptis tuis perſpexerit, nonne iuſtius ab iſtis quiſquiliis & ſordibus nihil niſi inquinatum ac vile ſibi pollicebitur? Sed eo reuertamur. Cùm tu igitur meritò propterea caſtigatus fueris, quod in omnes Interpretes vnius, aut alterius crimen tranſtuliſſes; tu in Confut. tua, tres mihi nominas, qui aliter interpretati fuerant, Mercerium taces, qui itidem, vt tu, Tertulliani ſententiam acceperat. Et Kerκoetium criminaris, quod vnum tantum lapſum eſſe dixerit. Hoc mendacium eſt. Scripſit vnius, aut alterius eſſe. Tu καθόλου, & ἀορίστως Interpretes vexas: Ne Merce-

ro quidem parcis rectè ſentienti. Hæc non κακόνηθεια eſt.? Scholion tuum, & ambages interpretationis nihil moror: etiam diſtinctionem illam, *& à cælo. bene eſt*; à libris eſſe dixi. An non ita eſt? Sane melius eſt, quam quod ſcribi iubes, *& à cælo bene eſt.*

Salmaſii furta; reiecta ſomnia de clauatis Pœnorum veſtibus.

CONcilium luminis pro *conſilio*, legerat ante te Iunius; ac perinde de conciliatu colorum acceperat. Adiecerat & alterum locum ex lib. de Pudicitia. Hæc tu omnia nulla eius, vnde acceperas, mentione facta, in Notas tuas deriuaſti. Nego tamen, & pernego meliorem hanc eſſe lectionem, quàm quæ in principe editione concipitur. Conſilium Luminis rectè ſum interpretatus. An non in temperando colore conſilio & prudentia opus eſt? Quære ab infectoribus, & baphiariis. Nam clauatas fuiſſe Pœnorum per illud tempus tunicas, quî probas? Hoc argumento vnico. *Seruorum*, inquit, *& viliorum tunicæ nullam purpuræ micam intextā habuere; tales erant Comicorum ſeruorum.* Quid tum deinde? An ideo Pœnorum tunicæ clauatæ? Quæ eſt iſta conſequentia? Macte eſto Dialectico iſto acumine. Præterea ſeruorum veſtes ſolas clauatas non fuiſſe vnde colligis? Quia Pollux ἐξωμίδα dixit Comicam eſſe veſtem: & eſſe

P. 24.
P. 29.

χιτῶνα λευκὸν ἄσημον. Tu ἄσημον iubes nos interpretari, *quæ clauum nullum habeat.* Quid ſi negem; & *vilem, atque ignobilem* eſſe dicam? Ita enim Interpres, & rectè. Sic ἐπίσημον ἐσθῆτα, quam Diogenes Laertius Ariſtotelem induiſſe refert, inſignem, & ſpectabilem, non *clauatam* eſſe defendo; quod in Notis ad Aug. Hiſt. P. 210. ἀκρίτως & imperitè doces.

Salmaſii calumnia.

Pa.34. PErgin' obſoletam illam & rancidam lectionem defendere? Quid hoc monſtri eſt; *quadrata iuſtitia*? Sed & reliqua perplexa, ἀπέραντα, inextricabilia in expoſitione tua ſunt. Inſtitis caruiſſe tunicas Carthaginienſium cur negas? Nam planus eſt vulgatæ ſenſus, & facilis. Tunicas ait veteres ſine vllo cinctu expeditas, & inſtita, ſiuè lata faſcia quadratas fuiſſe. Nam *expedita*, & *quadrata* rectè Iunius. Porro cùm tunica perinde virorum ac mulierum veſtitus eſſet; hoc priuatim habebant viri, vt pallio vterentur, non mulieres. Hæc ſententia & Tertulliani, & noſtrorum verborum fuit: quam tu nimis pueriliter, & affectatè ridiculum in modum deformare ſtudes; & Salmaſianos ſcilicet ſales aſpergis. Eſt enim Salmaſius homo ad vrbanitatem & facetias factus.

Tunicati Carthaginienſes interdum, & palliati : deque eo imperita hæſitatio Salmaſii, eiuſdemque ſycophantia.

ITa me Deus amet, vt quid tibi in pleraque Scriptorum tuorum balbutię velis, diuinare nequeo. Minimè omnium eo in capite; quo de tunicatis Carthaginiēſibus ambiguè obſcuréque nugaris. Quæſitum erat abs te in Notis Tertullianeis, cur tunicata Carthaginienſium iuuentus ab Ennio dicta ſit, & à Plauto tunicatus Hanno Carthaginienſis : cùm alioqui pallium conſtet ex Tertulliano proprium illorum amictum fuiſſe. Hoc quia extricare non poteras, operam tibi ſuam nauauit Kerкoëtius, admonuitque, tunicatos dici Pœnos, non quod perpetuò in ſola tunica eſſent; ſed quod ita interdum apparerent. Siquidem ibi, vbi honeſtè eſſe vellent, iis, inquam, locis, & temporibus, quibus ex vſu, & conſuetudine, ſine amiculo; quodcumque demum iniiceretur, eſſe non decebat, præter tunicas id habebant: aliâs vbi indecorum non erat, cum ſolis tunicis procedebant. Difficile eſt temporum ac locorum opportunitates illas concipere; quod popularis Carthaginienſium vſus ignotus ſit; neque ad hodiernum Gallorum ritum exigi debeat. Quare ſatis imperitè & odioſè μικρολογεῖς, & argutaris more tuo. Sanè peregrè cùm ibant, plerumque tunicatos fuiſſe vel Hanno ille te docere potuit. Quid? An non hodie viri

honeſti, quibus certis in locis, ac publicis a-ctionibus, ſine forenſi toga verſari nefas eſt, cùm extra Vrbem pedibus ambulant, tunicati ſpatiantur, & eorum pallia ponè ſecutor aliquis geſtat? quod & in longiori itinere vſuuenit. Et miraris Carthaginienſem hominem tunicatum incedere? At ridiculè facis; imò inſcitè, & abſurdè. Pœnos iam tum olim ſuper tunicas iniecíſſe pallia; poſtea etiam togas, docet Tertullianus. At iidem in itinere, & peregrè tunicati; vt Hanno ille perſuadet. Verum eſt ergo nonnunquam & pallia ſumpſiſſe Pœnos, & ſine palliis fuiſſe. Falſum, tunicatos ita vocari, vt nihil vnquam præter tunicas veſtierint. Quid ſi & barbari licẽtiùs quàm Græci tunicati proceſſerint? Vtrum publicè domi, extra forenſes conuentus, quod noſtra illa verba referunt, *publicè in foro, in Senatu*, ſine tunicis conſpecti ſint, neque pronunciaui, neque diuinare attinet. Hoc ſatis habui, aliquãdo & palliatos, & tunicatos fuiſſe. Et mentiris ſcilicet, ſcripſiſſe me, *palliatos ſemper prodiiſſe.* Nuſquam ita *ſemper* prodiiſſe dixi. In quo etiam feſtiuus eſſe ſtudes hoc collectionis acumine: Si nunquam apud ſuos in publico tunicati cõſpiciebantur; quî tandem tunicati terrarum orbem peragrabant? Hoc friuolum eſt. Quis tibi dixit; nunquam in publico tunicatos eſſe conſpectos? Scripſi enim id publicè in foro, ac Senatu contigiſſe, non vbique publicè. Sed eſto. Ciues noſtri nonne ſæpius eadem veſte domi vtuntur, in qua longinquum iter faciunt, cùm, vt expeditius ambulent, pallium ſuum

aut pediſſequo tradunt, aut in equo, vel vehiculo relinquunt? *Quidni*, inquis, *cœnatoriis induti*? Fatua percontatio. Vnde ſcis Carthaginienſes cœnatorias veſtes habuiſſe? Deinde ſi tibi ad eum modum inſtem: Quidni ciues illi noſtrates honeſti cum mantelibus, vel mappis iter faciant, quando non alia veſte, quàm ea, in qua domi ſunt, ambulant, num ſanus tibi videbor? Et te nobis videri putas, qui tam ſtolidè nos interroges? Sed nec illud, quod affingis, à me profectum, Carthaginienſibus eandem fuiſſe cum domeſtica viatoriam veſtem. Hoc tantùm docui, in itinere tunicatos fuiſſe, non vt penulam, aut aliquod aliud viatorium veſtimenti genus haberent nullũ; ſed quòd æſtus leuandi gratia, vel aliis de cauſſis ad tempus ponerent. Sic Hanno ille Carthaginienſis penulam habere potuit; ſine qua tum repertus fingitur. Sed neque domi neceſſe eſt tunicatos perpetuò fuiſſe: Nam & hodieque ſuper tunicam honeſtiores plerumque domi lænam, quam vocant, domeſticam, iniiciunt; alias tunicati ſunt. Quis tuam in iſtis nugis contentionem, ac περιεργίαν non rideat?

Romani ciues vbi, & quando tunicati, & in eo Salmaſii error.

ROmanos etiam tenuiores negas tunicatos vnquam in publico, in foro conſpectos fuiſſe. Ergo ne in municipiis, in coloniis, *P. 39.*

nullum erat publicum, forum nullum, vbi Romanos ciues ſolis tunicis magna temporis parte contentos fuiſſe non ignoras? Vnde & *tunicata quies* à Martiali de vita municipali dicitur. Nunquamne illos ipſos, qui in municipiis degebant, Romanos ciues arbitraris togam induiſſe? Non eſt veriſimile. Nam publicæ quædam functiones honeſtè abſque toga, aut alio quodam amiculo, obiri non poterant. Itaque καθ' ὑπερβολὴν de iſtiuſmodi dixit Iuuenalis:

Nemo togam ſumit niſi mortuus.

Quanquam vt ἀκριβῶς id eſſe verum putemus, ſaltem tota Italia id fuiſſe conſuetudinis, ex eo colligi non poteſt: cùm in parte magna duntaxat Italiæ morem illum extitiſſe Satyricus iſte doceat. Quocirca Romani ciues alicubi tunicati erant; ita nihilominus vt interdum togam amicirent. Hoc mihi ſatis ad Carthaginienſium exemplum fuit. Quod verò etiam in Vrbe plebs tunicata fuerit, non tantùm infimè ſordida, ſed & paulò viliſſimis iſtis beatior, adeoque in officiis, & aliâs denique togata, equidem non dubito; neque tu, qui ſecus pronuncias, authoritate vlla Veterum, aut ratione niteris: ſed opinione ſola, quæ abs te profecta, hoc ipſo leuiſſima eſt, & vel falſa, vel falſæ proxima.

Ker-

Κerκoetius à Salmaſii calumnia defenſus. Tertulliani cum Plauto conciliatio declarata.

ALtera dubitatio tua quî tandem Tertullianum inter & Plautum cõueniret; quorum ille tunicas Carthaginienſibus breues ac ſubſtrictas; iſte longiores, & ad talos vſque demiſſas attribuit. Duplex ad id in Animaduerſis noſtris excogitata ratio : quarum priorem peſſimè accepiſti; nec tam id tua fortaſſe culpa, quàm breuitate factum orationis; quæ & alioquin operarum hallucinatione mẽdoſa eſt, vti mox conſtabit. Eam tibi planè ac dilucidè proponam. Quod igitur Tertullianus Carthaginienſium tunicas adeo breues Operis initio fuiſſe dicit, vt trans crura prodigè non deſcenderent, hoc ad antiquiſſima tempora pertinere docui, antequam vllam cum Romanis conſuetudinem haberent; ac cum ſolo pallio vtebantur. Quod verò Plautus demiſſitias, & longiores eaſdem illas tunicas inducit, ſi quidem talares, vt facis, intelligas, hoc ad inferius æuum retuli; quo cum Romanis, Romanóque cultu commercium habere cœperunt: nempe poſt ſecundum ſaltem Punicum bellum. Tum enim credibile eſt, etſi nondum omnes, certè aliquos ex Pœnis togam imitatos eſſe. Quod ipſum Vticenſium Pœnorum exemplo confirmaui. Nam illi hactenus palliati, poſt ſecundum Punicum bellum publicè

togam induerunt ; quod aliquot annis ante Scipionis aduentum , atque adeo tertium Punicum bellum contigiſſe probabile eſt ; vt Marſilius meritò ſuſpicatur. Scribit enim Florus Epitome Lib. XLIX. anno Vrbis DCI, quo Punicum bellum tertium cœpit, Vticenſes legatis Romam miſſis, ſe ſuáque omnia dedidiſſe. Ex illo tempore coniicimus Vticenſes Carthaginienſium vicinos publicè omnes togatos fuiſſe. Quemadmodum igitur Vticenſes, qui antea palliati fuerunt, togam publicè ſumpſerunt : ita Carthaginenſes, antequam Romanos penitus noſſent, palliati fuerunt ; poſtea illorum exemplo, & conſuetudine togæ paulatim aſſueuerunt, non tamen, quemadmodum Vticenſes, publicè, ſed quidam duntaxat ex illis. Nam togati omnes multis poſt Vticenſes annis eſſe cœperunt, nimirum quando inſtaurata Carthago Romanorum facta colonia eſt. At Vtica etiam antequam colonia eſſet ſuo id arbitratu, & quidem publicè, fecerat, vt Tertullianus indicat. Bellum Punicum ſecundum confectum eſt, anno ab Vrbe condita DLIII, annis ante Plauti mortem duodeuiginti. Mortuus eſt enim Comicus ille P. Claudio, & L. Porcio Coſſ. qui eſt annus DLXX. Hoc interuallo, & fortè etiam antea, togæ vſus paulatim Carthagine, & in Africa obtinere cœpit : quando & longiores fecere tunicas iidem illi, qui togam vſurpabant. Harum tunicarum longitudinem etiam illi, qui togam non ſumebant, pedetentim imitati ſunt, vt in felici, & opulenta ciuitate fieri ſo-

let. Hanc probabilem eſſe coniecturam Tertulliani locus, quem ideo protuli, validiſſimè confirmat. Scribit ille Pœnos ex eo tempore, quo togati eſſe cœperunt, tunicas habuiſſe lōgiores, cùm antea breues induerent. Atqui longè ante inſtauratam Carthaginem; imò interuallo illo, quod inter ſecundum, & tertium Punicum bellum interceſſit, longiores Pœnis tunicas fuiſſe Plauti authoritas perſuadet. Sequitur iam tum illo tempore Pœnos togæ vſum aſciuiſſe. At verò nondum id publicè, & vniuerſos feciſſe Tertullianus affirmat: Igitur veriſimile eſt id nonnullos ſaltem ex illis factitaſſe, & eoſdem tunicas produxiſſe; tum eorum imitatione reliquos, qui palliati nihilominus fuerunt. Hæc noſtra coniectura ex Plauti & Tertulliani comparatione neceſſaria conſecutione deducitur: quam quia non vidiſti, pugnare inter ſe ambos illos perperam iudicaſti. Ac vide quid inter temeritatem tuam, & opinionem noſtram interſit: tu quia ex authore nullo alio conſtabat, ecquod amiculum tunicæ ſuperiniicerent Pœni, Tertulliani fidem in dubium vocaſti: ego cùm hinc Plautus longiores ætate ſua, &, vt vis, talares Carthaginienſium tunicas fuiſſe doceret; Tertullianus inde, quandiu pallio vſi ſunt, breues habuiſſe diceret, vtrumquè ita conciliaui, vt Tertullianus de vetere illa ætate loqueretur, qua nondum togam nouerant; Plautus de citeriori, qua nonnulli ſaltem Pœnorum togam adſciuerant. Hæc coniectura, niſi alterum Scriptorum mentitum eſſe velimus, non ſolùm

probabilis, ſed etiam neceſſaria eſt. Atenim Tertullianus togam non ante tempus Auguſti receptam apud Carthaginienſes aſſerit. De ea togæ vſurpatione loquitur, quæ publicè, & ab omnibus, & cum iure aliquo Romanæ ciuitatis, hoc eſt coloniæ, iuncta fuit; non de ea, quæ ſolo priuatorum arbitrio, ſine iure vllo ciuitatis, contigit. Hac ratione conciliari Plautus, ſi talares tunicas facit, & Tertullianus inuicem poſſunt; aliâ non poſſunt. Tu improbè ac malitiosè ſic opinionem interpretatus es noſtram; quaſi antiquiſſima illa tempora ad ætatem Auguſti referremus: ex quo illud ἀσύγκλωστον ſequitur, Plautum Auguſti æuo recentiorem fuiſſe. Non vel extrema hæc abſurditatis ſpecies admonere te poterat, vt vel obſcurius ſaltem conceptum eſſe locum, vel etiam mutilum putares? Hæc enim: *Monet ecce Tertullianus ante appulſum Scipionis pallio vſos eſſe: ſub eius aduentum ad togam ſe contuliſſe*, de Carthaginienſibus intelligi nequeunt. Neque enim hoc de illis Tertullianus affirmat; ſed de Vticenſibus. Proinde ita ſcribēdū erat: *Monet ecce Tertullianus ante appulsū Scipionē pallio Vticenſes vſos eſſe.* Quod in exemplum attuli, vt ex conſuetudine Romanorum togæ vſum Carthaginem influxiſſe monſtrarem. Item illud: *Poſtea cum luxu & tunicas etiam longiores adſciuere*, non *togas*, legendum eſſe, nemo niſi cæcus non videt, niſi improbus non agnoſcit. Ideo poſtrema iſta ſic concluſimus: Pœnum illum Plautinum eo tempore inductum in Scenam, *quo ad Carthaginienſes toga peruenerat.* Perueniſſe

togam ad Carthaginienſes non eſt publicè ab omnibus admiſſam eſſe, quod longè poſterius eſt; ſed ab aliquibus duntaxat. Si quid in te hominis foret, quæ noſtra eſſet opinio prius intelligeres, quàm adeo ſtolidè ac pueriliter inſultares, præſertim cùm illud editionis noſtræ ἐναντιοφανὴς poſtea ſublatum ſit, & in quibuſdam exemplaribus ad eum, quem expoſui, ſenſum verba noſtra concepta ſint. Dices illud de toga à Carthaginienſibus tanto ante tempore ſumpta, nullo vetuſtatis teſtimonio niti. Fateor. Sed Vticenſium primùm exemplo firmatur. Tum, quod ad inſtitutum ſatis eſt, ex Tertulliani verbis directè, ac neceſſariò ſequitur. Aut igitur Tertullianus ex mente tua loquens falſus eſt, aut vera ſunt, quæ dixi.

Altera, & probabilior Tertullianei loci cum Plauto concordia tentatur.

Οἶδα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε τόνοιο. Libet igitur aliam tibi coniecturam noſtrã exponere, quæ ad diſſidium illud pacandum multò mihi viſa eſt aptior. Tertullianus tùm, cùm breues fuere Carthaginienſium tunicæ, infra genua ad vſque crura productas eſſe ſcribit: Plautus tunicas longas, & demiſſitias vocat. Hoc ἐναντιοφανὲς explicatu facile eſt. Romani (quorum vſui etiam in palliatis comœdiis ſeruire Plautus in quibuſdam ſolet) tunicas adeo breues olim habuere, vt citra hu-

merum deſinerent. De iis Gellius lib. VII, cap. III. *Viri autem Romani primò quidem ſine tunicis, toga ſola amicti fuerunt: poſtea ſubſtrictas, & breues tunicas citra humerum deſinentes habebant: quod genus Græci dicunt ἐξωμίδας.* Cum hac breuitate tunicæ, ſi Carthaginienſium menſura conferatur, longiſſima, & demiſſitia vocari potuit: atque ideo tanquam inſolens à Comico ſcurra notatur. Ob eandem cauſſam *tunicata iuuentus* Carthaginienſium ab Ennio dicta, quod & multò longiores, quàm Romani, tunicas haberent, & prætereà manuleatas, vt ibidem teſtatur Gellius. Hæc facillima eſt, & optima conciliandi ratio, quam & priori anteponimus noſtræ, & ratam eſſe volumus; vt & à Kerkoëtio tuo doctior interim recedas; & tuã inſcitiam, leuitatemque cognoſcas. Vnum eſt, quod abs te contrà obiici video; Græcam
P. 42. Comœdiam eſſe Planti Pœnulum. Quaſi non Græcis illis Comœdiis Plautus interim aliquid inſerat, quod Romanæ conſuetudinis, aut Italiæ peculiare ſit. Sic in Amphitruone, quæ Thebis agitur, Soſia ſeruus malum ſibi à Treuiris metuit.

Quid faciam nunc, ſi Treſuiri me in carcerem compegerint?

Sine dubio Triumuiros capitales, Romanum magiſtratum intelligit, qui & carceris cuſtodiam habebant, & de vilibus & abiectis homuncionibus, vt de furibus, & ſeruis nequam ius dicebant. Plautus idem in Captiuis Græco nihilominus dramate, Actu IV. Ergaſilum Paraſitum ita deierantem introducit: τὸ

τὴν Σό̓ραν : *per Soram*; quæ vrbs eſt Campaniæ. νὴ τὴν Πραινέστην : *per Praneſten.* νὴ τὴν Σιγνίαν : per Signiam : νὴ τὴν Φρουσινῶνα, *Fruſinonem* : νὴ τὸ Αλάτριον. Sic in Truculento; vbi res Athenis geritur, hoc merè Latinum aſperſit.

Perÿ, rabonem? quam eſſe dicam hanc beluam?
Quin tu arrabonem dicis? St. ar facio lucri.
Vt Praneſtinis conia eſt ciconia.

Sic in Curculione celebriora Romanę Vrbis loca commemorat. Haud eſt igitur abſurdum, etiam in palliata fabula Pœnum irrideri, quod tunicam alioqui moderatam, Romanis tamen multò productiorem haberet. Nihil eſt quod poſteriori huic interpretationi officiat: in qua nos acquieſcimus. Nam aduerſus priorem id occurrit; non ſatis conciliari cum Plauto Tertullianum, eo quòd ille Pœnum ſine zona tunicatum inducit; hic, ex quo longiores cum toga tunicas aſciuerunt, cinctu illas ſuſpendiſſe ſcribit. Etſi ita reſponderi poteſt; Tertullianum zonæ vſum illum ad citima tempora reſtringere, quando Carthago in ius coloniæ conceſſit, adeoque publicè togam admiſit; quod ad antiquiora minimè referendum eſt; cùm nondum publicè togæ vſus receptus fuerat. Sed nos poſteriorem vtriuſque conciliationem multò magis amplectimur.

Salmaſii hallucinatio, & opinio falſiſſima. Chlamys Macedonica ab anteriori parte aperta.

ENimuerò ſtolidè peruicax es; & in tuendis manifeſtiſſimis erroribus & ingenio, & patientia lectoris abuteris. Quot pręſtigiis & captionibus ludificari ac turpiſſimæ hallucinationi tuæ fucum conaris obducere! Quare ex ſimplici & condonabili fortaſſe noxa facinus ac flagitium feciſti. Agnoſce quot ineptiarum portenta Grammatico illo tuo artificio procudiſti, ne inſcitiam agnoſceres.

Scripſeras in Notis ad Pallium pag. 56. & deinceps, hoc inter quadratas, & rotundas veſtes eſſe diſcrimen; quod *quadratæ ab ſummo ad imum apertæ eſſent; vnde quatuor angulos habuiſſe neceſſe eſt: cuiuſmodi fuere pallia Græcorum, ſaga militum, & paludamenta Imperatorum.* Rotundæ verò veſtes erant, *quæ circa imas oras apertæ non erant; ſed vndique concluſæ, & commiſſæ.* Ad hæc ſola quadrata veſtimenta dicis pag. 59. fibulis vel in humero, vel in pectore adſtricta, & aperta fuiſſe. Abſurditas definitionis illius in chlamyde clarius luce ipſa conuincitur. Etenim chlamys κυκλοτερής, & rotunda fuit; & eadem nihilominus non clauſa fuit, ſed aperta. Senſit hoc argumento Salmaſius iugulum peti falſæ illius opinationis. Itaque primo aſpectu cohorruit. Sed quò ſe ver-

teret

teret non habebat. Neque enim retractare poterat. Ergo cùm ſe in omnem partem intendiſſet, tandem ioculare illud effugium commentus eſt, chlamydem Macedonicam ab anteriori parte corporis clauſam, itidem ac togam Romanam, fuiſſe. Hæc eſt ſumma defenſionis, ac longæ illius & moroſæ diſputationis, quam cum tribus verbis explicare poſſet, enecare nos odio & loquacitate maluit. Hanc συκίνην ἐπικουρίαν temeritati tuæ non bellam, neque opportunam, Salmaſi, comparaſti. Quem noſtrûm adeo ſtupidum arbitraris, quin ſtatim intelligat; hoc te non bona fide, neque quod ita ſentias, ſed vt errorem quoquo modo contegas, de chlamyde Macedonica finxiſſe? Itaque poſteà, cùm de re veſtiaria ſcribes, non adeo famæ tuæ ſecurus eris, vt docere illud audeas: MACEDONICAM CHLAMYDEM AB ANTERIORI CORPORIS PARTE CLAVSAM FVISSE, ITIDEM VT ROMANAM TOGAM. Scito neminem fore, qui cùm hoc apud te legerit, non irrideat, teque tam facili in re adeo imperitum eſſe non obſtupeſcat. Quid enim? Tu chlamydem Macedonicam ab anteriori parte dicis vndique clauſam fuiſſe? Atqui falſiſſimum iſtud eſt. Plutarchus de Alexandro, qui in Darij corpus chlamydem ſuam iniecit: τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα λύσας ἐπέβαλε τῷ σώματι, καὶ περιέστειλεν. *Chlamydem ſuam ſoluens mortuo iniecit.* λῦσαι τὴν χλαμύδα, *chlamydem ſoluiſſe* cùm dicit, nonne ſignificat ἐφαπτὸν fuiſſe veſtimenti genus, quod ad humeros nodo aliquo colligebatur? Nam aliud eſt δυτὸν, aliud ἐφαπτὸν P. 52.

genus, vt docet Euſtathius. Huic ergo, quod eſt ἀνάκτιον, reſpondet τὸ λῦσαι. Iſidorus lib. xix. Cap. xxiv. de chlamyde loquitur, & quidem Gręca ac Macedonica, non de Romano paludamento, de quo ſeparatim eodem capite poſtea. Scribit autem: *Chlamys eſt quæ ex vna parte induitur; neque conſuitur, ſed fibula infrænatur.* Sed & Ammonius de chlamyde generatim loquitur, cùm inter χλαῖναν, & χλαμύδα duplex diſcrimen notat: Alterum quod χλαῖνα ſit ἡρωϊκὸν φόρημα, chlamys verò Macedonicum. Itaque lęna antiquior eſt. Alterum diſcrimen, quod læna quadrangula ſit, chlamys rotunda. De chlamydis genere ipſo loquitur; cuius forma à Macedonibus originem habuit. Inde in cæteros transfuſa. Et quamuis nonnihil varietatis ac differentiæ fuerit: commune tamen omnibus fuit χλαμυδοειδὲς σχῆμα, & rotunda ac circinata ad imum effigies, cum apertura ad anteriorem corporis partem: ita vt nodo vel fibula ad humeros aſtringeretur. Sed enim Romanam chlamydem Macedonicæ haud multum fuiſſe diſſimilem, perſuadet illud, quod Appianus libro de Bello Mithridatico prodidit, Pompeium in triumpho Alexandri Magni chlamydem induiſſe. χλαμύδα ἔχων, ὥς φασιν, Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, quam in Mithridatis ſupellectili repererat.

Oſtenditur idem de chlamyde aliquot exemplis.

IDipſum etiam exemplo terræ habitabilis oſtendimus, cuius σχῆμα χλαμυδοειδὲς Strabo conſtituit, & Macrobius. Atqui figura ipſa, cuiuſmodi à Strabone pingitur, non abſolutum orbem efficit; vti nec Alexandrinæ vrbis area, quam Dinocrates metatus eſt. Contra hæc prima tua eſt exceptio; Strabonem de Macedonica chlamyde non loqui. *p. 55.* Non melius cauſſam noſtram agere contra te poſſum, quàm tu hac tergiuerſatione feciſti. Demus Macedonicam non eſſe; quoniam, vt vis, Macedonica circuncluſa erat. Fuit ergo χλαμὺς iſta eius generis, quod tu μανδυοειδὲς, & apertũ cõſtituis. At iſtud ipſum σχῆμα χλαμυδοειδὲς habitabilis terræ, circinatę rotunditatis fuit, vt ex Strabone, Ptolemæo, ac veteribus apud illos terræ picturis liquet. Proinde etiam aliquid in altero genere, quod apertũ, & χιτὼν fuit, κυκλοτερὲς & rotundum, non quadratum extitit. Si quadratam habitabilis terræ figuram à Strabone & Macrobio conſtitutam diceres, quis non rideret? Atqui ridiculum hoc abs te committitur. Nam ſi chlamys illa, cuius effigie ἡ οἰκουμένη deſcribitur, quadrangula eſt, ex definitione tua, conſequens eſt τῆς οἰκουμένης figuram τετράγωνον ac quadratam fuiſſe.

Salmaſii ridicula, ἀσύςατα, & barbara multa.

ALterum excipis, quod tam impeditè, & obſcurè à te declaratur, vt pro certo habeam, neque te intellexiſſe quæ ſcribebas, neque cæteri vti intelligerent curaſſe: imò vt à nemine capi poſſent, id magnoperè ſtuduiſſe. *Demus*, inquis, *Strabonem de chlamyde Macedonica loqui. de expanſa vtique loquitur.* Rem tenes. *At quadrati, & rotundi amictus forma conſideranda tantùm eſt, cum geſtatur, & habetur.* Quid gàrris? Si rotundum eſt veſtimentum, quod vndique concluſum eſt, vt puta toga; quadratum quod apertum eſt; rotundum nihilominus erit cùm ponetur; aut quadratum. An geſtatio ipſa facit apertum, aut clauſum, quod non eſt ex ſeſe? Gerræ meræ. *Pallium*, inquis, *iſtud, quod vulgò gerimus, ante apertum eſt, & quadrangulum eſt, dum geſtatur. idem ſi expandatur in orbem, perfectæ rotunditatis eſſe reperietur, & abſolutum perficiet circulum.* Quis tuam mentem ac ſenſum capiat? Quorſum iſta porro? Ex illa neſcio qua verborum balbutie & comparatione ſequitur chlamydem Macedonicam antè apertam & quadrangulam fuiſſe; expanſam verò perfectè rotundam. At illud & falſum eſt, & à te refellitur. Quo tua igitur hæc ſimilitudo ſpectat? Potin' humano more loqui? *τὰ κάτω*, ſubijcis, *& τὰ ἄνω in chla-*

mydenon conſiderantur, niſi amiciatur, & homini impoſita ſit. extenſa quippe, & in ſolo expanſa non amplius habet τὰ ἄνω & τὰ κάτω, ſed orbe gyrato laciniosſa expanditur. Ridiculè. Vbi eſt, quod aiebas, chlamydem Macedonicam circuncluſam fuiſſe? Si tunicam aut togam extenderes, vtrum per tuam fidem, Salmaſi, ſuperiores, & inferiores partes non diſcerneres? aut ſupremam, in qua eſt βρογχωτὴς, qua ceruix inditur, ad crura; infimam, vbi fimbriæ ſunt ad caput inijceres? Quî minus id in te faceres, quàm in Catharis tuis, quorum capita bracis, pedes anulis ornaſti? Igitur in chlamyde, ſiue iniecta corpori, ſiue expanſa, τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω nemo, qui oculis, aut cerebro non careret, non diſtinxit. In pallio noſtro, cùm ſuper humum expanditur, credo, τὰ ἄνω, καὶ τὰ κάτω à ſe inuicem non differunt. Ad extremum; chlamys Macedonica humi extenta ſpeciem habebat οἰκουμένης, & habitabilis terræ, qualem Veteres agnouerunt. Hanc habere non potuit, niſi tota, quanta quanta eſt, porrigeretur. Porrigi autem ad hunc modum nequibat, niſi ab anteriori parte diffiſſa, & χιστὴ foret. Hic communis ſenſus, hęc chlamydis notio eſt. Nemo, qui quid ſit chlamys nouerit, aliter ſentiat. Dicam amplius, tu ita ipſe doces, ac fœdiſſimè tibi contradicis, quod ecce palam oſtendo.

Salmaſii fœdiſſima ἐναντιολογία. Chlamys & ab anteriori parte aperta, & rotunda fuit.

CONtra ea, quæ de Macedonica tibi chlamyde in Animaduerſis oppoſui, quam & rotundam, & χιστὴν nihilominus fuiſſe probaueram; Macedonicam pertendis chlamydem rotundam quidem extitiſſe, ſed non χιστὴν, & apertam; ſed togæ inſtar vndique clauſam: Chlamydes verò alias, vtputa Romanam, quæ μανδυοειδεῖς erant, hoc eſt pallij ſpecie, fibula ſtringi ſolitas, & apertas, atque iccirco quadratas cenſeri: Tum pag. 58. Romanam dicis chlamydem planè fuiſſe μανδύην, quod Gloſſarij authoritate firmas; apud quod ita legitur: *paludamentum* χλαμὺς, μαντίον. *Chlamys itaque illa* μανδυοειδὴς *fuit, & reapſe* μανδύας, *ſiue* μαντίον. *omnia porrò* μαντία, *&* μανδυοειδῆ, *& fibulata fuiſſe, & aperta, ac proinde quadrata, ex iis, quæ diximus, iam poteſt conſtare.* Quid ſi modò planum faciam te idem illud chlamydis genus, quod μανδυοειδὴς, & μαντίον appellas, quodque à Gloſſario ſignificari putas, rotundum eſſe dixiſſe, non quadratum, vel quadrangulum? Satin' & leuitatem inſcitiamque tuam conuicero, & id, de quo inter nos pugnatur, confecero, veſtes illas, quæ, pallij inſtar, antè ſunt apertæ, rotundas poſſe eſſe, non quadratas? In Notis ad Hiſtoriam Aug. Trebellij Pollionis, Claudio,

pag. 334, vbi quid ſint *ſagochlamydes*, explicas, iſta ſcribis. *Inter ſagum, & chlamydem hanc puto differentiam fuiſſe, quod ad formam attinet, quam doctiſſimi, quique Græcorum inter* χλαῖναν, *&* χλαμύδα *conſtituunt.* Subijcis Ammonij locum. Inde, *ſagochlamys*, inquis, *igitur ex vtroque compoſitum, ſago, & chlamyde, vel ad vtriuſque formam factum, & aliquid habens ex vtroque veſtimento.* Mox vt neſciremus quo de genere chlamydis loquereris, cùm diceres ſagochlamydem ex ſago quadrato, & chlamyde rotunda compoſitam fuiſſe, ſubdis: *non diuerſum fuiſſe videtur genus illud veſtis, quod* σαγμάντιον *Græci recentiores vocarunt. nam* μαντίον *pro chlamyde dixerunt.* Itaque tu chlamydem eam intelligis, quæ μαντίον, hoc eſt pallium dicitur, eſtque μανδυοειδὴς, & aperta. Pergis: *Gloſſæ;* paludamentum, χλαμὺς, μαντίον. *de ſagomantio Suidas in Etymologico: vbi interpretatur* χλαμύδα τὸ περιφερὲς τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγόμενον σαγομάντιον, ὅπερ φοροῦσιν οἱ κηρυκοφόροι, &c. *non dubium eſt idem eſſe* σαγομάντιον, & σαγοχλάμυδα, ET APPARET ROTVNDVM FVISSE, VT CHLAMYS, NON QVADRATVM, VT SAGVM. Ex iis euidentiſſima eſt tua tecum diſcordia, ac deſultoria iudiciorum, opinionumque leuitas. Quippe ſagochlamydem ex ſago & chlamyde compoſitum quoddam genus eſſe veſtimenti doces; ex ſago, inquam, quadrato, & chlamyde rotunda. Chlamydem cùm dicis, eam vis eſſe, quæ ſit μανδυοειδὴς, ſiue μαντίον, & paludamentum. Quare hanc ipſam chlamydem, & μαντίον, & paludamentum aperta facis. Hoc

enim Grammaticæ tuæ Præturæ edictum eſt pag. 58 Confutationis: OMNIA PORRO *μαντία*, & *μανδυοειδῆ*, ET FIBVLATA FVISSE, ET APERTA, AC PROINDE QVADRATA. Quocirca chlamys illa, à qua ſagochlamys vocatur, & aperta, & fibulata fuit; & tamen rotunda, vt in Notis Hiſtoricis cenſes; vt autem in altero Confutationis decreto ſcribis, quadrata. Quare ex tua doctrina neceſſariò conſequitur, *Chlamydem illam, quæ paludamentum & μαντίον erat, apertam, & fibulatam, & nihilo ſecius rotundam extitiſſe, & eius generis eſſe, cuius Ammonius meminit, cùm dicit, εἰς πλεῖον περὶ τὰ κάτω συνῆχθαι. Tùm eandem & quadratam & rotundam fuiſſe veſtem.*

Peſſimè igitur, & ſtupidiſſimè doces in Pag. Confut. 59. *μανδυοειδεῖς, & μανδύας illas ſolas dictas eſſe chlamydes, quæ quadratæ erant, & fibulis ſtringebantur*: cùm tu in Notis Hiſtoricis chlamydem, quæ *μανδυοειδὴς*, & *μαντίον* erat, rotundam fuiſſe velis, non quadratam. Quicquid nugarum & offutiarum Grammaticarum obduxeris hallucinationi tam craſſæ, tam aſininæ; quamlibet multas paginas vocabulariis, & ſolitis ineptiis impleueris, nunquam efficies, vt nõ abſurdiſſimè videaris, aſſerere; chlamydem eandem, quæ ſit *μανδυοειδὴς*, veſtem eſſe rotundam, & non eſſe; quadratam eſſe veſtem, & non eſſe.

Ammonij

Ammonij locus explicatur contra falſam Salmaſii ſententiam. Rotunda veſtis cur dicatur. Salmaſii paralogiſmus.

QVadratæ itaque veſtes, ſiue τετράγωνοι sūt quæ angulos habent, quarum videlicet extrema in acutum pinnámque deſinunt. Eædem verò & apertæ ſunt in anteriori parte, aut ad latera. Neque enim quadratæ omnes antè erant apertæ, quòd tu perperam cenſes. At rotundæ duûm erant generum. Quædam circunclusæ, neque fiſſæ, eædémque ἄνται; vt cyclas, vt toga: Aliæ ab anteriori apertæ corporis parte, quarum ora circinata rotunditate ſine angulis, aut pinnis excurrebat: cuiuſmodi chlamys Macedonica, Paludamentum Romanum, & pallia nonnulla fuerunt.

Ammonius de chlamyde loquens hoc à læna differre cenſet ex Didymo, quod hæc quadrangula ſit, chlamys verò περὶ τὰ κάτω συνῆκται, id eſt in orbem ſinuatur: συνάγειν eſt contrahere, συνάγεσθαι eſt συννεύειν, quod de circulari & rotunda forma dicitur, cuius partes in ſe vergunt. Iam in quadrangulis veſtibus τὰ κάτω, id eſt ora extrema, in pinnas & acumina procurrunt. At in χλαμυδοειδεῖ, & rotunda ſpecie eadem ora ad eam partem, vbi acumina illa πτερύγων eſſe debebant, συνάγεται, id eſt contrahitur & inclinatur, ac συννεύει. Hæc eſt deuexitas, ſiue curuitas, inclinatioque circularis

lineæ: quam quòd non intelligere te fateris, ſoli illi mirari poſſunt, qui te non nouerunt. Quid reſtat, quam vt in illo Ammonij loco ſtultiuidum te fatearis, neque te quicquam ſapere corde, neque oculis vti? Nam quod chlamys Macedonica circulum *περὶ τὰ κάτω* non abſoluerit, hoc eſt circunclusa non fuerit; & alibi ipſe docuiſti, & certiſſimis argumentis euicimus. Proinde aliud erat *συνῆχθαι περὶ τὰ κάτω*, quàm quod ſomniabas. Oſtende iam aliter, quam, vt à nobis explicatur, accipi poſſe: ſanè viceris.

Ex hac rotundæ, quadratæque deſcriptione veſtis, paralogiſmi omnes tui, & abſurdæ collectiones funditus corruunt. De Cyclade primùm ita pueriliter argutaris. Cyclas & rotunda veſtis fuit, & vndique clauſa. Ergo rotunda veſtis omnis clauſa. Apage ſis, & in ludum
Pa. 50. te Dialecticum aliquot annos include. Nam
51. miſerè ratiocinaris. Quanquàm ne ſic quidem fortaſſe profeceris. A Dialecticis enim ratiocinandi peritiam auferre ſoli illi poſſunt, quibus nonnulla ratio ſuppetit. Tu vtrum aliquãdo ratione ſis vſus, viderint qui te à puero norunt. Ex quo quidem in artes iſtas irrupiſti, nullum in te veſtigium humanæ mentis, aut communis ſenſus apparuit.

Stupida Salmaſii ratiocinatio.

EPiphanij locum ex Hæreſi xv quàm ineptè ceperis poſtea demonſtrabitur. Interim illud expedi: quomodo quatuor in Scribarum palliis πτερύγια, ſiue anguli fuerint, è quibus punica illa mala penderent, ſi Grçcorum, vt nugaris, eadem quæ Iudæorum erant pallia. Nam de κρασπέδοις, & ima parte veſtis loquitur, in qua duæ tantùm erant πτέρυγες. Quippe ῥοΐσκοι non ad humeros, vbi duo reliqui palliorum erant anguli, ſed ad pedes ſuſpenſi erant. Quomodo ergo quatuor πτερύγια numerat? Sed de ea re ſub libri finem. Iam illud ex noſtra rotundarum & quadratarum deſcriptione veſtium conſtat; non omnes, quæ erant apertæ, pinnas illas acuras habuiſſe; ſed quaſdam in orbem decircinatas fuiſſe, vti chlamydem. Quocirca bruta eſt argumentatio tua: Nulla veſtis, niſi quæ aperta eſſet, eiuſmodi πτερύγια habuit, & nulla, niſi quæ hos angulos haberet, quadrangula fuit. Hoc tibi vltrò concedimus. Quid autem ex eo ſequitur? Nulláſne rotundas antè apertas fuiſſe? Non procedit argumentum. Pallium aliud quadratum fuit, & anguloſum, aliud circinatum & rotundum. Tam hoc quàm illud σχιστὸν, & apertum. Hic murus aheneus eſto; ad quem vacuum caput tuum illiſum crepabit, ac diſſiliet. Fruſtra itaque πτερυγίζεις, καὶ φλυαρεῖς.

Eadem in Dialecticis infantia traducitur.

EN alterum extremæ in Dialecticis imperitiæ ſpecimen. Vt Romanam chlamydem quadratam fuiſſe probes, ita progrederis; χλαῖνα Homerica, Didymo & Ammonio teſtibus, quadrata fuit: Si ergo demonſtrari poteſt, in chlamydem Romanam conuenire omnia, quæ χλαίνης propria ſunt, quis negare poterit, quadratam fuiſſe Romanam? Bene eſt. Oſtende iam chlamydem Romanam cum læna per omnia conueniſſe. χλαῖνα, inquis, *Homerica, μανδυοειδὴς fuit, fibula ſtringebatur, ἀναπτὸν, ἐνδυτὸν erat veſtimentum in anteriori parte apertum, poſteriora corporis ferè tantùm tegebat. omnia iſta μανδύης propria. at αὐτόχρημα μανδύην fuiſſe liquet Romanam chlamydem.* Pergis deinde, & vt probes μανδυοειδῆ fuiſſe chlamydem Romanam, de tua copiola Grammatica ſolitas gerras prolixiſſimè largiris. Ohe. quid te crucias, vt id adſtruas, quod antequam Theognis naſceretur, nemo neſciuit? Romana chlamys μανδυοειδὴς fuit: & nihilo ſecius κυκλοτερὴς, ac rotunda. Hoc agitur: ibi cardo caputque cauſſæ, vt hanc ipſam quadrãgulam fuiſſe probes. Tu enim, tu ipſe, Salmaſi, eandem iſtam chlamydem, quam à Macedonica diſtinguis, & μανδυοειδῆ, & rotundam eſſe cenſes in Notis ad Trebellium pag. 334. Col.

2. D, E, F. Habes codicem tuum. Vide, & pugnare, ac nugari deſine. Vidit & *auriculaſ demiſit, vt iniqua mentis aſellus: Cùm grauius dorſo ſubiit onus.* Confecta iam res eſt, Salmaſi. Et vt λογιστικὴν tuam ἀγχίνοιαν recognoſcas, tu ſimiliter argumentatus es, ac ſi quis te aſinum eſſe quadrupedem ita probare vellet. Aſinus caput habet, auriculas habet, nares, malas, humeros, crura, pectus habet; veſcitur, ſpirat, odoratur, vocalis eſt: inde ſingulas περιπόσεως huius partes ex Gloſſariis, & aliis Grammaticis oſtenderet: demum ita colligeret: hæc omnia, & iis plura in Salmaſio reperiuntur: Igitur Salmaſius quadrupes aſinus eſt. Vitium in eo Syllogiſmi fuerit; quod cætera in te, præter quatuor pedes, aſini cernuntur: tu duos tantùm habes; ideòque bipedem te aſinum eſſe, non quadrupedem concludi oportuit, vt rectè ac legitimè forma procederet. Non ouũ ouo ſimilius, quàm Syllogiſmus iſte alteri tuo, quo chlamydem Romanã probas fuiſſe quadratam. Habuit enim communia cum læna quamplurima; vt aperta & χιστὴ, vt mantuelis eſſet, vt ad humeros ſtringeretur, ac reliqua id genus: At non magis concludes quadratam fuiſſe, quàm te, qui bipes ſis, aſinum eſſe quadrupedem. Hîc igitur miſerrimum, vti dixeram, famę, exiſtimationeſque tuæ naufragium feciſti: ac ſpem omnem commentarij tui de re Veſtiaria publicandi, vti & de re Numaria, tibi in perpetuum ademiſti. Nam vtrobique tam abſurda, tam horrenda, & piacularia cõmiſiſti; vt neque reuocare propter infamiam,

ac verecundiam: neque denuo repetere, propter manifeſtiſſimam falſitatem, & ἐναντιότητα integrum tibi ipſi reliqueris.

Leuicula Salmaſii correctio reiicitur in Tertulliani loco.

TVas omnes ſordium minutias perſequi neque animus eſt; neque ad id otij ſatis,
p. 68. aut ſtomachi. Pauca ſummatim carptimque perſtringam. In Cap. II. de Pallio, ſub initium ſcripſerat Tertullianus: *fungitur & ipſe mundus interim iſte.* Tu importunè mutabas. Ego te vetui. Nunc obiicis, *fungendi* verbum abſolutè non vſurpari. At ὦ τυφλότερον χρῆμα λεβηρίδος, proximè anteceſſit vox *muneris*. Inde ex proximo ſubaudienda.

Salmaſii Grammatica regula imperita atque falſa, de præpoſitione ἀπὸ in compoſitis.

p. 71. APage baſilicas iſtas ſanctiones, & Grammaticas regulas, quas nemo ante te ſcripſit; nemo præter te ſcribere potuit; nemo niſi tui ſimilis approbabit. Canon iſte Salmaſianus: τὸ ἀπὸ *in iis verbis, quorum ſignificatio magis & minus recipit, & quæ plura habet contraria, vel oppoſita, vt plurimùm ſignificationem augere*, vt λευκαίνειν *eſt albare*: ἀπολευκαίνειν

valde albare. at in illis verbis, vbi res ipſa augmentum non admittit, & vnicum contrarium eſt, τὸ ἀπὸ ferè ſemper contrariam infert ſignificationem. Regula iſta pertricoſa, & futilis eſt, & authorem ſapit. γυμνόω quod eſt *nudare*, vnum habet contrarium, *ſpoliare*, nec magis augmentum recipit, quàm ὑπνεῖν; & tamen ἀπογυμνοῦν non habet contrariam notionem. Sic γεννάω *gigno* vnicum habet contrarium, neque magis aut minus admittit; neque icirco ἀπογεννάω contrarium ſignificat· δαρθεῖν perinde vt ὑπνεῖν dormire ſignificat; ἀποδαρθεῖν tamen idem prorſus, non contrarium ſonat. Item *eleuare*, ac *deprimere* contraria ſunt: κουφίζειν eſt *eleuare*; ἀποκουφίζειν non eſt *deprimere*. *ſoluere*, & *ligare* contraria; λύειν eſt *ſoluere*; ἀπολύειν ſecundum Salmaſium Grammaticum erit ligare. Sic μερίζειν eſt *partiri*, ergo ἀπομερίζειν erit congregare. Mitto alia ſexcenta. Ex quibus palam eſt tuam illam Grammaticam legem irritam eſſe, eique & infauſtam ac lucifugam auem, & claudi ſaumarij ruditum obſcœnum auſpicium feciſſe. Ad hæc *ſerenum*, quod αἰθειάζειν ſignificat, nonne magis minúſve recipit? Itaque fallet in eo tuus canon, neque ἀπαιθειάζειν contrarium erit τῷ αἰθειάζειν.

P. 72.

Abſurdiſſima, & inſulſiſſima Salmaſii interpretatio retractatur; eiuſdem ſycophantia.

P.158. & deinceps. NEmo te viuit hodie, Salmaſi, ſtupidior, nemo eſt qui id haberi minus cupiat. Quod ſi parem ad diſſimulandos errores tuos voluntati haberes induſtriam, næ tu metuendus aduerſarius eſſes. Quis enim te in certiſſimis & manifeſtiſſimis tuis peccatis poſſet conſtringere? Sed illud percommodè hactenus cecidit, vt cùm in hallucinando hebes ſis, ac plumbeus, tum in iiſdem tuis excuſandis erratis adeo non ſis callidus, vt tùm maximè noua prioribus; ridiculis, immanibus, & abſurdis, magis ridicula, immania, & abſurda cōnectas. Hoc adeo Maſtigophori iam noſtri duo planum omnibus fecerunt: iſto verò in capite, quo de cataclitis, & conchyliato pauonis collo diſputas, luculentiſſimum dabitur exemplum πεθεςίας, & γυντίας illius. Nam cùm in ipſo te capite quæſtionis apertiſſimæ craſſiſſimæque conuictum inſcitiæ ſentires, idipſum defugere, & obſcurare conatus es, ac neſcio quæ minuta, & incidentia ſumpſiſti, in quibus fanatici circulatoris in modum caput rotans, clamores, ac turbas excitares: vt in iis ſcilicet occupatū lectoris animum ab ſtupiditatis tuæ, aſinitatiſque ſenſu reuocares. At ego te ex iis præſtigiarum inuolucris, & latebris euoluam,

& quæ

quæ Lectorum oculis ſuffurari ſolito tuo artificio ſatagis, aperiam omnibus; in lucémque proferam. Quare antequam tuos ad illos clamores, & putidiſſimas ſycophantias venio, ſtatum ipſum controuerſiæ, & immanem tuam hallucinationem clarè dilucidéque proponam. Tertullianus de pauone ita ſcribit Cap. III de Pallio: *Quanquam & pauo pluma veſtis, & quidem de cataclitis: imo omni conchylio depreſſior, quà colla florent: & omni patagio inauratior, quà terga fulgent: & omni ſyrmate ſolutior, quà caudæ iacent.* Tu in Notis ad hunc locum, ita Tertullianum expoſuiſti: Pag. 127 doces *veſtem de cataclitis*, eſſe tricliniarem, & accubitalem auro, & purpura pictam: purpuram autem intelligis non quamlibet, ſed à conchylio diuerſam. Porro paui collum ideo cum veſte de cataclitis comparari cenſes, quoniam mero purpuræ lumine floret, vt ſcribis pag. 136. Itaque purpuram meram ac preſſam, hoc eſt ſaturam inſtar dibaphæ, quæ omnium erat ſaturatiſſima, collo pauonis tribuis. Quare cùm eius collum mero purpuræ lumine ſplēderet, non mirum eſt (ais ead. pag.) ſi omni conchylio vegetius ſit: cùm conchylium minus ſaturum ſit, quàm purpura. Ideo Tertullian. ſubijcit: *Imo omni conchylio preſſior.* Nam ſi collum paui purpura mera, & ſatura fulgeat; ſanè conchylium, quod dilutius eſt, vegeto illo lumine ſuperabit. Hæc ſumma interpretationis tuæ. Quæ quàm inepta, fatua, & ridicula ſit, oſtendimus in Animaduerſis. Quid enim mirum preſſiorem eſſe conchylio quouis purpuram, quæ eſt in collo paui, cùm purpura

mera,& dibapha ſaturatior ſit conchylio? Perinde eſt enim, ac ſi quis diceret: Veneris cygnos niue candidiores eſſe, imo creta, vel farina. Item, Helenam pulcriorem fuiſſe Venere; imo Hecubâ. Nam ſi purpura à conchylio differt, vt ſcribis pag.136.quòd conchylium multo pallidius, ac dilutius ſit purpura; tu Tertullianum ita diſputantem facis; paui collum, quod mera purpura fulget, quauis purpura dibapha ſaturatius eſt, imo quouis conchylio ſaturatius. Atqui, ô ſtolide, purpura ipſa quouis conchylio preſſior eſt: quid ergo mirum pauonis collum, quod minus pallidum ac dilutum eſt, quàm ipſa purpura, etiam conchylio, quod purpurâ pallidius eſt, minus eſſe pallidum. Nam correctio figura eſt, quæ cùm ad amplificandum apponitur, id quod ſubiicitur augere rem debet. At minus eſt, preſſius eſſe conchylio paui collum, quàm purpurâ. Ineptiſſima eſt igitur iſta ratiocinatio, & iudicij, communiſque ſenſus inaniſſima. De hac tam inaudita, tam prodigioſa interpretationis abſurditate, in Cõfutatione ſiles admodum; imo intermortuis quibuſdam vocibus non excuſas tu quidem inſcitiam tantam, neque defendendi tui cauſſa quicquam adhibes; ſed leuiter ac titubanter neſcio quid obgannis: vt appareat confuſum te, & ad incitas redactum, dolore & verecundia

P.136. propemodum enectum fuiſſe. Tandem verò ſub finem capitis, ne penitus nihil habuiſſe viderêre quod diceres, timidè ac balbutiendo iſtud aſpergis: *conchylium* apud Tertullianum illo in loco, *pro qualibet purpura capi, vt etiam*

Salmaſius obſeruauit. Sic omni conchylio preßior, eſt omni purpura ſaturatior. In pauciſſimis hiſce, ac languidis mortuiſque vocibus, quas velut tormento quodam tuus à te pudor expreſſit, impudentiſſimè mentitus es, vt Latinè, & ſimpliciter loquar. Nam conchylium illo ipſo Tertulliani capite tertio dicis, non pro purpura, vt interdum ſolet, latè ſumi, ſed ſtricta & propria notione pro eo coloris genere, quod multo pallidius, dilutiuſque eſt, quàm purpura. Adſcribam verba tua; vt eadem opera & hallucinationem tuam vel inuitus agnoſcas; & inuerecundum tuum, ac putidiſſimum mendacium Lector intelligat.

E Claudij Salmaſii Notis ad Tertullianum de Pallio, pag. 136. quibus eius aſininus ſtupor, & mendacium flagitioſum conuincitur.

O*Mni conchylio preßior.*] πάσης πορφύρας ἐυανθέστερος καὶ κατακορέστερος. ita quidem ſi conchylium heic pro quauis purpura vſurpauit. SED CONCHYLIVM HOC LOCO MAGIS EST, VT SIT CONCHYLIA SIVE CONCHYLIATA VESTIS, VEL CONCHYLIATVS COLOR, QVEM A PVRPVRA SEMPER AVCTORES DISTINXERE. Nam conchylium coloris genus multo pallidius, dilutiúſque purpura: vt mirum non ſit, ſi colla pauonum, quæ mero purpuræ lumine

florent,omni conchylio vegetiora dixerit Tertullianus, cùm conchylia omnia ſaturitatem illam floris, ac luminis non habeant, quàm habet purpura. Purpuram à cōchylio, hoc eſt purpuream veſtem à conchyliata, Plinius ſemper diſcernit. Tum in fine annotationis Pag. 142. Hæc de conchylij, ac purpuræ differentia dicenda fuere, QVIA CONCHYLIVM HEIC PERPERAM CVM PVRPVRA CONFVNDVNT INTERPRETES. Conchylium autem heîc eſt conchyliata veſtis, quæ à purpura diſtinguitur. Hæc & iis plura Salmaſius. Ex iis eridite Lector caninam frontem Cynici literatoris agnoſce. quam minus profectò miraberis, ſi & reliquam homuncionis importuni leuitatem, & Caluiniſticæ, quam profitetur, ſectæ perfidiam, ac falſitatis in ea ludum & diſciplinam recordari volueris.

P. 136. Redeo ad te, Salmaſi, & frontem tuam iterum pulſo. Non ſolùm in Confutatione tua mentiris, dum ἀναιδῶς ſcribis, obſeruaſſe te cōchylium apud Tertullianum pro qualibet purpura capi. (Nam tu notionem iſtam vocabuli *conchylij*, repudiaſti, & alteram ſtrictiorem, pro dilutiori & pallidiori colore, ſecutus es.) Sed non ſolùm νεανικὸν iſtud, & piaculare mendacium admiſiſti; ſed in tuenda altera illa conchylij ſignificatione idem te in abſurdum implicaſti.

Cōfut. Verba tua ſunt: *Poteſt etiam & conchylium*
P. 137. *heic pro conchyliata veſte accipi, quæ à purpura diſtinguitur. cùm enim varij gradus cōchylij ſint propriè ſumpti, & aliud alio preſſius ſit, & ſaturatius,*

purpuram, quæ in collo pauonis lucet, omni conchylio etiam ſaturatiſsimo preſsiorem, ac fuſciorem eſſe dixit. Finge ijs in verbis: *imo omni conchylio preſſior*; conchylium propriè ſumi, prout à purpura differt; ſi purpura, vt vis, mera, & ſatura in collo ſit pauonis, conſequens erit, ita ratiocinari Tertullianum; purpuram, quæ eſt in collo pauonis, eſſe qualibet mera, & ſaturatiſſima purpura fuſciorem, & ſaturatiorem; imo verò & omni conchylio. Cuius abſurdiſſimi commenti ſtoliditatem ex hoc exemplo diſce: Cùm in ceræ, vel chartæ genere aliæ ſint candidiores aliis; ſi quis ita diceret; Cygnos Veneris candidiores eſſe niue, imò cera, vel charta. Item cùm ſtellæ aliæ ſint aliis ſplendidiores, ſi ita pronunciaret; Chriſti corpus in Transfiguratione Sole lucidius fuiſſe; imo verò ſtellis: obſecro te, Salmaſi, hiccine tibi hominis ore loqui, an pecudis, ac iumenti voce videretur? Hoc igitur age: huic occurre: doce te vel illa non ſcripſiſſe, quæ dixi; vel quomodo defendas, atque excuſes ſedulò cogita. Quid hîc mihi lora, quid flagra commemoras? Profectò ſi in te, pro eo ac tanta ſtupiditas meretur, officium facerent, olim tuum tibi tergum abſtuliſſent.

Salmaſij impudens calumnia. Kerκoertij *defenſio ſuper ſmaragdino colore, deque eo* χρύψις *Salmaſiana.*

QVoniam oſtendi, quod primum erat ac præcipuum, te in ipſo quæſtionis capite turpiter hallucinatum eſſe, & impudentius, quàm callidius diſſimulare voluiſſe, nunc ad reliqua diſputationis tuæ non minus flagitioſa mendacia, & κακονθείας me conferam.

Primùm illud eſto, quod non in capite iſto ſolùm, ſed vbique fere declamas, & atrociſſimè calumniaris; ſcripſiſſe me, ſmaragdinum virorem eundem eſſe cum colore conchylij. Si aut conuiciari tibi vellem; aut non conuiciis omnibus, & maledictis turpior eſſes, quibus te pro hoc effrænatiſſimo mendacio dictis, & imprecationibus vlciſcerer?

Oro te, Cynicorum delitiæ Salmaſi, qui tanti mendacium olidorũque canum greges, quanti Chriſtum ipſum facis; quanquam frontem perfricando detriuiſti; tamen ſi rictum adhuc hominis habes, eloquere ſodes, quo in loco, quibus verbis hoc, quod ſcripſiſſe me dicis, vel litera conceperim. Si vel apicem vnum ea de re Kerκoëtius exarauit, eſto, id quod maximè deteſtatur, Salmaſius Cynicus. Mea hæc oratio fuit pag. Animaduerſorum 45 cùm tu in Notis pag. 127 duos in pauone colores eſſe docuiſſes, aureum, & purpureum; purpureum

in collo, & quidem merum ac ſaturum; aureum in tergo; vt ridiculam & infantilem illam ineptiam refellerem, oſtendi primùm in collo pani non merum illum purpuræ florem, ſed conchylium apparere: hoc eſt dilutiorem, quam in purpura violacea colorem: tum præterea viridem, & ſmaragdinum, quod vt probarem, Phædri verſum illum protuli:

Nitor ſmaragdi collo præfulget tuo.

At ô peponis ſinciput! vbinam ſcripſi ſmaragdi colorem eundem eſſe cum conchylio? Nonne palam eſt, te, vt horribilis illius παρερμηνείας, & erroris infamiam quoquo modo tegeres, iocularem illam ſycophantiam arripuiſſe, in qua νυμφόληπτος ὤς, & intemperiis percitus furioſos ore canino latratus ederes? Iterum te vt aliâs ſæpe mentitum eſſe dico: conchyliatum me in collo pauonis & ſmaragdinum colorem ſimul agnouiſſe; ſmaragdum cum conchylio minimè confudiſſe. Age oſtende me mentitum eſſe: verba mea, ſi quid reſpondere paras, itidem vti ego tua, deſcribe.

Salmaſii præter omnium fidem imperitiſſima de collo paui ſententia; quod eſſe conchyliatum, & viride, non purpureum oſtenditur.

NVnc te neque pauum vnquam vidiſſe, neque oculos habere, neque phantaſiam vllam, aut in cranij tui cauo cerebrum ineſſe;

perſpicuè monſtrabimus. In pauone duo duntaxat colorum faſtigia notas ad Tertulliani pallium; aureum, & purpureum. *Duobus autem præcipuè coloribus* (ais pag.127.) *ſuperbit pauo, aureo, & purpureo*; horum purpureum, & quidem preſſum, atque eximium in collo florere ſentis pag.136.137.& 142. Ibi enim Tertullianea iſta: *imo omni conchylio depreßior, quà colla florent*, de purpura illa mera & ſaturata capis: item illa *quà terga fulgent*, ad aureum colorem refers. *Florere*, inquis, *heic propriè de purpura dictum, vt fulgere de auro*. Præterea: *colla autem pauonis purpureo colore florent: vt terga eius aureo fulgent*. Nego te aut paui collum vidiſſe vnquam, aut præ glama, vel heluco colores illius potuiſſe diſcernere. Tibi dico, Salmaſi, collum paui conchyliatum ſimul eſt & viride. Vterque, inquam, in eo color elucet; conchyliatus, qualis eſt irati maris, & auſterus in glauco, ac longè purpura violacea dilutior: tum ſmaragdinus. Conſule ὀρνιθοτρόφους omnes. Nemo tibi purpureum purpura illa ſatura collum auis iſtius eſſe concedet. Duplex purpuræ meræ genus eſt: alterum Tyrium *colore ſanguinis concreti nigricans aſpectu, idemque ſuſpectu refulgens*, ait Plinius libr. IX. Cap. XXXVIII. in quo auſteritas, nitorque cocci quæritur: alterum amethyſtinum eximium, quod & violaceum & ianthinum dicitur: de quo Virgilius Georg. IV.

--- violæ ſublucet purpura nigra.

Præter hos conchyliatus eſt color, qui nonnũquam & purpureus vocatur, latè vſurpato purpuræ nomine, qualis eſt in viola ſerotina, quam

leucoium

leucoiũ purpureum Dalecampius appellat, aut in malua ad purpuram inclinans, aut in heliotropio, de quo poſtea. Hac Plin. lib. xxi. Cap. viii. In collo paui dilutus, vt iterum repetam, color ille floret, viridi, & ſmaragdino mixtus, non purpureus merus, & ſaturus; minimè omnium Tyrius, nitoriſque coccini: cuiuſmodi tu purpurę pauonis collum comparaſſe videris, ex iis quæ de ſtragulis purpureis diſputas, pag. 126. & 127. Sed hæc prodigioſa cæcitas eſt. Cùm igitur vnicum tu collo paui duntaxat colorem, eumque purpuræ ſaturæ ac meræ tribueres, nonne duplicis illius abſurditatis admonendus fueras? nonne docendus conchyliatum primo colorem in collo paui non purpureum ineſſe: ne in boni ſenſus inanem illam ratiocinationem incurreres, quam tu Tertulliano per oſcitantiam affingis; vti dixerit collum paui purpura ſatura preſſius eſſe; imo conchylio? Sanè hæc agyrtica impudentia eſt, tam craſſum errorem pertinaciter tueri. Nonne & illud diſcere te à nobis oportuit, viridem in eodem collo pauonis, & ſmaragdinum ineſſe nitorem, ne ſimplicem colorem agnoſceres? Hæc cũ tam clara ſint, vt ab omnibus, qui Animaduerſa noſtra legent, obſeruari poſſint, tamen vti fur ἐπ' αὐτοφώρῳ deprehẽſus, vt impunè per tumultum, ac trepidationem euaderes, miras in ſmaragdi vocabulo tragœdias concitaſti. Sed fruſtra es. Nam illa tua κρύψις, & latitatio non nimis nequam, neque adeo callida ingenioſaque fuit, vt à Maſtigophori noſtri habenis ac flagris ſcapulas tuas eximeret.

Turpiſſima ſecum ipſius Salmaſij pugna & inconſtantia.

P. 131. LEuis & nihili Grammaticus noua portenta ſtupiditatis eodẽin capite peperit. Præcipua ſunt duo. Primùm quod in Notis Tertullianeis docuerat, hîc euertit, ſecúmque pugnat. Meminiſti te, Salmaſi, duos in pauone colores, purpureum & aureum ita diſtinxiſſe, vt in collo floreret purpureus, aureus in tergo fulgeret. Scribis hoc pag. 142. *Colla autem pauonis purpureo colore florent; vt terga eius aureo fulgẽt.* Et antea: *Florere heîc propriè de purpura dictum; vt fulgere de auro.* Tertullianus pauoni veſtem de cataclitis tribuit, hoc eſt, interprete Salmaſio, purpuram dibapham, quâ colla florent; aurum eidem, quâ terga fulgent. Tu ex iiſce Tertulliani verbis ſoli tergo pauonis aurum aſſignabas. Nunc in Confutatione, pag. 131. ſecus doces; *Tertullianus*, inquis, *heic aurum & conchylium in pauone tantum agnoſcit: per conchylium omnem pauonis ſapphirum, & purpuram intellexit; per patagium verò inauratum, quicquid in pauone ſmaragdini vel aurei coloris eſt.* Igitur aureum & purpureum in pauone colorem ex Tertulliani loco illo miſceri, & inter ſe temperari iudicas. Non amplius ergo purpura in collum relegatur; aurum in tergum. Vana eſt ergo proprietas illa verborum, *florere*, quod purpuræ ſoli; *fulgere*, quod auro conuenit. Nam ſi promiſcuè aurum & purpuram habet,

vtrique ambo illa ex æquo congruunt. Vno verbo, inducenda ſunt omnia, quæ tu ad illum locum Tertulliani loquaciter effutiſti. Volo mihi reſpondeas; cùm Tertullianus ita ſcribit, *pauoni veſtem eſſe de cataclitis omni purpura* (ſic enim interpretaris) *preſsiorem, qua colla floret*, vtrum aureum colorem iis verbis in collo pauonis ineſſe ſignificet. Si ita eſt: perperam igitur in Notis ad Pallium exiſtimas, purpuram ſolam à Tertulliano in pauonis collum conii-ci; aureum verò colorem in tergum: quod & ex ſententia tua neceſſe eſt Tertullianum dixiſſe. Ibi enim veſtem de cataclitis, quam tu vis eſſe purpuram meram ac ſolam, collo definit; tergo verò inauratum patagium. Sin de ſola purpura præcisè verbis illis accipiendus eſt; ridiculè, & ἀσυστάτως Confut. pag. 131. ſcribis, *Tertullianum per patagium inauratum intellexiſſe, quicquid in pauone ſmaragdini vel aurei coloris eſt.* Si id verum eſt, ſequitur patagium à Tertulliano non tergo ſoli, ſed collo etiam attribui. Nam & ea pars, vt ais, aureo & ſapphirino colore fulget. At Tertullianus per patagium inauratum intelligit QVICQVID in pauone ſmaragdini, vel aurei coloris eſt. Duo ſunt orationis Tertullianeæ membra, quibus purpureum & aureum colorem ſeparatim deſcribit. Primum eſt: *Pauoni veſtis, & quidem de cataclitis omni conchylio preſsior, qua colla florent*: quibus ſola, vt in Notis affirmas, ſatura purpura continetur: Alterum: *& omni patagio inauratior, qua terga fulgent*; quod de aureo ſolo colore accipis. In iis neque conchylium tergo;

Monſtrum Salmaſianæ inſcitiæ, qui aurum viride facit. triplex in collo paui color. Phile & Piſides illuſtrantur.

ALterum Grammaticæ tuæ τέρας; quod ſmaragdinum colorem cum aureo confundis, & vnum eundemque facis. *Per patagium* (ais) *inauratum Tertullianus intelligit, quidquid in pauone ſmaragdini vel aurei coloris eſt. Nam & Græci aurum χλωρὸν vocant.* Quis indolis iſtius παχύτητα, & ſupinitatem dignè ſatis caſtiget? Aureum igitur viride eſt, quia χλωρὸν appellatur? Neſcis χλωρὸν non tantùm *viride* ſignificare, ſed etiam pallidum? Hac notione χλωρὸν vocatur aurum in vulgatis iiſce ſenariis, quos apud Scholiaſtem Ariſtophanis alicubi legi,

Τί ποτ᾽ ἐστὶ χλωρὸν ἀντιβολῶ τὸ χρυσίον;
Δέδοικ᾽ ἐπιβουλευόμενον ὑπὸ πάντων ἀεί.
Cedo ecquid auri pallidus tandem eſt color?
Nempe omnium illud ſemper inſidias timet.

Rectè aurum pallidum appellatur, & χλωρόν: non tamen *viride*; vti neque *mors viridis* dicetur, vel *timor viridis*, quamuis vtrumque pallidum vocetur. Neſcio an quiſquam adeo bardus & Salmaſius præter te reperiri poſſit, vt mortem, quia χλωρὸς vocatur, viridem nominet. χλωρὸς pręterea *recentem, & mollem ſignificat*, vti *caſeum*. An quia χλωρὸς etiam auro tribuitur, aurum dices inſtar eſſe caſei molle?

Viridis color & ſmaragdinus in pauone ab aureo diſtinguitur. Ex aureo & purpureo ſmaragdinus oritur. Docet hoc Phile de pauone; cuius verba mutila, & truncata, neque apud ipſum authorem legiſti; neque prorſus intellexiſti. Ea tu ex Nicolai Rigaltij Notis ad Phędri Fab. LVII deſcripſiſti. Argumento eſt, quod eodem, quo illîc citata ſunt, interpunctionis mendo apud te laborant. Ita enim ex librarij hallucinatione concepta ſunt in Notis Rigaltij.

Χρυσὸς δὲ λεπτὸς ἐγχεθεὶς τῇ πορφύρᾳ
Σμάραγδον ἀγνὸν ἐμφυτεύει. τῇ κράσει. &c.

Cùm poſt verbum, *ἐμφυτεύει* maiorem *στιγμὴν* animaduertiſſes, ibi deſiiſti, & reliquas voculas *τῇ κράσει*, quaſi alterius eſſent ſententiæ, prætermiſiſti. Atqui vitioſa eſt interpunctio iſta: & hoc Phile voluit; ex auri & purpuræ temperatione ſmaragdinum colorem effici. Nam vterque color refractus eſt, ita vt aurum pallidius ſit, & purpura dilutior: vnde & hęc in conchylium in collo degenerat; & ex duobus iſtis coloribus tertius, id eſt ſmaragdinus oritur. Cùm Philen legeris, & intelligere potueris, id ita ſe habere cognoſces. Cur deinde *ἐνχεθεὶς* apud eundem ſcribis pro *ἐγχεθεὶς*; An ex arcanis Græcæ tuæ ſcientiæ comperiſti, non dici *ἐγχεθεὶς* ab *ἐγχέω*; *Aureus*, inquit Phile, *color purpuræ aſperſus ſmaragdinum colorem tēperatura gignit*. En
P. 130. qui *cæcum* & *ſtolidum* vocat Kerκoëtium, quòd ſmaragdinum colorem in collo pauonis eſſe mònuerit. Quid te cæcius? quid ſtolidius, qui duos tantùm iſtos colores, purpureum &

viridem à Phile iungi ſcripſiſti? Nam prima faſtigia colorum ſunt aureus, & purpureus: ex iis velut elementis, tertius ſmaragdinus exiſtit. Aut igitur duos iungit primarios, aurum, & purpuram; aut tres, nempe cum illis ſmaragdinum nitorem. Idem & Piſides quod Phile, verſib⁹ illis docet, quos tu ex Rigaltij Notis exſcripſiſti. Peſſimè enim ex iis deducis duos tantùm colores, purpureum, & ſmaragdinum ab eo deſcribi, quaſi χρυσὸς, quē σαπφείρῳ miſtum eſſe dicit, idem ſit cum σμαράγδῳ, cuius in ſequenti verſu meminit. ô dignum capiſtro caput! ô tergum ad clitellas factum! Piſidæ verſus adſcribam; vt infantia tua notior ſit.

> Ὢ πῶς ἰδών τις τὸν ταὼ μὴ θαυμάσοι,
> Τὸν χρυσὸν εἰς σάπφειρον ἐμπεπλεγμένον,
> Καὶ τὴν πτέρωσιν ἐν σμαράγδῳ πορφύραν,
> Τὰς πολυμόρφους συνθέσεις τῶν χρωμάτων.
> Ὅλας ἀσυγχύτους τε, καὶ μεμιγμένας.
> *O! quomodo ſpectans quiſpiam pauonem non miretur,*
> *Aurum ſapphiro implicatum videns,*
> *Et pennatam in ſmaragdo purpuram;*
> *Multiformes compoſitiones colorum,*
> *Totas non confuſas, & permiſtas!*

Heic triplicem, vt & Phile, colorem diſcernit, aureum, ſapphirinum, & ſmaragdinum; neque aureum cum ſmaragdino eumdem fecit; qui tuus eſt κορυβαντιασμὸς aliquot paginis expreſſus.

Κατάκλιτοι veſtes accubitoriæ. Salmaſii mendax calumnia.

POſtquam tetris, & manantibus vlceribus tuis, vomicis, & carcinomatibus medicinam fecimus; nunc leuiora tubercula, & papulas attingemus. Veſtem de cataclitis poſſe idem eſſe, quòd cataclitam, Animaduerſa noſtra docuerũt: neque neceſſariò τὰ κατάκλιτα hîc accipienda. Nempe vti δίφρος ἀνάκλιτος Heſychio ſella eſt in qua acclinamur: ita κατάκλιτος δίφρος, vel κλίνη, in quibus accumbimus. Nam & δίφρος idem author inter alia reddit κράββατον. Quid habes quo coniecturam iſtam refellas? Sanè nihil præter riſum iocúmque. Quaſi non & facetus eſſe poſſim, & ludicris interrogationibus infantiam tuam vrgere. Abi ſis cũ tuis delitiis, inſulſiſſimum caput! Non eadem eſt *menſæ* & τῶν κατακλίτων ratio. Nam ἡ τράπεζα ſubſtantiuum eſt; ὁ κατάκλιτος adiectiuum. Adiectiuum autem ad varia ſubſtantiua transfertur. Huius ignoratione rei riſum nobis debes in acuta illa originatione lampetræ. ἡ λαμπυεὶς ſubſtantiuum nomen eſt, quòd ſcarabeum, & cicindelam ſignificat, ἀπὸ τοῦ λάμπειν. Tu inde ſic colligis; quia ſcarabei iſtius clunes, & latèra lucent, ideo vocatur λαμπυεὶς. Ergo & lampetra quia lucet, erit λαμπυεὶς, & ſcarabeus. Item quia ἡ λαμπυεὶς ſignificat etiam vulpem, lampetra erit vulpes. O acutum

tum Criticum! Diſce igitur ſubſtantiua nomina, vt eſt λαμπνεὶς, aut τράπεζα, ad pauca & definita conuenire; adiectiua, vt ἀνάκλιτος, vt κατάκλιτος, multis rebus attribui. Sic accubitoriæ veſtes, ſtragula, lecticæ, & id genus alia nominantur.

Poſtremò calumniator, & mendax es. Scribis me mordicus tueri in Tertulliano vocabulum, *depreſſior*, pro *preſsior*: & pag. 47 citas Animaduerſorum meorum. Hîc te mentitum eſſe negare profectò non potes. Ibi te falsò dixiſſe retuli, in prima Editione legi, preſſior, cùm in Rhenana, quæ anno 1521 prodiit, ſcriptum ſit *depreſsior*. Vtra melior eſſet, nihil vtramuis in partem aſſerui. Sed neque tamen hanc ipſam, quam proſcribis, penitus condemno. Vt cumque verò legamus, manifeſtum eſt te in toto illo Tertulliani loco declarando neque in Notis, neque in Confutatione, bonæ mentis, ac ſani cerebri compotem fuiſſe. *P. 135.*

Salmaſij cæcitas, & inſcitia, qui Heliotropium Dioſcoridis cærulei coloris contra Herbariorum omnium fidem eſſe pertendit.

TV in Heliotropij cæruleo flore tuendo, & hallucinatione tua peruicax eris, & te vltra ſermone dignabimur? Sexcenta Plinij errata ſunt in herbaria & Medica re, quæ docti Medici iampridem adnotarunt. Age ſcrutare *P. 137.*

ſis ῥιζοτόμων omnium, & Herbariorum volumina. Ego tibi celeberrimos nomino, Ruellium, Matthiolum, Dalecampium, Dodoneum, Marcellum Virgilium, Cornarium, omnes Dioſcoridis Interpretes: Dioſcoridem ipſum; qui Heliotropio florem tribuit λευκὸν ὑπόπυῤῥον, album ſuffuluum; non ὑποπόρφυρον, vt nugaris. Et quis te non rideat, qui cæruleum, & *azurinum* colorem affingis heliotropio? Herba hæc *verrucaria* dicitur à nonnullis, vulgò *herba cancri*. Conueniunt ei proprietates omnes, quas Heliotropio Dioſcorides, & Theophraſtus aſſignant: vt inter alia, quod circa Solſtitium florere incipiat; quod perpetuis ſit foliis; quòd flos ei ſit albus, & ſubfuluus. Idem & ſcorpiurum vocari, & ſcorpioctonon teſtantur illi, & inter alios Marcellus Virgilius; ſcorpiurum quidem à floris, vel ſeminis inflexione; ſcorpioctonon ab effectu. Cùm igitur tanta ſit eruditiſſimorum Herbariorum, ac Medicorum in eo flore cõſenſio, qui αὐτοψίᾳ, non ex Vocabulariis & Nomenclatoribus de florum coloribus, & proprietatibus iudicant, tu adeo profligatus ad impudentiã & Cynicam proteruiam eris, vt Heliotropij florem cæruleo colore depingas? Quod genus eſt iſtud herbæ, floriſque potin' dicere? Plinius ecce, qui imprudens, vt apparet, cæruleum putat eſſe florem, cætera cum iſtorum Herbariorum deſcriptione conſentanea refert, verrucariam alteri nomen, alteri ſcorpiuron eſſe. Proinde Ruellius, qui Plinij voce loqui conſueuit, cautè *cærulei* vocem præteriit lib. *III*. Cap. CLVII. Ad ſummam cùm Helio-

tropij nomen pluribus ac diſſimillimi generis commune ſit; proprium tamen eſt eius plantæ, quam Dioſcorides, ex eoque cæteri deſcribũt: cuius nemo cæruleum florem, niſi cæcus ad Salmaſium, dixerit. Hac nominis ambiguitate deceptum credibile eſt Plinium, quod vni alicui ex ampliſſima τῶν ἡλιοτροπίων claſſe competebat, ad genus illud peculiare traxiſſe.

Salmaſii cauillatio, & impoſtura.

ITane calũniari & cauillari non deſines? Vbi dixi *recurſare ſenectutem* eſſe *renouare*? Docui *recurſare annos*, etſi vulgo minus vſitatũ, à Tertulliani ſtylo non abhorrere, pro eo quod eſt *denuo percurrere*, ac retexere, & nouum annorum auſpicari, vitæque curſum. P. 144.

Ita σκαιῶς & συκοφαντικῶς illuſiſti in Tertulliani verbis; vbi de chamæleonte ſcribit: *capit & talis beſtiola verſiculum*. Talis, dixi, hoc eſt ſimiliter mutans, non vt teſtudo: quod tuum, & abſurdum eſt; ſed vt alia, que antè commemorabat; ſerpens, pauus, hyæna, ceruus: vel certè *talis*, hoc eſt *tardigrada, agreſtis, humilis, aſpera*. quod melius & ſimplicius. Ita nihil correctione tua opus erit. Tu igitur ſtolidè malitioſus es, qui vt paucorum dierum inuidiam nobis compares, certiſſimam, & perpetuam tibi ex mendaciſſimis calumniis infamiam arceſſis. P. 145.

Eiuſdem ἀγραμματία.

P. 146. NON potes efficere, quin putida & abſona ſit lectio illa Tertulliani, quam commentus es: *& (quod minutioribus multo licet) chamaleon (ſi pellicula) viuit.* Quod illud portentum conſtructionis? Itaque ad γραμματιστὴν relegandus es, cùm mirè ſis ἀγραμμάτιστος, vt ne proprietatem quidem tui nominis intelligas. Nam ἀγράμματος eſt qui literas neſcit: ἀγραμμάτιστος, qui ne γραμματιστῇ quidem operam dedit. In te cadit vtrumque. Niſi fortè pater tuus, à quo perdoctum te iactitas, γραμματιστὴς eſt: quod ego non putaueram. Deinceps igitur ἀγράμματον te, imo ἄλφα τῶν ἀγραμμάτων, vocabimus,

Salmaſii hallucinatio in Sidonij loco. Antiſtes pro Epiſcopo.

AVde iam inficiari, quod tibi à me ſæpius obiectum eſt; authores eos te non legiſſe, quorum teſtimoniis vteris: ſed ex recentiorum Notis, & Lectionibus variis mutila, & di-
P. 147. midiata ſumpſiſſe. Clariſſimè hoc Sidonij allatus à te locus oſtendit; quo probare ſtudes *Antiſtitis* vocem de ſimplicibus Presbyteris accipi. *Sidonius*, inquis, *de Preſbytero:*

Antiſtes fuit ordine in ſecundo.

Nunquid cauſſabere, quin turpiſſima hæc hal-

lucinatio tua ſit, ſingularisque leuitas, & ἀκει-ρία; Locus eſt è lib. IV, Ep. XI, qua Petreium de Claudiani eius auunculi morte conſolatur, qui ſancti Mamerti Epiſcopi Viennẽſis frater fuit. Super Claudiani igitur obitu funebres Hendecaſyllabos Epiſtolæ ſuæ Sidonius intexens, inter alia prædicat ipſum, quod fratrem Mamertum Epiſcopali in officio ita ſubleuarit, vt quamuis Preſbyter tantùm eſſet, Epiſcopus ipſe quodammodo videretur. Apertè hoc ſequentia declarant:

Antiſtes fuit ordine in ſecundo,
Fratrem faſce leuans Epiſcopali.
Nam de Pontificis tenore ſummi
Ille inſignia ſumpſit, hic laborem.

Quis non videt iis ipſis verbis perſpicuè ſignificari, Claudianum non Pontificem ſummum, id eſt Epiſcopum, ſed ſecundi ordinis, id eſt Preſbyterum fuiſſe? Ita rectè Sirmondus; qui & Sauaronem, eruditè refellit, qui in eo loco perperam, quod ſine inuidia docti alioqui viri dictum ſit, Claudianum appellari Epiſcopum putabat. Verbo vltrà opus non eſt ad ea, quæ ibidem loci Sirmondus attulit. Tu verò cùm hac Sidonij verba in Sirmondi Notis primùm legiſſes, Sidonij autem Epiſtolam ne attigiſſes quidem, illius ſententiam approbaſti in ſtramentitio illo libro de Eccleſijs Suburbicariis, pag. 560. Scribis enim *rectè illum animaduertiſſe, apud Sidonium Apollinarem Preſbyterum vocari Antiſtitem ordine in ſecundo.* Quod ſi rectè ille ſcripſit; enimuerò verſatili es ingenio, qui id modo reprehendas. Atqui, quod extremi ſtu-

poris eſt, ne tum quidem, cùm Sirmondi ſententiam probabas, quid illa ſibi vellet aſſequebare. Nam contrarium tu ſenſum illius verbis affinxiſti. Neque enim Antiſtitem vocari à Sidonio Presbyterum, ſed Epiſcopum ea voce ſignificari cenſuit: quaſi dicat, Epiſcopum in Presbyterij gradu fuiſſe, hoc eſt Epiſcopi laborem in adiuuãdo fratre ſine inſignibus vſurpaſſe. De tanta ſtupiditate, & ἀπειροτεξίᾳ quid ſtatuendum ſit, tute ipſe iudex eſto.

Salmaſii Pſeudocritica. Deglubere non eſt floccos vellcre.

P. 149. TVte lepus es, Salmaſi, & pulpamentum quæris. Si tondere aſinos munus tuum eſt; quin tu tibi ipſi manum admoues, & faceſſis εἰς ὄνου πόκας; Riſi tuum illud *deglubarȩ* pro *floccos vellere*. Cutem ita radere, & ξυρεῖν, vt ea deteratur, & abſcedat, eſt *deglubere*; at floccum vellere, non eſt hoc modo ξυρᾶν, neque deglubere. Itaque non congruit. Quod enim floccum tantum vulſerit Mercurius, ſcribis in Notis ad Tertull. pag. 163. *Floccus*, inquit, *ille lana, quem forte ex vellere arietis traxerat Mercurius, dum digitis deducitur, & torquetur, exiit in modum reſtis.* Quare cùm non haberes quo te verteres, ad ingeniũ rediiſti, & miſerũ illum arietem fœdè iugulaſti, ac deglubaſti. Non poteras floccũ vellere, niſi pellem infelici ouiculæ detraheres. Hæc imago eſt Critici tui inſtituti. Nunquam

næuos ab Authoribus abſtergere conaris, quin eos iugules, & mutilos ex integris reddas. De cętero vide ne idem in te, tuúmque corium exemplum edatur.

Εἴ κε πάθοι τά κ' ἔρεξε, δίκη δ' ἰθεῖα γένοιτο.

Tenus non eſt faſcia. Inanes Salmaſij argutiunculæ. Tertullianus exponitur.

ET τόνος faſcia eſt, & *tenus* Latinè *faſcia* non eſt, niſi authore id aliquo perſuadeas. Futilis eſt λεπτολογία tua. Hoc caput eſt: Oſtende Latinum aliquem ſcriptorem, qui *tenum* dicat eſſe *faſciam*. Viciſti. Quandiu non facies, ſtultus es, qui te fundum & authorem inuſitati vocabuli ſatis idoneum putas. Quid argutaris filum vnum rete non eſſe? Nonne licet nobis, vt à te deglupta eſt ouicula, ita ſæpius floccos lanæ vulſos à Mercurio dicere, vt cùm primò ſimplex filum eliquaſſet, mox idem repetens ex filis pluribus rete texuerit? Quis te autem docuit ante Mercurium, & lanæ, vel lini vſum, non ex philyra reticulata opera fuiſſe facta? Adeo κεςυνοχυτςολήραιος es, vt in iſtis titiuillitiis implicatus hæreas. *P.150.* *P.151.*

Bombycem non ego, ſed Tertullianus ſuo, non aſini ſagmarij ore loquens, dixit tendere per aërem opus ſuum, quod percurrit, & in tenui ac ſubtili adeo texto ſic inſiſtit, vt nullis ſcopis, & fulcris opus habeat. Scopi ſunt ramuſculi, vt Marſilius obſeruat; vel etiam ſco- *P.152.*

pæ. Vnde ſcopæ quibus euerrimus, quæ ex pluribus eiuſmodi ſcopis conſtant. Fulcra igitur non ad opus araneæ, vel bombycis, ſed ad animalculum ipſum referebam, quod vt orſa ſua diſtendat, nullis ſolidioribus adminiculis innititur, ſed in ſubtiliſſima ſcutula, ac reti conſiſtit. Quare friget argutatio tua, qui bombyces & araneas in Genethliacos & Mathematicos deformas, vt geneſin ex horoſcopis inquirant.

Salmaſii frigida παρευρήματα, & nugæ Grammaticæ.

P. 155. NOnne tibi fatuas, & aſininas vocum interpretationes extorquebimus? Perges verò *animare* ſimpliciter ad omnem colorem tranſferre, etiam languidum & mortuum? Atqui veriſſima ſunt, quæ te in Animaduerſis docuimus; animatum dici in vario rerum genere quicquid vegetum eſt, ac ſenſum ferit. Hoc modo in coloribus animare eſt, viuos colores inducere, non ſimpliciter colorare. Nemini hoc, niſi hebeti, & inficeto literatori venire poteſt in mentem; nemo, niſi perditi pudoris, bis in eo monitus offendet.

P. 156. Simile eſt ξανθίζειν πυρὶ, quod tu *torrere & coquere carnes* eſſe iuſſeras in Notis ad Tert. p. 205, quaſi carnes omnes dum coquuntur flaueſcãt. De pice quid tricaris? An non coqui dicitur? Vides vtrumque à nobis expreſſum; *torrere & coquere*; hoc verò certè de pice dici.

Salmaſij

Salmaſii facetiæ.

TAndem etiam iocis, & facetiis aſſueſcis. Multum Keρκοέτιο debebit mater tua, quæ Salmaſiolum ſuum ex agreſti, & hiſpido elegantem & vrbanitate ac ſalibus condîtum recipiet. Non enim illepidè de Petauij nomine iocatus es; à petendis auibus ei nomen inditum. *Facetè, lepidè, lautè, nihil ſuprà. Tuum obſecróne hoc dictum erat?* Non iniuriâ hoc in illum iecisti. Nam clamoribus & lapidibus petere aues ac depellere inſtituit. Quas? noctuas, bubones, ſpinturnices, Salmaſios, incendiarias; & lucifugas aues; tum gracculos, coruos, picas, χελιδόνων μουσεῖα, λωβητὰς τέχνης. καὶ τῶν δὲ διπλῷ Σαλμάσιον λαλίστερον. P. 157.

De Serico veterum opinio non temerè damnanda. Salmaſii oſcitantia craſſiſſima. Duplex bombycini genus apud Plinium. Lipſius ab illius reprehenſione vindicatus.

ETiam tibi dico, ac te adeo, Salmaſi! moneo, non temerè pulſandos veteres, qui ſericum ex arboribus depecti, nullis vermibus texentibus, rati ſunt. Quem enim tu habes v-

ſum rei iſtius; aut vndenam, niſi è libris, quid de ea re ſentires hauſiſti? Pleriſque hoc antiquorum placuit. quod & eruditiſſimus Lipſius Comm. ad II Ann. Taciti amplexus eſt, ſericum id eſſe propriè, quod ex arboribus depecterent; bombycinum quòd à vermibus fieret. Plinius lib. XI Cap. XXII & XXIII duplex genus telæ, vel texti bombycini diſtinguit. Primùm ex Aſſyria bombyce fiebat, ex quo tralucentes veſtes ad vſum fœminarum. *Prima eas* (telas) *retorquere, rurſuſque texere inuenit in Ceo mulier Pamphila Latoi filia, non fraudanda gloria excogitatæ rationis, vt denudet fœminas veſtis.* Hæc Plin. Cap. XXII. Genus alterũ bõbycini ex Coa bõbyce. Inde veſtes, quas & viros vſurpare nõ puduit. *Aſſyria tamen*, inquit, *bõbyce adhuc fœminis cedimus.* Ita Cap. XXIII. Prior ſerici ſpecies Aſſyria propriè dicta, ex qua tranſlucentes fœminis veſtes. Eadem & Coa, quod in Co inſula nema ex Aſſyriis allatum retorqueretur. Hæc tu non malè. Sed illud peſſimè, quòd pag. 195 Notarum, poſtquam caput illud Plinij XXIII explicuiſti, ita concludis. *Hactenus Plinius de bombycibus Cois, ex quibus veſtes pellucidæ, Coæ, & bombycinæ dictæ tam viris quàm mulieribus olim communes efficiebantur.* Tu qui aliorum μνημονικὰ σφάλματα gladiatoria ſica perſequeris, quomodo inſignem hanc oſcitantiam, & ſupinitatem excuſare poteris? Nam ne literam quidem vnam ex eo Plinij capite proferes, qua pellucidas veſtes ex bombyce illa Coa fieri ſcripſerit. Ex Aſſyria quippe ſola quæ texebantur, tralucentes erant, ideóque

fœminis relictæ : vt in fine cap. XXIII diſertè Plinius refert. At ex poſteriore illa Coa, quam ſcilicet bombyx in Co, vt ait Plinius, nata neuerat, nón pellucidæ veſtes fiebant, quas ideo & viros vſurpaſſe ſcribit. Proinde meritò in Animaduerſis noſtris reprehenſus es, quòd cùm ex bombycinis Cois, de quibus Cap. XXIII Plinius loquitur, tralucentes fieri veſtes pag. 195. ſcripſiſſes, poſteà pag. 203. eandem bombycinam Coam dixeris à viris vſurpatam, cùm interim Aſſyria mulieribus relicta foret, eáſque nudaret. quaſi non & Coam viros nudaſſe antea docueris : quòd tamen falſum eſt, & ex Plinio à te contra Plinij mentem & ſententiam iniectum. Nam ſi Coa etiam illa bombycina viros nudabat ; quare mulieribus relictam dicit Aſſyriam, quæ ipſas nudaret? Plinius idem lib. VI Cap. XVII Seras *perfuſam aqua frondium canitiem depectere* ſcribit, ex qua veſtes ad vſum matronarum pellucidæ texantur. Idem de ſerico iſto, quod de Aſſyria bõbycina prodidit. Nam & *redordiri fila fœminas, rurſumque texere* dicit, *vt in publico matrona traluceat.* Quocirca ſi nón verum (neque enim obſcura dere more tuo pronunciare temerè pudor meus patitur) certè verò proximum eſt, duplex apud antiquos genus fuiſſe ſerici; alterum quod ex arborum canitie texebatur; Nam & apud Indos, hodieque ex eiuſmodi arborum, herbarúmque lanugine textà fiunt : Alterum quod bombycis opera nebatur. Prioris generis fuiſſe ſuſpicor Aſſyriam illam bombycinam, quam ex hallucinatione Plinius ſcri-

bit ab ea bombyce fieri, quæ ad veſparum genus pertinet: quam & ceras facere ſcribit. Quanquam in vetuſto codice *cellas*, non *ceras* legere memini. Serica iſta tela longe altera ſubtilior erat, ex eaque retorta, ac retexta ſericæ illæ tralucentes erant, quæ ſolis matronis relictæ. Hoc ſerici genus ignotum hodie, vt & alia quamplurima. Nec ideo tamen cõſequens eſt falſos eſſe veteres illos, qui ſerica ex arboribus pecti vellera memoriæ prodiderunt. Ac tametſi ſericum propriè de Medico illo & Aſſyrio, quòd Seres carpſiſſe ferunt, vſurpetur, poſtea tamen obtinuit vſus, vt promiſcuè bombycina cum ſericis acciperentur. Ita & verum illud erit, quod eruditiſſimus Lipſius obſeruabat, quoties pellucidam veſtem legimus, de Serica, vel Coa intelligi debere. Et tu ſciolus Grammatiſta perperam ſummum illum virum notaſti, *quod*, inquis, *ſericas nondum viri tunc vſurpabant, quas fœminis relinquebant, ſed ſolas bombycinas ex bombyce Coa*. Atqui pellucentes etiam veſtes Creticus ille à Iuuenale deriſus induerat: ex Coa verò bombynina, quam Plinius cap. illo XXIII, quod citas, deſcripſit, pellucidæ non fiebant. Reſtat igitur, vt à Satyrico inſigniter iſte mollis & effœminatus perſtrictus ſit, quod muliebres, & indecoros viris cultus affectaret. Diſce iam in moroſo illo, & ſcabioſo Scholio, de Sericis veſtibus, quo Lectores tuos enecas, quàm multa ſtupidè & imperitè profuderis. Sanè perplexè, obſcurè, putidè garris, & Grammaticis etymologiis, vocularum quiſquiliis, & id

Not. Tertul. p. 195.

genus λεπτολογίας illîc nos detines, ne quid certi ac liquidi perſpici poſſit. Cauſſa huius in ſcribendo vitij, quòd copiam & vbertatem, non veritatem, non ordinem, non σαφήνειαν conſectaris. Inde inter cætera non iniuria reprehenſum & illud eſt, quod pag. 203, cùm de ſericorum vermium ex Indiis in Europam tranſuectione, quæ Iuſtiniani tempore contigit, multa narraſſes, ſubinde καθόλου & nimis vniuersè dixeris, ſericum ſolas vſurpaſſe mulieres, quòd ego vnius, quem tum forte legebam, Chryſoſtomi teſtimonio confutare ſatis habui, ne in re trita, & peruagata, quòd tu factitas, pluribus coaceruandis authoritatibus otio & patientia lectoris abuterer. De Scaligero non valde pugnabo tecum. Habe hunc ſanè ſuffragatorem. Quid enim ſentiat, οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. Quanquam ita vti ſcripſeram, ſentire illum, authores aliquos habebam.

Salmaſii inſolentia.

An' tu bipedū, quos vnquam viderim, inſolentiſſime! quia ex Tertulliani quatuor P.164.
Interpretibus, duo id, in quo reliquos erraſſe vis, tacuerint, ideo te ſucco iſto loliginis merito illos adſpergere? *Qui volunt Tertullianum hoc velle, egregiè falluntur. Hæc tamen mens eſt omnium Tertulliani Interpretum ad hunc locum, longè ab authoris mente diſſita.* Quæ eſt iſta ſtyli ſcabies? quæ obtrectandi, maledicendique prurigo? Ergo quicquid tacueris, neque in alterutram partem quid cenſeas oſtenderis,

id in deteriorem ſcilicet interpretari, teque malè ſentientibus fas erit adſcribere: Vide quàm in te legem ſtatuas. Quanquam nihil hac in te neceſſe eſt vti. Affatim eſt in iis, quæ diſertè pronuncias, vnde vapules.

Salmaſii ſycophantia.

P. 168 QVæ malum hæc impudentia, & ſtultitia eſt, ea reprehendere, quæ non intelligas? Ita ego in Tertulliani capite quarto initio, ſi quid opus eſſet, corrigenda iſta dixeram. *Quid nunc ſi eſt Romanitas omnis alia, nec honeſtis tamen modis Græci eſtis?* Quid ſi, inquit, in cęteris omnibus Romanitatem, id eſt Romanos ritus, & cultus amplexi, in quibuſdam tamen parum honeſtis moribus ac ſtudiis Græcos imitamini? Hanc meam inrerpretationem cũ pag. 167 poſueris, quibus deinde furiis agitatus ſequente pagina id obiicis? *Vbi verò in iis, quæ præcedunt, dixit, aut vno verbo tetigit, Romanitatem aliam nunc eſſe, atque olim fuerit?* Adeone marrucinus, & plumbeus es, vt contrarium plane ſenſum à me allatum non videas? Non dixi, ὡ ἐμβεβρόντητε, Romanitatem eſſe aliam, id ęſt diuerſam, & mutatam; ſed aliam, id eſt cæteram Romanitatem eſſe in Pœnis. Quaſi dicat, ſi in aliis rebus planè Romanitatem exprimitis. Vbi tuum iudicium, homo futiliſſime? Ecquid cæcitatis & ἀκρισίας iam pudęt? Sanę cùm iſta ſcribebas, plus æ-

quo te apud gregales tuos inuitaueras. Rurſum narro tibi, quòd aſcribis Tertulliano, *Romanitas eſt omni ſalus*, putidum & barbarum eſt.

Salmaſii χαχόνθες *mendacium : ſtupor, qui male ſeneſcere putat idem eſſe ac repueraſcere,*

O κακονθείας, ô impudentiam! Tune mendaciorum pater, & artifex, ſcribere auſus es, negaſſe me, *male ſeneſcentem* Latinè dici, pro *non ſeneſcente*? Verba mea ſunt Animad. pag. 64. *Malè ſeneſcentia, quæ iuueneſcere incipiunt appellari, non modò Latinitas nulla, ſed ne communis quidem ſenſus patitur.* Igitur *malè ſeneſcere* pro *iuueneſcere iterum*, quod tu apud Tertull. pag. 215 expoſueras, brutum eſt, & ſcutica dignum. Aliud eſt iuueneſcere, aliud ægrè ſeneſcere. Quis Latinè vnquam dixit, aut dici credidit, *malè ſeneſcere*, pro *repueraſcere*? Monſtrum eſt locutionis, & aſinini cerebri ἀλλόκοτον κύημα. P. 169

Tertullianus expoſitus, & Salmaſii correctio reiecta.

P. 170 A*Liquo Numidas*, pro *aliquatenus Numidas*, & *Numidis propinquos*, affectatum eſt. Poteras ſi quid corruptelæ eſſe ſuſpicareris; vocem, *Numidas*, à gloſſemate profectam dicere. Ita plana erunt omnia. Neque tamen mutandi contextus author fuerim; in quo ſcelus inexpiabile perpetraſti. Sed coniecturam adnotaſſe ſufficiat.

Quid ſit πίνος & πεπινωμένος λόγος explicatum, deque eo Salmaſii ſtupor. Triplex dicendi genus expoſitum ex Halicarnaſſenſi.

P. 173 ENimuero, Salmaſi! nimis difficilem prouinciam ſuſcepi, nouum vt illud fimetum tuum euerrerem. Ecce quantam hactenus illuuiem ac ſpurcitiem abſterſimus: cuius illutibilis ac teterrimus odor nares noſtras oppleuit. In mediocri hac mole libri inexhauſta quædam vis inſcitiæ, ſtoliditatis, ἀκεισίας, ruſticitatis, immanitatis, inuerecundiæ caninæ, ac bruti, deſperatique ſtuporis, reliquarum denique id genus virtutum, quibus egregiè ornatus es. Nunc

Ὁγὰς

Οὐ γὰρ ἔθ' οἷός τ' εἰμὶ ὑπερέχειν τῆς ἀντλίας.
Αὐτὴν ἄρ' οἴσω προσλαβὼν τὴν ἀντλίαν.

Reuera in hoc capite, quo de Rhetoricis dicendi generibus, deque τόνῳ & antiquitatis charactere plenis paginis, & moroſa oratione diſputas, ſentinam mihi tuarum omnium ſordium ac retrimentorum collocaſſe videris: adeo quæ in cæteris Confutationis partibus fuſa ac diſſipata ſunt lumina illa, quæ dixi, ingenij orationiſque tuæ, ea ſunt illo ipſo loco congeſta, in vnúmque contracta. Miſſa facio leuiora illa, quæ in verbis & vocabulis identidem peccas; velut, quod τὸ τῆνος ſæpius vſurpas, quaſi non eſſet ὁ τῆνος, vel τόνος, ac τὸ τῆνος neutro genere Græcè diceretur: quod tu nimium ſæpè, & ea quidem conſtructione facis, vt Librario imputari facinus illud non debeat. Facinus enim, & in homine Grammatico non leuius eſt, ſyllabæ, atque voci, quàm parenti manus inferre. Cauſſam dices apud alios, cur *hoc* τῆνος dixeris pag. 175; item pag. 176: *Quod autem ſcribis auſteritatem, ac* τῆνος *palæſtræ minimè conuenire*. Tum pag. 180, τῆνος ἀρχαϊκὸν *in oratoribus antiquis quam toties laudat Dionyſius Halicarn.* nec non pag. 181, citra vllam excuſationem; *cui&* τῆνος *illud* ἀρχαϊκὸν *aſcribit*. Ad hæc pag. 184, τὸ τῆνος, & εὔτονες. & pag. 187, ἀπὸ τοῦ παλαιστρικοῦ τῆνους. Horum tibi nos, qui Grammatici non ſumus, gratiam facimus. Alia ſunt multo atrociora & fœdiora, quorum à me poſtulandus es: quæ antequam profero, τὸ κρινόμενον, & quæſtionis ſtatum exponam breuiter. Erraſſe viros doctos in Notis

pag. 234 ſcripſeras, qui πίνον orationis aiebant antiquitatis illum eſſe ſitum, & ſqualLorem, ac veluti χνοῦν, & mucorem ſeu lanuginem, quæ ſit eius, vnde eſt orta, vetuſtatis index. E contrario verò tu ab oleo palæſtrico, & à xyſticis ſordibus, quibus inuncti palæſtritæ cutem ſoli coquendam, & colorandam exponunt, πίνον ad orationis ἰδέαν tranaſlatum autumas. Quoniam igitur πίνου vocabulo maximè omnium vſus eſt Dionyſius Halicar. eiuſque vim ac notionem præ cæteris expreſſit, poſtquam nonnulla, quæ ad rem pertinent, ex eo præmiſero, tum ad tuas ſordes, & illuuiem palæſtricam veniam, ac te pueriliter & ἀμαθέστατα longa in diſputatione iſta verſatum eſſe planè conuincam.

Dionyſius Halicarnaſſenſis Lib. περὶ συνθέσεως, pag. Edit. Vechel. 22 triplex genus diſtinguit orationis, triplicemque ſtructuram, & ἁρμονίαν ὀνομάτων. Prima eſt αὐστηρὰ, ſecunda γλαφυρὰ, ſiue ἀνθηρὰ, tertia κοινή. Structura, ſiue σύνθεσις αὐστηρὰ ad auſterum, & archaicum eloquentiæ genus refertur, quod ſcabrum, aſperum, & plerumque impolitum eſt. Huius enim eſt τραχείαις χρῆσθαι πολλαχῆ, καὶ ἀντιτύποις ταῖς συμβολαῖς, οἷον γίνονται τῶν λογάδην συντιθεμένων ἐν οἰκοδομίαις λίθων αἱ μήτε εὐγώνιοι, μήτε συνεξεσμέναι βάσεις, ἀργαὶ δέ τινες, καὶ αὐτοσχέδιοι. Proinde ſtructura, nominumque compoſitio inæqualis, & aſpera; cuiuſmodi impolitorum eſt lapidum. Numerus debet eſſe grandis, & maieſtatis plenus; membra εὐγενῆ, καὶ ἁπλᾶ καὶ ἐλεύθερα, libera & ſimplicia, citra fucum, & artem, φύσει

τ' ἐοικέναι μᾶλλον αὐτὰ βούλεται, ἢ τέχνῃ, καὶ κατὰ πάθος λέγεσθαι μᾶλλον, ἢ κατ' ἦθος: *Vt natura potius, quã arti ſimilia ſint, & ex affectu grauiore dicta magis, quàm ex leni ac ſedato, videantur.* Pergit idem, & ſtructuram generis iſtius ait eſſe ὀλιγοσύνδεσμον, ἄναρθρον, ἐν πολλοῖς ὑπερβατικὸν τῆς ἀκολουθίας, ἥκιστα αὐθηρὸν, μεγαλόφρονα, αὐθέκαστον, ἀκόμψευτον, τὸν ἀρχαϊσμὸν, καὶ τὸ πῖνον (cor. τὸν) ἔχουσαν κάλλος: *Paucas in oratione copulas eſſe, articulis carere, abruptam eſſe, & conſequentiam negligere, minimè floridam; magnificam, ſeueram ac rigidam, ſine fuco; cuius decor eſt archaiſmus & antiquitatis illeſitus.* Huius generis principes fuere ex Epicis Poëtis Antimachus, & Empedocles; inter Melicos, Pindarus; inter Tragicos Æſchylus; inter Hiſtoricos Thucydides; inter Politicos oratores, Antiphon. Cuiuſmodi porro dicendi genus illud fuerit, præclarè Cicero aliquot in locis expoſuit: vti in Bruto. *Quibus temporibus*, inquit, *quod genus dicendi viguerit, ex Thucydidis ſcriptis, qui ipſe tùm fuit, intelligi maximè poteſt. grandes erant verbis, crebri ſententiis, compreſsione rerum breues, & ob eam ipſam cauſſam interdum ſubobſcuri.* Idem docet lib. II. de Orat. vbi oratores iſtius generis fuiſſe refert, *ſubtiles, acutos, breues, ſententiis magis, quàm verbis abundantes.*

Alterum genus orationis eſt γλαφυρὸν, καὶ ἀνθηρὸν, elegans, & floridum; cuius ſtructura & compages exquiſita & elaborata debet eſſe, & artificij ſtudiique pleniſſima; vocabula ipſa mollia, iucunda, εὔφωνα, λεῖα, μαλακὰ, παρθενωπά, id eſt ad virginalem caſtigata verecundiam.

Nihil ibi aſperum, hiulcum, & ſcabrum: nihil audax, & cum periculo dictum. Periodis conſtat àffabrè tornatis, & ad amuſſim exactis, aptéque cadentibus. *σχήμασί τε οὐ τοῖς ἀρχαιοπρεπεστάτοις, οὐδ᾽ ἐν οἷς ἡ σεμνότης τις, ἢ βάρος, ἢ πίνος πρόσεστιν· ἀλλὰ τοῖς τρυφεροῖς, καὶ μαλακοῖς ὡς τὰ πολλὰ χρῆσθαι φιλεῖ, ἐν οἷς πολὺ τὸ ἀπατηλόν ἐστι, καὶ θεατρικόν. Figuris non antiquitatem maximè redolentibus vtitur, aut in quibus maieſtas quædam & grauitas, aut ſitus ineſt, & ſquallor; ſed delicatis, & mollibus; quibus lenocinium ineſt, & quiddam ad theatra, & oſtentationes aptum.* In eo genere primas ex Epicis ſibi vendicat Heſiodus; ex Melicis, Sappho, poſt hanc Anacreon, & Simonides; Tragicorum Euripides; Hiſtoricorum præcipuè Ephorus, ac Theopompus; ex Oratoribus Iſocrates.

P. 27. Tertium genus intermedium ex vtroque conflatum, quicquid eximium ac præſtans ineſt vtrique, colligit, & exprimit. Princeps in eo inter Poëtas Homerus extitit; inter Melicos, Steſichorus, & Alcæus; è Tragicis Sophocles; Hiſtoricorum Herodotus; Oratorum Demoſthenes: è Philoſophis Democritus, Plato, Ariſtoteles. Hæc Dionyſius; quibus ſimillima ſunt, quæ Hermogenes Lib. I. *περὶ ἰδεῶν* diſputat, præſertim vbi agit *περὶ τραχύτητος*, & *περὶ κάλλους*.

Ex iis euidentiſſimum eſt *πίνον* illum, de quo quæritur, proprium eſſe grandioris illius & antiquioris orationis, cuius character erat *τραχύτης*, *aſperitas*, & *auſteritas* illa, quæque artificij expers ac naturalis videri vellet, quaſi ex im-

petu profuſa, non arte, & ſtudio perpolita: contra verò ab eo genere, quod comptum elegans, ac venuſtum fuit, πῖνον abhorruiſſe.

Salmaſii Arcadica, & ſtupidiſſima hallucinatio in Dionyſii Halicarnaſſenſis verbis.

HÆc longius, prӕterque morem noſtrũ, tuo autem ex inſtituto diſputata mirificam, prodigioſámque tuam inſcitiam, & iudicij inopiam vltimam luculenter oſtendunt. Hoc inſuper arguunt, te Dionyſium neque antea conſuluiſſe, & cùm te aduerſum nos accingeres, raptim ac celeriter ſumma quӕque libaſſe; neque integram illius orationem, aut antecedentia, conſequentiaque vel legiſſe, vel intelligere potuiſſe.

Prima illa, & aſinina tua ſtupiditas eſt, quòd Dionyſium ſcribis πῖνον *illum antiqua Rhetoricӕ, quӕ fortis erat, & maſcula, multúmque arti, & exercitationi debebat, cum illa ſuorum temporum Rhetorica conferre, quӕ nulla arte conſtabat, ſed ſolo impetu. extemporalitate quippe tunc plurimùm gaudebant. fundebant itaque, non dicebant.* Te ipſum appello, Salmaſi! per fidem tuam; hӕccine cùm ſcriberes, Dionyſium legeras, aut apud te eras, aut vigilabas denique? Ergone Dionyſius πῖνον illum, & genus ipſum Rhetoricӕ, cui congruit, opponit ſuorum temporum Rhetoricӕ? Dic mihi, quo tandem ſęculo p. 175.

cenſes vixiſſe Dionyſium? Nonne Imperatoris Auguſti temporibus? At πῖνον illum, eiuſque proprium genus orationis, quod Thucydidi tribuit, opponit ei generi, quod Iſocrates, Ephorus, ac Theopompus, Euripides, Anacreon, Simonides, Sappho, Heſiodus adſciuerunt? Num iſtos putas Dionyſij, vel Auguſti Cæſaris ætate vixiſſe? Quid ei ſtupori ſimile aut ſecundum? Dic aurite & clitellarie κάνθων, quo tempore vixit Heſiodus, vt de Sapphone, Euripide, & Iſocrate taceam? Sunt qui æqualem illum Homeri faciant; plerique ſupparem. Et hic, & eorum multi, quorum diſſimili ſtylo πῖνον oppoſuit Dionyſius, ante Thucydidem, Æſchylum, & Pindarum floruerunt, quorum proprius eſt πῖνος. Deinde tu genus illud, cuius proprius erat πίνος, *multum arti, & exercitationi debuiſſe* cenſes, contra alterum, à quo πίνος alienus eſt, nulla arte conſtitiſſe, imo ex tempore profuſum. Piget aſinitatis. Amabo te, Grammatice, Euripides ſine arte vlla ſcribebat, aut ex tempore fundebat? quem quidem anxiè & ægrè plerumque verſus ſcripſiſſe, ita vt vno die pauciſſimos ederet, author eſt Ælianus. Quid? Iſocrates, cui ex oratoribus primas defert Halicarnaſſenſis in eo genere, quòd à πίνῳ recedit, & priori opponitur, num artem nullam & laborem adhibuit, aut ex tempore dictauit? Atqui in vna, nec adeo longa oratione decem, vel, vt aliis placet, quindecim annos conſumpſit. Is eſt Panegyricus; in quo, vt & cæteris illius Orationibus, numerorum, præſertim diligens, & nimis

enucleata ratio, quantum in ea re ſtudii operæque collocarit, oſtendit. Itáne porro perfunctoriè Dionyſium legiſti, vt non animaduerteres, ei generi, cui πίνος non congruit, propterea quod auſtero illi, & archaico contrarium eſt, hoc velut proprium attribui, vt laborioſam in numeris, ornatuque reliquo orationis & ſcrupuloſam diligentiam requirat? Οὐ μόνον δὲ τὰ ὀνόματα τοῖς ὀνόμασιν ἐπιτηδείως συνηρμόσθαι βούλεται, καὶ συνεξέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ κῶλα τοῖς κώλοις συνυφάνθαι, καὶ πάντα εἰς περίοδον τελευτᾶν. Accedunt & ἁρμονιῶν ἀκρίβειαι. Credo quibus ſingulæ propemodum appendendæ voces erant, & tam ſuperſtitioſè componendæ; quibus in orbes ac periodos numeroſè & orientes, & cadẽſes dirigendæ ſententiæ; quorum in reliquo contextu orationis tam limata ſubtilitas fuit, aut ſine arte illa pręſtabant, aut euomere ex tempore orationes iſtiuſmodi tam affabrè factas, tam perpolitas poterant.

Eiuſdem cætera de eodem argumento ridicula. palæſtra pro concinnitate.

ATenim palæſtram habuit, & exercitationẽ illud ipſum genus, in quo πίνος, & χνοῦς ἐπιπολάζει: Tum palæſtra ad mollitiem & iucunditatem minimè conuenit. Nam è contrario *vires, ac robur corporis maximè augebat palæſtra. Hinc illa pugilicè valere, pro optimè valere.* Hæc ſunt quibus probas Rhetoricæ generi il- p. 176.

li,quod *πίνον τῆς ἀρχαιότητος*, & *χνοῦ* vredolet, palæſtram nitoremque conuenire,& vel artificioſiſſimum fuiſſe. Miſeret me inſcitiæ. Tu quid palæſtra ſit, quid naturale, quid artificioſum genus cùm hæc dicis animo concipis? Palęſtræ vox, *ὦ μαμμάκουθε*, varia & diuerſa ſignificat. Primò ludum ipſum, & gymnaſium, vel magiſterium, atque diſciplinam. Hoc ſenſu genus illud auſterum, & archaicum non ſine magiſtro, diſciplina, & exercitatione conſtabat. Aliàs palæſtra nitorem quendam, elegantiam,concinnitatem, & in geſtu motuque corporis venuſtatem ſignificat. *Vt qui pila ludunt*, (ait Cicero lib. I. de Orat.) *non vtuntur in ipſa luſione artificio proprio palæſtræ, ſed indicat ipſe motus didicerintne palæſtram an neſciant.* Idem in Oratore ad Brutum, *Vt enim athletas, nec multo ſecus gladiatores videmus, nihil nec vitando facere cautè, nec petendo vehementer, in quo non motus hic habeat palæſtram quandam: vt quidquid in his rebus fiat vtiliter ad pugnam, idem ad aſpectum etiam ſit venuſtum.* Hoc igitur palæſtra ſignificat, venuſtatem & concinnitatem in mouendo conformandóque corpore. Hinc & ad orationem transfertur. *Itaque* (pergit ibidem Cicero) *qualis eorum motus, quos ἀπαλαίστους Græci vocant, talis horum mihi videtur oratio, qui non claudunt numeris ſententias.* Antea verò de numero loquens: *Itaque ſerius* (ait) *aliquanto notatus, & cognitus quaſi quandam palæſtram, & extrema lineamenta orationi attulit.* Vides palæſtram pro lepore, & concinnitate ſumi; cuiuſmodi ab archaico illo, cui *πίνος* competit, genere abhorret.

abhorret. Itaque vix dici poteſt, quàm ridiculè, imperitèque miratus ſis, & in nos etiam calces eliſeris, quod generi illi nitido & polito palæſtram tribueremus. Nam doceri te poſtulas; *quis ſit ille character, cui palæſtra* ἐπιπολάζει. *& an aliquis ſit dicendi character palæſtricus propriè dictus.* O brutum ſtupidumque pecus! Quære à Cicerone, & *per Deum immortalem* obteſtare, ecquid palæſtram eſſe putet, quam orationi numerum illum artificioſum ſerò tandem conſciuiſſe dixit. Neque verò mirum te quid palæſtra in oratione eſſet ignoraſſe, qui ἀπάλαιστος ſis, inurbanus ac vaſtus; &, quo nihil aptius in te dici poſſit lycanthropicè, ac ſine vllo lepore & humanitate ſcriptites. Proinde ἀρχαϊκὸν γένος, quod ornamentis iiſce dicendi ac lenociniis careret; ac minus affectatum eſſet, naturale quodammodo nominatur: non quod omnis penitus artis eſſet expers; quod tu craſſè nimis, & imperitè colligis. Nam & artem, vt illis temporibus, habebat aliquam, & præceptis vtique, rudibus ſaltem, inchoatiſque conſtabat; vt ſunt artium omnium initia minus perfecta. Sed ſi cum altero compares, cuius longe exquiſitius erat artificium, operoſiorque ſtructura, prius illud naturale, ac ſponte fuſum; hoc artificioſum appellari meruit. Quod apertiſſimè Dionyſius nos docuit illis verbis, quæ ſupra retulimus; vt cùm ſcribit antiquum genus, & ἀυτῃ ἐν φύσει μᾶλλον ἐοικέναι, ἢ τέχνῃ.

At etiam falli nos putaſti, quod ipſummet genus orationis, cui palæſtram, & artificium illud, ac lenocinium tribuimus, crediderimus

eſſe ἀπατηλὸν illud, ac θεατρικὸν, τρυφερὸν καὶ μαλακὸν, quod Dionyſius appellauit. Quę tua caſtigatio plena vecordiæ, & ἀκρισίας ac κορύζης tuæ index eſt certiſſima. Dionyſius enim, vt paulo antè docui, iſtud ipſum genus γλαφυρὸν, & ἀνθηρὸν, *floridum elegans, ac ſcitum*; quod artificij lenocinium, eamque, quam Cicero vocat, è numeris palęſtram, & concinnitatem deſiderat, vocat ἀπατηλὸν, θεατρικὸν, τρυφερὸν, καὶ μαλακὸν, quod αὐστηρῷ, & πίνον ἔχοντι ex aduerſo reſpondet; atque ideo πίνον, & χνοῦν repudiat.

Pergitur in aliis ad eandem ὑπόθεσιν *hallucinationibus Salmaſii.*

QVod te Dionyſij Halicarnaſſenſis librum illum, quem citas, nego legiſſe, ſed pauca tantùm verba, quæ ad rem tuam pertinere ſola crediderας, ex Indice quæſita percurriſſe dico leuiter, planiſſimè probant ea, quæ tu mihi deinceps obiicis. Sed beſtiam audiamus ſua verba reſonantem. *Tu qui hac voce* (nempe πίνου) *auſteritatem, & ſquallorem ſignificari tantùm putas, ſciſne de quibus oratoribus, aut de qua oratorum ætate Dionyſius intellexerit, dum* πίνον ἀρχαϊκὸν *paſſim nominat? imò id plane ignoras. atquin ſcias non de vetuſtioribus Rhetorum temporibus loquutum Halicarnaſſeum, quàm qua Platonem, Iſocratem, Demoſthenem, & reliquos decem oratores tulerunt. his ipſis oraroribus* τὸ πίνος *illud idem tribuit.* Nunc *quæro abs te, an cenſeas, auſtero illo, & ſquallido,*

& horrido dicendi genere tantùm vſos fuiſſe Demoſthenem, Iſocratem, Xenophontem, & cæteros, quos dixi. Si tu Dionyſium ipſum legiſſes, aut aliunde, quàm ex Lexicis, & Vocabulariis, ſiue aliorum Notis, & Commentariis, illius verba prōpſiſſes, non tam fatuè nos interrogares. Dic hominum, quantum ſpirat hodie, ſtupidiſſime, & audaciſſime, nonne Dionyſius αὐστηρὸν genus merum & ſincerum Thucydidi, Antiphonti, & ex Poëtis Æſchylo, Pindaro, & aliis aſſignat, quos πίνον, & χνοῦν τῆς ἀρχαιότητος ἀκόμψευτον, miniméque floridum vſurpaſſe dicit? Nonne Iſocratem velut exemplar inter oratores attulit γλαφυροῦ γένους, καὶ ἀνθηροῦ, *floridi*, ac *venuſti*? Nonne poſtremò πίνον & χνοῦν, τῆς ἀρχαιότητος, longe ab hoc genere abhorrere ipſiſſimis verbis oſtendit? Relege quæ antea ex authore illo deſcripſimus; & tuam apud te cæcitatem, ac plumbei cerebri vertiginem obſtupeſce. Tu Iſocrati ab Halicarnaſſenſi tribui χνοῦν, & πίνον τῆς ἀρχαιότητος impunè ſcripſeris? Age quod non Iſocrati ſolùm (quod ipſum aſininum eſt) ſed etiam Platoni, ac Demoſtheni ſcribis τὸ πίνος *illud idem* à Dionyſio tribui. (Ita enim homo Atticus elegantiſſimè loqueris) falſum eſt, ſi perinde adſcribi putas, ac Thucydidi, cæteriſque, qui merum & ſimplex genus αὐστηρὸν ſecuti ſunt. Quippe Demoſthenes ac Plato mixtum, & ex vtroque temperatum, auſtero, & florido, genus amplexi ſunt; ideoque πίνον, & χνοῦν τῆς ἀρχαιότητος non κατακόρως ac penitus, ſed altero genere implicatum, ac venuſtatis lepore condîtum adamarunt. De Pla-

tone in libro περὶ τῆς Δημοσθένους δεινότητος, ſcribit. ὅ τε πίνος αὐτῇ, καὶ ὁ χνοῦς ὁ τῆς ἀρχαιότητος ἠρέμα καὶ λεληθότως ἐπιτρέχει. *Situs ille vetuſtatis, & ſquallor in eius oratione paulatim ſe & latenter inſinuat.* De Xenophonte hoc quidem loco non meminit, vbi triplex illud genus diſtinxit, nec in vlla claſſe repoſuit; ſed eundem tamen antea docuit ἡδέως μὲν γράφειν, ἀλλ' οὐ καλῶς. contrà Thucydidē & Antiphontem, καλῶς μὲν, ἀλλ' οὐχ ἡδέως, cùm Herodoti cōpoſitio ambobus iſtis prædita ſit. καὶ γὰρ ἡδεῖά ἐστι, καὶ καλή. Redeo ad Iſocratē, quem pagina quoque 185 craſſiſſimo & piaculari prorſus errore, quia nitidus à Quintiliano vocatur, πίνον habuiſſe concludis. Quæ prodigioſior ἀκρισία, quæ inſcitia deſperatior? *Iſocrates*, ait Quintilianus, *in diuerſo genere nitidus, & comptus, & palæſtræ, quàm pugnæ magis accommodatus.* Nitidum & comptum putas eſſe πεπινωμένον. Non tu literas abiicis, & te aliquô in piſtrinum abripis, vbi in ſordibus, & πίνῳ perpetuò deliteſcas? Túne, ô Arcadici columen generis! Iſocrati πίνον, & χνοῦν τῆς ἀρχαιότητος adiudicas? Tu id ex Dionyſij authoritate putas effici, qui ab illo ipſo πίνῳ tam longè Iſocratem, totumque illud Iſocrateum ac Theopompeum genus ſeiunxit? Tu etiam Theophraſtum in eundem πίνον includis? Breuiter dico; Multa multorum in literis extant grauiora nonnunquam errata: ſed ex quo artes illæ, diſciplinæque in hominum manus traditæ ſunt; qui tam ſupinè, tam ſtolidè communem ad ſenſum offenderet neminem hactenus mortalium fuiſſe confirmo.

Salmaſii immane quantum abſurda ſententia ſuper voce πίνος.

SEd leuia iſta ſunt, præut eſt abſurditas interpretationis, opinioniſque tuæ. Quid enim tandem πῖνον eſſe ſtatuis? πῖνος, (ais) *nitor eſt palæſtricus ex oleo & ſole contractus*. Idem & in Notis ad Tertull. pag. 233 ſcripſeras: *Nitor, & elegantia, quæ ex arte, πῖνος appellatur*. Iam hoc extremę imperitiæ ex Dionyſio connicimus; qui genus illud, quod nitore & elegantia plurimùm antecellit, quodque exquiſitiſſimo artificio conſtat, à πίνῳ tam alienum facit, quàm quod maximè: è contrario verò, genus illud alterum, quod auſterum vocat, quodque orationem ſtructuramque ſuam φύσει ἐοικέναι μᾶλλον, ἢ τέχνῃ, *ad naturam potius accedere, quàm ad artem* ſtudet, familiarem habere eundem πῖνον aſſeuerat. Vides quàm bellus & ingenioſus ſis Criticus, quamque Dionyſium feliciter interpreteris, qui πῖνον nitorem & elegantiam eſſe dicis arte quæſitam; cùm ibi, vbi ſummus nitor & elegantia eſt, πῖνον ille Scriptor eſſe nullum doceat; vbi venuſtas & nitor nullus eſt, ibi præcipuè πῖνον agnoſcat. p. 182.

Verùm tuas illas ſordes, impuriſſime Salmaſi! ac fœditatem ingenij tui modò ſcrutemur. Obſecro te, quis vnquam ita delirauit, vt πῖνον nitorem, & elegantiam eſſe diceret? Quid ineptius? quid iocularius? quid amentius, quã

quod ex te primum auditum eſt, πῖνον palæſtricum eſſe nitorem? πῖνος ſordes, illuuiem, ſqualloremque ſignificat. Superuacuum eſt exempla conquirere. Has tu ſordes, illuuiem iſtam nitorem, elegantiam, & munditiam appellas? Nimis apertè Cynicus es: imo canis, & ſi quid cane ſpurcius ac fœdius eſt, quod in cœno lutoque volutatur. Iam iam mirari deſino, cur tu *retrimēta*, *ſtercora*, *ſcarabeos*, in ore tam aſſiduè reuoluas, nulla vt in nos tela, quàm quæ inde petita ſunt, frequentius vehementiuſque contorqueas. Nimirum putent ſcarabeis, & σκατοφάγοις animalibus vnguenta; & eadem in cœno, ac Cloacinæ delitiis libentius conſiſtunt. Sanè πῖνος ſordes, vti dixi, illuuiemque ſignificat, neque cùm ad palæſtram, atque athleticam transfertur, aliud ſonat, quàm ſordes, quæ ab vnctorum oleo corporibus ſtrigili deradebantur, qui γλοιός propriè vocatur. Quamobrem ſi πίνον & πεπινωμένον à palæſtra ad oratorium negotium traductum eſſe cenſeas, nihil erit πεπινωμένος λόγος aliud, quàm ſordidus, & illuuie obſitus ſermo. Nitorem autem & elegantiam apud illos ſolos exprimet; qui canini ac ſuilli more pecoris lautitias ſuas, ac delitias in oleto fimoque conſtituunt.

Explicatum accuratè quid ſit πῖνος, & in quo poſitus.

COncludamus denique πῖνον τῆς ἀρχαιότητος, & χνοῦν eſſe id quod & multùm, & mediocriter Grecè periti omnes ſentiunt; ſolus omnium rerum imperitus negat Salmaſius, ſitum vetuſtatis, & ſquallorem: quod cùm ad orationem accommodatur, hanc ipſam ſignificat vetuſtatem & archaiſmum redolere; cuiuſmodi ſtylus eorum eſt & ſermo, qui in antiquitatis lectione triti, ac ſubacti, eam ipſam aut in ſimplicibus vocabulis, aut ſtructura ipſa & cõtextu orationis ſiue penitus, ſiue aliquatenus vſurpant.

Quod ſi de Latinis authoribus ſermo ſit, πῖνος τῆς ἀρχαιότητος & χνοῦς in Ennio, Pacuuio, Catone, Plauto, Lucretio, & id genus Scriptoribus apparet; quem & Virgilius interdum imitari voluit; vt cùm *aurai*, *aulai*, *olli*, & eiuſmodi quædam, cautè ac prudenter aſpergit. Sed auſteritatem illam, cuius eſt χνοῦς & πῖνος, in Bruto graphicè Cicero depinxit; cuius hîc verba ſubiiciam. Cùm enim Oratores illos reprehendiſſet, qui Thucydidem ſibi velut eloquẽtiæ abſolutum quoddam exemplar ad imitandum proponerent; ita diſſerit: *Vt ſi quis Falerno vino delectetur; ſed eo nec ita nouo, vt proximis Conſulibus natum velit, nec rurſus ita vetere, vt Opimium, aut Alicium Conſulem quærat. Atqui*

ea nota ſunt optima: credo. Sed nimia vetuſtas nec habet eam, quam quærimus, ſuauitatem, nec eſt iam ſanè tolerabilis. Num igitur qui hoc ſentiat, ſi is potare velit, de dolio ſibi hauriendum putet? Minimè: ſed quandam ſequetur ætatem. Sic ego iſtis cenſuerim & nouam iſtam, quaſi de muſto, ac lacu feruidam orationem fugiendam, nec illam præclaram Thucydidis nimis veterem, tanquam Anitianam notam perſequendam. Ipſe enim Thucydides, ſi poſterius fuiſſet, multo maturior fuiſſet & mitior. Caruit igitur antiquum illud, & auſterum genus ſuauitate ac lepore: caruit numeris; hoc eſt vel ignorauit penitus, vel negligentius adhibuit; vel in eos fortuitò magis incidit, quàm ex arte, & conſilio temperauit; fuitque cùm verborum delectu, tum compoſitione ipſa ſquallidum & aſperum. Cicero in Oratore de numeroſa oratione loquens: *Non erat*, inquit, *hoc apud antiquos. Et quidem nihil aliud ferè non erat. Nam & verba eligebant, & ſententias graues, & ſuaues reperiebant; ſed eas aut vinciebant, aut explebant parum.* Ita enim Lambinus reſtituit: Mox Iſocratem laudari dicit, *quod verbis ſolutis numeros primus adiunxerit.* Quocirca *αὐτὸς ἀρχαϊκὸς* partim in verbis ſimplicibus, quæ ſcilicet vetuſtate poſtmodum obſoleuerint, partim in contextu ſtructuraque poſitus eſt, quæ quidem à numerorum lege ſolutior eſt, & alia omnia præ ſe fert, quę nos ex Dionyſio ſupra retulimus. Ab eo floridum ac venuſtum genus, hoc eſt Iſocrateum ac Theopompeum, procul abſcedit; nec eo vnquam vtitur. Tertium verò, quod commune, hoc eſt miſtum appellat Dionyſius, nonnun-

nonnunquam illud adſciſcit. Quippe verbis interdum vtitur obſoletis : de quibus Cicero III de Orat. *Inuſitata ſunt priſca ferè , ac vetuſta, & ab vſu quotidiani ſermonis iamdiu intermiſſa, quæ ſunt Poëtarum licentiæ liberiora, quam noſtræ : ſed tamen raro habet etiam in oratione Poëticum aliquod verbum dignitatem* : Neque numerorum perpetuò regulis illis includitur : ſed in vehementioribus præſertim motibus, cùm naturam propius imitatur , rapitur plerumque licenteus ; quæ omnia de grandi ac ſublimi genere à Cicerone traduntur. Cùm igitur πίνος τῆς ἀρχαιότητος vetuſtatis ille ſitus & ſquallor propriè vocetur; inde factum eſt, vt ad eruditi, miniméque vulgaris ſtyli notam eadem vox aſſumpta ſit. Nam quæ priſca ſunt, & inuſitata, eadem recondita minimèque protrita ſunt: ideo nonniſi à doctis & in veterum Scriptorum lectione verſatis obſeruari, vſurparique ſolent. Ergo eruditionis ac profectus in literis index eſt πίνος ille, ſtiluſque πεπινωμένος : in quo , vt de Platone ſcribit Dionyſius , πίνος, καὶ χνοῦς τῆς ἀρχαιότητος ἠρέμα, καὶ λεληθότως ἐπιπολάζει. Arguit enim lectionis varietatem , & antiquitatis vſum. Nõ quod ſordes ipſæ per ſeſe lumina ſint orationis: quod ſine vllo iudicio, ac pueriliter nobis obiicis: Sed nimirum vti quibuſdam in rebus ſitus & ſquallor ipſe delectat ; quemadmodum in numis veteribus , ac cæteris id genus antiquitatis monimentis ; in quibus curioſa quæque & ſitu ſquallentia pręferimus , quod eiuſmodi ſummæ antiquitatis indicium habeant: ſic in oratione fit neſcio quo modo, vt ea ve-

tuſtatis interdum ſitu illo perſperſa tum iucunditatis aliquanto plus habeat, tum eruditionis, doctrinæque famam, & authoritatem afferat. Hinc Cicero filij ſui literas probat, quod πίνον præ ſe ferrent, eſſentque πεπινωμένα: nimirum quod vſurpata nonnunquam vetuſtatis imagine, arceſſitum aliquid ac diuturna lectione quæſitum oſtenderent. Quicquid igitur eiuſmodi eſt, hoc eſt reconditum, miniméque vulgare, aut vſu quotidiano contritum, ad πίνον illum pertinet, & πεπινωμένον λόγον, cuius origo tralationis ab ſitu illo, & ſquallore, qui vetuſtatis index eſt, deducitur. Indidem & εὐπινὴς, & εὐπινία, & ἐμπινὴς, quæ cùm de oratione dicuntur, bene ſubactum, & in lectione, imitationéque veterum exercitatum ſtylum ſignificant. Ita & κακοπινὴς, *veterator* aptiſſimè, & ab eodem tralationis fonte nominatur. Falſa eſt igitur originatio tua; à palæſtra, & athleticis ſordibus illud eſſe profectum: tum abſurdiſſima ratio, πίνον eſſe nitorem palæſtricum. Nam πίνος ſordes & ſquallorem propriè ſonat. Plurimum verò in Athletarum corporibus ambo iſta differunt. Nam cùm oleo delibuti eſſent, antequam puluere inſpergerentur, aut in coniſteriis volutarentur; aut poſtremo ex lucta, & agitatione corporis ſudorem cùm oléo & puluere miſcuiſſent, λιπαροὶ erant, & nitebant: ſiue etiam poſtea cùm finito certamine à mediaſtinis & redunctoribus deterſi ſtrigilibus eſſent; quando ſtrigmenta ipſa, quę tu ſola πίνου vocabulo potes intelligere, deraſa & abſterſa fuerant: Tùm nitor ille palæſtricus in

eorum corporibus apparebat; ſed πεπινωμένοι & ſordidi iã eſſe deſierant. Itaque non conuenit πίνον nitorem eſſe, cùm antequam deſtrictus eſſet, nonniteret Athletarum cutis, ſed vel maximè ſorderet.

Salmaſii portentoſa ſtupiditas, κάλλος à πίνῳ quantum abhorreat.

EN aliud portentum extra omnem literarum vſum, ac memoriam gelidos in fines Arcadię deportandum; quod imprudens penè pręterieram. Pag. 185, 186, & 187, πίνον, quem tu ἄνω, καὶ κάτω vexas, & nitorem appellari iubes, ſcribis ad idẽ τοῦ κάλλους genus oportere referri, de quo Hermog. Lib. I. περὶ ἰδεῶν, Cap. XII. Expendamus quanto iſta cum iudicio pronuncies, & comparemus ea, quæ Dionyſius de eo genere diſſerit, cuius proprius eſt πίνος, cum iis, quæ Hermogenes ideæ τοῦ κάλλους attribuit. Dionyſius loco à me citato αὐστηρὸν genus, cuius pulchritudinem eſſe docet ἀρχαϊσμὸν, καὶ πίνον, gaudere ſcribit τραχείαις πολλαχῇ, καὶ ἀντιτύποις ταῖς συμβολαῖς, *aſperis paſſim, duriſque colliſionibus*, in orationis contextu, cuiuſmodi impolitorum eſt lapidum in ſtructura commiſſio; quales pag. 25. appellat φωνηέντων πρὸς φωνήεντα ἀντιτυπίας, *colliſiones vocalium inter ſe.* Hermogenes illo in capite, συνθήκην propriam τοῦ κάλλους exigit, ὅτι μάλιστα ἄνευ συγκρούσεως τῶν φωνηέντων, *quæ quàm maximè colliſionem vocalium deuitet.*

Dionyſius docet in archaico illo & πεπινωμένῳ genere numeros maximè negligi, & compoſitionem ipſam : ita vt à natura potius expreſſa, quàm ab arte videatur oratio. Hermogenes τοῦ κάλλους, id eſt venuſtatis ideam ſtructuram, & numeros præcipuè poſtulare, in iiſque diligẽtiam haud mediocrem affirmat. εἰ γὰρ δέ τινος ἄλλου καὶ ὁ περικαλλὴς λόγος τῆς συνθήκης δεῖται· κατὰ γὰρ ταύτην τὸ πλεῖστον αὐτοῦ ἐκφαίνεται· καὶ ἡ ἐπιμέλεια καὶ ὁ κόσμος ἐνταῦθα ἐκπρεπής. *Sed ſi quam aliam rem, certè ſtructuram ipſam orationis venuſtum genus requirit. Nam in iſta præcipua vis ſeſe prodit illius: tum diligentia, & ornatus ibidem inſignis.* Idem venuſtum genus, vt author eſt Hermogenes, dictiones breues, & paucis conſtantes ſyllabis deſiderat, πλεῖον δὲ τὸ τῆς ἐπιμελείας, καὶ τοῦ κάλλους ἔχουσιν αἱ μικραὶ τῶν λέξεων, καὶ δι' ὀλίγων συγκείμεναι συλλαβῶν. Dionyſius archaicum, & πεπινωμένον γένος refert *μεγάλοις, καὶ διαβεβηκόσιν εἰς πλάτος ὀνόμασιν, ὡς τὰ πολλὰ μηκύνεσθαι φιλεῖν: magnis & latè porrectis nominibus vtplurimum produci velle;* τὸ γὰρ ἐκ βραχείας συλλαβῆς συνάγεσθαι, πολέμιον αὐτῇ, πλὴν εἴ ποτε βιάζοιτο. *Nam ex breui ſyllaba conflari, inimicum eſt illi, niſi aliquando fortè neceſsitas cogat.* Hermogenes Iſocrati præ cęteris ideam τοῦ κάλλους ἐπιμελείας aſſignat : Dionyſius omni πίνῳ, & πεπινωμένῳ genere alieniſſimum facit Iſocratem. Vide, Salmaſi, quàm acutè, prudentérque πίνον, & πεπινωμένον Dionyſij genus orationis ad ideam τοῦ κάλλους reuocaueris, cuius Capite XII lib. I. meminit Hermogenes. Sed de πίνῳ, & πεπινωμένῳ, hoc eſt tuis ſordibus hactenus: quam in diſputationem cùm conatus

omnes explicueris, vt hac in parte libri tui maximè tibi placeres, nuſquam tamen clitellas fœdius, & horribilius impegiſti.

Salmaſii faſtus; eiuſdem minimis in rebus inſcitia.

AVdes tu verò ἀλαζονείαν iſtam, & calumniam defendere, qua tu in *depalandi* verbo Criticorum huius temporis depalatam ἀκριβείαν eſſe dixeras; cùm ante te Iunio idem veniſſet in mentem, quod à te natum eſſe impudentiſſimè gloriaris? Hunccine nos in tam inſulſa caruncula faſtum ac ſuperbiam diutius feremus? P.189.

Monſtrum tuum eruditorem non iniuria proſcripſimus. Chiron Centaurorum eruditor, id eſt monſtrorum, longè aptius nominetur. At nonne monſtrum hominis es, qui & à patre tuo, & ab alijs tot annos Grammaticis in nugis eruditus, nondum prima elementa illius artis attigiſti? Quid enim aut ſcire putemus, aut ſciturum aliquando ſperemus eum, qui inter *nomen*, & *participium* nequeat diſcernere. Diſce, Salmaſi, diſce, quod ad hanc diem neſciſti; vocem *eruditus* aliàs participium eſſe paſſiuum præteriti temporis ab *erudior*; interdum nomen adiectiuum. Cùm participium eſt, eum ſignificat, qui à magiſtro informatus, & inſtitutus eſt; ſiue progreſſum aliquem fecerit, ac ruditatem poſuerit; ſiue P.191. P.192.

ob ingenij tarditatem nihil aſſequi potuerit, in eoque magiſter operam fruſtra collocarit. At *eruditus* quà nomen eſt, doctum & literis præditum ſignificat. Sic & vox ipſa *doctus* aut participium eſt, & eum denotat, qui ſub alicuius diſciplina fuit; aut nomen; & illi conuenit, qui ſiue alterius magiſterio, ſiue ſuopte ſtudio doctrinas ſibi comparauit. Quare incredibiliter ſtupidum te ac plumbeum oportet eſſe; qui cùm tanto, vti dixi, tempore, doctus à magiſtris, & eruditus fueris, adeò nihil profeceris, vt mirêre quemquam erudiri poſſe, qui non fiat eruditus; idque pro abſurditate magna nobis obiicias, quod tuum te patrem erudiiſſe tandiu dixerimus, neque tamen eruditum eſſe factum. Nam alterum, quod te pater erudierit, nos abs teipſo didicimus: alterum vel indocti, & ineruditi homines tot ex inſcitiæ tuæ argumentis poſſunt cognoſcere.

Salmaſii κόρυζα; frigidæ argutiunculæ, hallucinationes prodigioſiſſimæ: togati Quirites minimi. De accendonibus ridiculum Salmaſii commentum.

P. 256 CVm ſis κορύζης & ſtultitiæ plenus, tamen quid κόρυζα ſit ignoras. Vſque adeò ξενίζεσθαι viſus es ad illam vocem, & dubitare quid tandem rei ſignificaret. κόρυζα μωρίαν quæ in te eſt exprimit. Ita λῆρον, καὶ συγχαρικὴν κόρυζαν dixit

Lucianus. Hic merus eſt character ingenij, ſtylique tui. Quare te vide, & quid ſit rogare deſine.

Non piget receptæ lectionis apud Tertul- P.260. lianum. Itaque *cerdones* præ tuo illo *accendones*, aſciſco, ac retineo. Noli dubitare, quin ex ima plebe, & vilibus opificibus plerique ſponte authorati gladiatores facti ſint; qui cum toga producti. Stultè vrges, & *περὶ χοιρῶν φλυαρεῖς* de togata, & pænulata plebe. Niſi corruptus ſit Tertulliani locus, ab ea, quam dixi, ſententia non dimoueor. Riſimus tuum illud; *tunicatum* idem eſſe, ac *pænulatum*. Vah Critice! vbi tua mens? An metempſychoſis P.261. animarum ſit, & à pepone, vel cucurbita, vel quopiam Stymphali, aut Nonacridis alumno tuum ſe aliqua in corpus induit?

Frigida eſt, & argutatio iſta: *Si pænulam ve-* P.261. *ſtiit Romana plebs, togam vtique non veſtiit.* Ridiculum. Nam vtramque diuerſis temporibus vſurparunt: & fatendum eſt, imperitiſſimè præterea te ſcripſiſſe: *vbi pænulam veſtire cœpit, togam non amplius veſtiiſſe Romanam ple-* P.262. *bem.* Nihil falſum magis. cuiuſmodi & pag. 260 dixiſti; togam penes ſolos honeſtiores iam inde ab Auguſti temporibus manſiſſe, *qui eandem vix, niſi cùm officia celebrabant, vſurpare ſoliti erant.* Credo honeſtiores omnes illi erant, & Equites, quos Iuuenalis Satira prima deridet, qui ſportulas ad beatorum fores capiebant:

--- Nunc ſportula primo
Limine parua ſedet, turba capienda togatæ.

Horum enim plerique pauperrimi, quorum cenſus omnis centum illis in quadrantibus ſitus erat.

Quid facient comites (ait) quibus hinc toga, calceus hinc eſt,
Et panis, furnúſque domi?

An & honeſtiores illi, & Equites erant, de quibus Satira III, Vmbricius videlicet, ac cæteri tenuiores, de quibus iſta:

Quid, quòd materiem præbet, cauſſaſque iocorum
Omnibus hic idem? ſi fœda, & ſciſſa lacerna;
Si toga ſordidula eſt, & rupta calceus alter
Pelle patet; vel ſi conſuto vulnere craſſum,
Atque recens linum oſtendit non vna cicatrix.

Tum eorumdem penè infimæ ſordes pluribus in ſequentibus deſcribuntur; togatulorum, inquam, & aſſectatorum, quos & domum redeuntes inuadi nocturnis à præimatoribus & graſſatoribus queritur.

Nam quid agas: cùm te furioſus cogat, & idem
Fortior? vnde venis? exclamat. cuius aceto,
Cuius conche tumes: quis tecum ſectile porrum
Sutor, & elixi veruecis labra comedit?
Nil mihi reſpondes? aut dic, aut accipe calcem,
Ede vbi conſiſtas; in qua te quæro proſeucha.

Vide cætera. Nunc illud de te, Salmaſi, quæro; cùm illi ipſi, quorum ſortem iis in Satyris atque etiam quinta, Iuuenalis queritur, togati, & diuitum comites, & anteambulones fuerint, eoſdemne cenſeas ex honeſtioribus, atque Equitibus fuiſſe; penes quos ſolos ab Auguſti temporibus, vſum togæ reſediſſe ſcribis? Atqui ex tenuiſſimis Quiritibus fuiſſe, author

ipſe

ipſe non iis ſolùm verſibus, quos attuli; ſed & in ſequentibus iiſçe demonſtrat.

--- *Agmine facto*

Debuerant olim tenues migraſſe Quirites,

& id genus aliis. Quocirca fugit te præter omnem modum ratio; cùm *plebem Romanam iam inde ab Auguſti temporibus* dixiſti *togatam non fuiſſe, ſed pænulis, & lacernis indutam vulgò inceſſiſſe: togam vix penes ſenatores ipſos remanſiſſe: certè honeſtiores quoſque, & equites vix eam, niſi cùm officia celebrabant, vſurpare ſolitos*. Poſſem & Martialis aliorumque infinitis vti teſtimoniis eodem ſpectantibus, ſi pompam tuam, ambitionemque Grammaticam imitari vellem. Fatere itaque te, quod Κερκοёτιο obiicis, *merum aſinum eſſe, qui hæc ignoraris*. Mirum verò ni etiam Iuuenalem corrigis, quod compotorem pauperis illius togatuli ſutorem potius, quàm aliũ quemcũque nominauerit. Nam quę ratio poteſt eſſe, vt ſutor, vel cerdo potius, quàm alius opifex ſellularius, cum honeſtiſſimo illo Senatore, vel Equite cœnauerit, cuius alter calceus crebram cicatricem oſtentet, quique noctu ſolus lacer, & famelicus à graſſatore vapulet? Quod ſi Iuuenalis ipſe reſponderet; ſutoris nomine quemlibet vilem è plebe ſynecdochicωs intelligi; tu ſic occureres: *Bene ſane. hoc eſt quod neſciebat Salmaſius, & quod etiam ignorabam, piſtores, fabros, ferrarios, lignarios, ſartores, citharopœos, linteones, textores, cerdonum & ſutorum nomine venire*. Euge acutiſſime Salmaſi. Verùm cur cerdonibus, fabris, ſartoribus, textoribus, ac cæteris eiuſmodi de P. 262.

plebe tam iniquus es, aut cur adeò illos deſpicis? Dic mihi: num Epiſcopi, Diaconi, ac reliqui Eccleſiæ miniſtri tantopere contemnendi videntur, nullo vt apud te loco eſſe debeant? Atqui illi ipſi ſellularij opifices, cerdones, inquam, & ſartores, ac textores, & olitores, qui veruecum labris, porris, alliis, cæpiſque veſcuntur, Synagogæ Caluiniſticæ, hoc eſt Eccleſiæ tuæ, Epiſcopi ſunt & Diaconi: iidem choris veſtis canentibus præeunt, Biblia prælegunt, ac ſæpius interpretantur. Ex eorum denique corpore Miniſtri veſtri fiunt, aut Miniſtri etiam ipſi ſunt; olim certè fuerunt.

Denique *accendones* Latinè pro *laniſtis* vſurpari, neque probas hactenus, neque verum eſt. Multa hic accumulas de voce χλανίζειν, & χλανισμὸς. Oſtende idem eſſe atque erudire. Tu in Notis ad Tertull. pag. 448, ita ſcripſeras: χλανίζειν eſt *ornare*, *parare*, ERVDIRE. Cur
P. 266. modò tergiuerſaris, ac diſſimulas? χλανίζειν, ais, eſt *tegere*, *ornare*, *comere*, *in aliqua re polienda, & ornāda morari*. Vbi eſt illud ERVDIRE, quod χλανίζειν ſignificare ſcripſeras? Cur non igitur inſcitiam, temeritatem, impoſturam fateris, quam res ipſa teſtatur? Sic & λαμπρειδα voluiſti lampetram eſſe, quia λάμπειν eſt ſplendere: & modò ſcarabeum, modò vulpem de piſce feciſti.

Excutiuntur ea quæ in Animaduerſis Petauij ad Epiphanium reprehenſa ſunt à Salmaſio. Epiphanius illuſtratur. Phariſæorum pallia cuiuſmodi fuerunt. Salmaſii falſa, & ſtupida ſententia.

POſtquam ſumma hallucinationum tuarum ac deliriorum capita diſcuſſimus, quæ in Confutationis tuæ libro curſim obeuntibus, nobis ac properantibus oblata ſunt; nunc pauca pro Petauio, cuius in Epiphanio nonnulla vexaſti, eâdem operâ pertexam. Video enim nimium te ab illo, tuaque contemni. Itaque nihil ad hanc diem inſaniæ tuæ, ac procacitati repoſuit. Quod ego nòn tam illius, quàm mea, & verò etiam tua, Salmaſi, cauſſa doleo, nec ferendum arbitror. Quamuis enim hoc ſis contemptu digniſſimus, noſtra tamen intereſſe puto, nonnullam haberi tui rationem, neque tantùm, quantùm es reuera, futilem, ac nihili homuncionem videri; ne noſter hîc aduerſum te ſcribendi, ac reſpondendi labor inutilis videatur, maléque collocatus; perinde ac ſi in aſini, quod vulgò ferunt, capite lauando & operam, & lixiuium perdiderim. Quamobrem vt cùm aliquanti pretij homine depugnaſſe videar, fingam te aliquem interim

eſſe, ac tuis ineptiis Petauij vice breuiter occurram.

Primus eſt ille locus, in quo dudum geſtis, ac triumphas; quod Hæreſi xv, quæ eſt Phariſæorum, Epiphanij verba iſta malè, vt putas, interpretatus eſt: ἀλλ' ἐπειδὴ στολὰς, εἴτουν ἀμπεχόνας οἱ τοιοῦτοι ἀνεβάλλοντο, καὶ Δαλματικὰς, εἴτουν κολοβίωνας ἐκ πλατυσήμων διὰ πορφύρας ἀλουργοῦφεῖς κατεσκευασμένας. *Quippe cum ſtolis, ſiue veſtimenti genere quodam vterentur iſti, quod Dalmaticas, aut colobia appellare poſſumus, quæ amplioribus ex purpura ſegmentis erant intexta.* Hanc tu eius loci verſionem in Notis ad Pallium pag. 446 ſuggillas, & alibi ſæpius exprobras, quòd ille neſcierit στολὰς, & ἀμπεχόνας eſſe pallia; Δαλματικὰς verò, & κολοβίωνας, tunicas. At ego te docebo, fruſtra, & temerè quod non intelligis arguere; neque Epiphanij mentem, aut rem Iudæorum veſtiariam hactenus cognoſcere. Tu enim ille es, qui Iudæorum pallium cenſes idem cum Græco, imo Philoſophico, fuiſſe. Qua imbutus opinione credis στολὰς & ἀμπεχόνας ab Epiphanio vocari pallia Græcorum ſimilia, quæ ſuper tunicas iniiciebãtur. In quo multipliciter falleris. Scito igitur στολῆς, & ἀμπεχόνης vocabulum latè vſurpari, pro quacumque veſte: quemadmodum & aliàs Græcè ſic accipiuntur, vt ex Lexicis, & Vocabulariis tuis agnoſces. Itaque non amiculum duntaxat, eamque veſtem, quæ ſuperiniicitur; ſed & tunicam, interioremque ſignificat. Multo verò magis ad veſtimenti genus illud accommodatur; quod cùm tunicæ formam habeat; tamen in-

teriori alteri tunicæ ſuperiicitur, ideoque pallium etiam nominatur. Quod ex Sacerdotis Magni apud Iudæos veſtibus poteſt intelligi. Triplicem enim, quantum ad præſens negotium attinet, indutum Pontifex habuit, vt ex cap. XXVIII Exodi conſtat. Prima fuit tunica talaris, ποδήρης byſſina, qui propriè χιτών, Hebræis כתנת dicitur. *Hæc adhæret corpori*, (inquit Hieron. Epiſt. CXXVIII ad Fabiolam) *& tam arcta eſt, & strictis manicis, vt nulla omninò in veſte ſit ruga; & vſque ad crura deſcendat?* Tales erant militum camiſiæ aptæ membris, & adſtrictæ corporibus, vti curſum & clypei vel enſis molitionem minimè præpedirent. Altera veſtis propria Pontificum fuit מעיל, quæ eadem & tunica, & pallium vocatur. fuit enim tunicæ ſimilis, & ipſa talaris, hyacinthina: quæ manicis carebat ipſa quidem; verùm ad eam aſſuebantur; ſi Hieronymo credimus. Itaque κολόβιον hac ratione dici poterat. In extrema illius parte, id eſt ad pedes tintinnabula, & mala punica erant LXXII. Tertia veſtis Ephod, id eſt ἐπωμίς, ſuperhumerale. Ex iis veſtibus, ſecunda, & pallium & tunica; id eſt exterior, & interior veſtis fuit. מעיל enim Vatablus & alij Hebraicè periti vertunt *pallium*: ſed & ante iſtos Hieronymus modò *tunicam*, modò *pallium* vertit, LXX Interpretes ποδήρη. Vulgata, *tunicam*. Nondum ſcilicet natus erat Grammaticus Salmaſius; qui idem genus indumenti pallium, & tunicam ſimul appellari interdicto ſuo vetaret. Iam Scribarum & Phariſæorum veſtis illa, quam ςολὴν & ἀμπεχόνην Epiphanius

vocat, eiuſmodi quædam, hoc eſt aliqua ex parte ſimilis, veſtis fuit. Nam tunica hæc erat ſimul & pallium. Tunicæ quippe formam habebat; & quidem fortaſſe ſine manicis. Ob id κολόβιον vocatur. Sed ad eam nihilominus aſſuebantur alienæ, non propriæ veſtis manicæ: quomodo & Pontificalis illa tunica χιτὼν fuit, ὅθεν αἱ χεῖρες διείργονται, ait Ioſephus, *ea parte ſciſſa fuit, qua manus inſerebantur*: quod interpretans Hieronymus *aſſutas* dicit *fuiſſe manicas*: hoc eſt mutilã quidem per ſe fuiſſe, & manicis caruiſſe propriis; ſed aſſutas habuiſſe. Vides quemadmodum κολόβιον eadem, & Dalmatica dici potuerit. Ad oram appenſa fuere mala punica; itidem vt ſummi Pontifices in *meil* gerebant. Proinde στολὴ & ἀμπεχόνη & κολόβιον. & Dalmatica vna eademque in illo Epiphanij loco veſtis eſt. Ioſephus Lib. III cap. VIII στολαὶ generatim vocat Pontificias veſtes omnes, etiam tunicam. Quod enim Epiphanius pro diſtinctis non habuerit, ex eo validiſſimè probatur: Deſcribit enim ſingularem quendam, miniméque communem cum reliquis Scribarũ, Phariſæorumque cultum. Hunc autem fuiſſe dicit στολὰς, ἤτουν ἀμπεχόνας, καὶ Δαλματικὰς, ἤτουν κολοβίωνας. Tum in ſequente Hæreſi, quæ eſt Phariſæorũ, τῷ δὲ προειρημένῳ σχήματι τῶν Γραμματέων προσήρχοντο, διά τοι τῆς ἀμπεχόνης, καὶ διὰ τῶν ἄλλων σχημάτων. *Cultus idem illis, qui & Scribis, de quo proximè dictum eſt: veſtis ſcilicet, ac reliquus corporis habitus.* Ibi ἀμπεχόνην tanquam ſingulare quiddam, & illorum proprium notat. Non fuit ergo commune cum Iudæis reliquis

pallij genus, vt nugaris. Ad hæc Græcanicum pallium duos tantùm ad imam partem angulos, ſiue πτέρυγας hăbuit: At illi, de quo ſermo eſt Epiphanio, quatuor erant. ῥοΐσκους γὰρ τινὰς ἐπὶ τὰ τέσσαρα πτερύγια τοῦ τρίβωνος ἕκαστος εἶχεν. *Punica mala ex quatuor angulis pallij pendentia quilibet iſtorum habuit.* An tu credis è quatuor iiſce angulis duos ſuperiores, & ad humeros fuiſſe? Ita quidem ſenſiſſe videris: ſed imperitiſſimè. Nam ad κράσπεδα erant, oramque veſtis infimam. Proinde ad latera ſciſſam & apertam fuiſſe tunicã illam, ſeu pallium oportet, non ab anteriori parte; adeoque Græcanici pallij prorſus diſſimilem: in eoque à Sacerdotali inſuper pallio diſcrepaſſe videtur. Poſtremo ſi pænulæ, quæ vtique veſtis exterior fuit, tunicarum etiam nomine veniunt, vt in Notis ad Aug. Hiſt. pag. 174, & in Confutatione ſcribis; quidni pallium Scribarum illud etiam tunicæ vel Dalmaticæ nomine cenſeatur? I nunc, & inſcitiam atque ineptiam aliis obiice, qui totus ex inſcitia, ineptiaque concretus es; qui Iudæorum commune pallium, adeoque Chriſti & Apoſtolorum, Cynicum pallium eſſe docuiſti; quaſi pallia omnia eiuſdem formæ fuiſſe neceſſe ſit. Mirarer te obtrectandi contradicendique libidine cæcum ita ferri, prius vt Epiphanij verba apud te non expenderes, quam in alterius errore caſtigando tuam inſcitiam, ac vecordiam traduceres; ſi quid aliàs, abs te, cuiuſmodi heic expectari poſſet, moderato ac frugi dignum eſſet homine profectum.

Chreſtus pro Chriſto. στοιχεῖα *quid ſint apud Epiphanium: inque his Salmaſii mira ſtupiditas.*

P. 73. NOn fero μικρολογίαν, & κακοήθειαν iſtam. Ten' ſperaſſe perſuaderi poſſe, Chreſtus vnde à nonnullis vocetur, neſciſſe Petauium, aut te monitore opus habuiſſe? Infantilis iſta leuitas eſt, & crepundia ſapit. Nempè χρηστὸν pronuntiaſſe quoſdam Epiphanij locus euincit. Si ita eſt, quidni & Latinè, ſi ad eam formam conciperent, *Chreſtum* vſurpare poterant. At ratio illa, quam adfers, falſiſſima, & ſummè imperita; τὸ χ literam eſſe duplicem, ideo literarum augere numerum. Qui tam ſeuerè in alios inquiris, & cenſuram affectas, itáne turpiter ipſe peccas? Infime Grammaticorum, & ad elementarios redigende, quid cogitas? An non & θ' perinde duplex eſſe debet, vt χ? Atqui pro vna & ſimplici cenſetur eodem Numero. Nam Ἀλήθεια ſeptem conſtare literis dicitur; Ἄνθρωπος octo. Aſinina eſt itaque coniectura tua. Omnino χρηστὸς ſcripſerunt, qui octo literarum nomen eſſe voluerunt.

P. 75. Inſignem, quem vocas, Epiphanij locum inſigniorem ſtupiditate tua feciſti. Scribit Epiphanius de Phariſæorum Aſtronomica ſuperſtitione loquens, Hæreſi XVI, Num. II. Ἀλλὰ καὶ τὰ ματαίως νομιζόμενα εἰς ἀριθμὸν στοιχείων

παρὰ

παρ' τοῖς πεπλανημένοις ὀνόματα, ἃ ζώδια καλοῦσι, &c. Ad verbum. *Sed & ea, quæ vanè in numerum elementorum cenſentur apud deceptos nomina, quæ Zodia vulgo nuncupant.* Hunc Epiphanij locum rectiſſimè dico & à Petauio Latinè redditum, & interpretatum fuiſſe; te verò immane quantum hallucinari, & falſiſſimam ſententiam affingere. Didiciſti ab Scaligero, quem, niſi ſcuticam noſtram veritus eſſes, nunquam nominares, ςοιχεῖα vocari ſtatuas, annulos, aut alia id genus cum obſeruatione ſiderum facta, vel notata, horoſcopante ſigno aliquo Zodiaci. Eſto: an ζώδια ipſa, ſignaque cœleſtia ςοιχεῖα nominantur? Vbi id Scaliger te docuit? Num ex Arabiſmo iſtud expiſcatus es; in quo magnam ſcilicet peritiam habes? Signa Zodiaci, quæ ſuis nominibus apud Epiphanium appellãtur, εἰς ἀριθμὸν ςοιχείων νομίζονται. Quid hoc rei eſt? An à ſuperſtitioſis illis, & præſtigiatoribus ſigna illa de cœlo deripiebantur, vt inter alia ςοιχεῖα, & imagines ad remedia venderentur? Arietem ipſum cœleſte ſignum, aut Scorpionem, aut Taurum è cœlo detrahebat aliquis, & ad auerruncanda mala geſtabat ipſe, vel aliis præbebat. Hæc inſignis, & illuſtris eſt obſeruatio Salmaſii: duodecim Zodiaci ſigna cœlo refixa, & in terras delapſa pro ſtatuis, annulis, & imaginibus ceſſiſſe. Quid enim aliud nos doces? Ad Scaligeri poſtuma nos remittis. Age conſulantur. Στοιχεῖα nihil aliud pag. 529 ſcribit eſſe, niſi *imagines ad conſtellationes factas, horoſcopante aliquo ſigno.* Idem repetit pag. 568, & 575. Tu ςοιχεῖα apud Epi-

phanium interpretari iubes ad eum ſenſum, quo Scaliger in Poſtumis vocabulum illud accepit. Proinde Zodiaci ſigna duodecim cœlo reuulſa, & pro ſtatuis & annulis geſtata credemus, ſi Salmaſium audimus. An non fuſtuarium potius, quàm lora adeo prodigioſa ſtupiditas, & aliorum inepta reprehenſio commeruit? Vbi tu legiſti ſigna Zodiaci στοιχεῖα notione illa vocata fuiſſe, qua id genus πειάπτα, vel ſigilla nominabant; vt εἰς ἀριθμὸν στοιχείων proceſſerint? Nam illa ipſa ζώδια εἰς ἀριθμὸν στοιχείων νομίζεσθαι, refert Epiphanius. Sanè piacularis hæc abſurditas eſt. Tam horrendus ſtupor, & fanatica inſania modum omnem erroris humani, & caſtigationis ſuperat. Probabilis eſt igitur Petauij illa coniectura, quam pluribus in Animaduerſionibus explicat, atque & Gemini, & Aſtronomorum cæterorum authoritate confirmat: quibus placet, Zodiaci ſigna quadrifariam pro elementorum numero diſtribui. Quod ſi quis malit, poteſt & alio ſenſu Epiphanium accipere, vt στοιχεῖα ζώδια ipſa dicantur, ea notione, qua cœleſtes imagines, & ἀστερισμοὶ ita nuncupantur; ac tum ζώδια illa dicet in στοιχείων ἀριθμὸν procedere, quoniam præter duodecim illas conſtellationes, extra Signiferi limites aliæ ſunt. Hæc non incommoda ſententia eſt. Tua verò plane ſtupida, & inficeta.

Reliqua Petauij ab iniqua Salmaſii cenſura vindicata.

SI tu καρχαρίαν oſtenderes Græcè murænam ſignificare, haberes quod in illa interpretatione meritò carperes. Nunc καρχαρίας *marinum canem* ἰδίως denotat. Si vt in quibuſdam aliis Epiphanius heic hallucinatus eſt, num Interpretem mutare iſtud oportuit? Hæreſi V Stoicorum, N. I, Zenonem ait Eleaten Romæ vixiſſe. Hæreſi VII Pythagoreos cum Peripateticis confundit. In Iudæorum Hæreſi pag. 22 Nabuchodonoſorum pro Salmanaſſaro poſuit. Hæc & id genus alia vtrum ab Interprete ſolicitanda, an in mendo potius relinquenda ſunt? Quid tu ſentias, nihil noſtra refert. Hoc ſcio, neminem harum rerum intelligentem aliter iudicaturum, quàm Scriptoris errorem ipſum in interpretatione retinendum, non emendandum videri. Aliud eſt, cùm Librarij, non authoris manifeſtum vitium irrepſit. Illud ergo in iſto Epiphanii loco contigit; vbi quod murænæ proprium eſt, καρχαρία, hoc eſt cani marino per imprudentiam tribuitur: Quod mutare religioni ſibi meritò duxit Interpres. P. 76.

Hæreſi L, Num. III. Epiphanius ita loquitur: ὑποσβέσομαι δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἰμούσημα τοῦ βέωνος ἤτουν φυσαλοῦ ὄφεως. φύσαλος *buſonem* ſignificat, vt ex Luciano Stephanus adnotauit. Vox P. 77.

autem *βίων* penitus ignota, necà Gloſſographo vllō memorata. Itaque inductà voce ὄφεως, ex φυσαλῳ bufonem non malè coniecit Petauius: neque ὄφιν putauit eſſe bufonem, vt calumniaris. Nam ὄφεως nomen interpretatione ſua præteriit.

P. 78. Hæreſi xxx, N. vII, Αέρα τῶν βαλανείων partem quandam eſſe balnei ex Galeno pridem obſeruatum ab eruditis. Quænam verò pars illa fuerit, haud explicatum. Quare velut tubicinis loco, Petauius ſolij vocem vſurpatam à ſe teſtatus eſt. Tu aërem fuiſſe vis in balnearibus cellis, quidquid extra ſolia ipſa loci vacabat, vbi homines conſiſterent. Neque tamen hoc probas. Nam Tralliani, & Scholiaſtæ Ariſtoph. loca, quæ in Notis ad Hiſtoricos citas, aërem propria, & vulgari notione, pro elemento ipſo aëris, exprimunt. Apud Epiphanium magis proprium quiddam ſignificare videtur: quod quid eſſet, temerè pronunciare Petauius noluit, & ſolij vocabulum ad fulciendam interpretationem tantiſper inculcauit.

Ibidē. Quod ex Plinio mel acetum vocaretur, non probauit Petauius; ſed vt corruptam apud illum vocem emēdaret, locum attulit. Pridem enim pro *acetum* leg. *acerum*, id eſt ἄκηρον monuit, non infelici coniectura. Mel enim illud ſignificat, quod ſine cera ſponte fluit, eſtque præſtantiſſimum. Quod ſi aceti nomen apud Plinium integrum eſſet, quod tandem Petauij flagitium foret, ſi, vt oſtenderet non immeritò acetum ab Athenienſibus mel vo-

catum fuiſſe, cum ex Plinio locum conferret, vbi è cõtrario mel acetum vocatur. Hæc enim docere poterant promiſcuè voces illas acceptas. Quod tamen non putamus. Nam *acetum* apud Plinium malumus.

Quæ ſequuntur abs te in Petauio reprehẽ *P. 79.* ſa duo, ea Critici, vel ἀκρίτου potius, & virulenti ac ſordidi ingenij tui ſcabiem & purulentiam oſtendunt. An qui ſe ignorare quippiam fatetur, ſtatim ille ſtolidus, atque imperitus habendus eſt? Quando ille ſtolidior, imperitior, ſtupidior, qui cùm ſcire ſe dicat omnia, ne ea quidem, quæ communiſſima ſunt, intelligit? Quis ex quo tempore verſari in hominum manibus cœptæ ſunt artes, facillimis in rebus tantum, quantum tu vnus, hallucinationis atque inſcitię cumulauit? Quis denarium Romanũ præter te quatuor vnciarum eſſe dixit? Quis in cæteris peræquè horrenda & enormia cõmiſit? Cuius tot extant Grammaticis in ſtudiis, quæ tu ſola tibi vendicas, intolerabiles lapſus, erroreſque ſtupendi, ac planè prodigioſi? Nam de κελεφία quod obiicis, ſatis rubiginem tuam, & Caluiniſticæ frontis ac caninæ procacitatem arguit. Scripſit Petauius, diù ſe ignoraſſe, quid eſſe κελεφίας: Medicos ſe primarios, quorum intereſſat ſcire, in conſilium adhibuiſſe: non dubitaſſe pleroſque, deprauatum eſſe vocabulũ. Tandem verò ſe, id quod res eſt, à Græcis accepiſſe κελεφίαν eſſe lepræ genus. Hanc tu illi reconditę, & γλωσσηματώδους vocis ignorationem exprobras? In altero mira hęc ἀπαιδευσία,

& notabilis eſſet: in te, cuius indolem barbaria ipſa finxit, tolerabilis ac diſſimulanda venit.

Epilogus ad Salmaſium.

HÆc pro Petauio contra importunitatem tuam, ſatis in præſens: donec ſuam ille cauſſam vehementius agere inſtituat, & audaciſſimi Grammatici conatus elidere: ſi id tamen facere aliquando ſuſtineat; quod ego non diffido; ſi quidem promiſſa tua appareant, quæ tu initio Capitis illius oſtendis, in quod Petauianarum Animaduerſionem errata conieciſti. Scribis enim te pauca tantùm illius in Græcis vertendis peccata notaſſe: reliqua, quæ in Chronologia præſertim infinita deliquit, Salmaſium obſeruare velle, eamque ſibi prouinciam depoſcere. *Nam & Salmaſium*, inquis, *audio rem illam ſua curæ eſſe velle, & hanc Spartam exornandam ſuſcepiſſe.* Quid in animo habeat Salmaſius, nemo profectò melius nouit, quàm Salmaſius ipſe. Apparet igitur nonnihil iam ſuper Chronologicis quæſtionibus à Petauio diſputatis meditari Salmaſium. Quod ego iuſtiſſimis de cauſſis ab eo ſuſcipi video. Primùm enim cùm Petauij inſcitiam & ſtuporem quantum poſſet traducere, & inſignem facere cuperet, ſatis intellexit eiuſmodi, quæ ex illius Animaduerſionibus in ſpecimen attulerat, doctis, ac prudentibus viſum iri, vt quam-

uis hæc agnoſceret, confiteretur que Petauius, nihilo tamen indoctior haberetur. Nam quid præter exiles voculas, & minutias, ac ludicra παρεργάματα protuliſti? Omiſſa vox eſt κηλῦντες. Quid eſſet κελεφία, quid συμψέλλιον ignorare ſe dixit: ὅρμασον eſſe ſponſum initiò neſciciuit, poſtea tamen didicit: πλατυκῶς ſcripſit, pro πλατικῶς. Ad hæc, & id genus alia Theologũ præſertim offendere, quàm leue crimen: obiicere verò alteri, quàm futile, ac puerile eſſet, non ignorabat Salmaſius: neque ad ea portenta videbat, & aſinina deliria facere, quæ manifeſtiſſimis, & facillimis in rebus ipſe perpetraſſet. Itaque cùm vel ipſum nugarũ iſtiuſmodi puderet; tametſi ad eas ipſas eruditionis doctrinæque totius, quæ in illo eſt, ſumma ſũmarum redit; verumtamen cùm hæc hominũ expectatione minora fore cerneret, ad grandiora ſeſe conuertit. Ad hæc quoniam à Petauio tam malè acceptum Scaligerum meminerat, eiuſque authoritatem omnem ac doctrinam adeo peſſundatam, vt ne inter infimos quidem Chronologos locus ei ſit relictus, ne, quod illi à me fuerat obiectum, Scaligerum & ipſe parui facere; atque in tanto famæ ipſiús periculo conniuere putaretur; neceſſariò demum eô deſcendit, vti ſe patronum Scaligeri profiteretur. Bene eſt. Laudo hunc animum, Salmaſi. Laudabo amplius, ſi, quod ſponte recepiſti, & ad quod fidem obſtrinxiſti tuam, perfeceris, vti quæ in Scaligeri doctrina reprehenſa ſunt à Petauio, purges, ac defendas, ab eiuſque criminatione tanti viri maieſta-

tem vindices. Nihil mihi iucundius à te fieri poteſt; nihil Scaligeri ſtudioſis cæteris optatius, quàm vt ingenium tuum ab iis Grammaticę ſordibus ad honeſtiora illa, & liberaliora ſtudia conferas, &, quod caput eſt, antiſtitem tuum, ac Deum Ioſephum Scaligerum propugnes. Pro hac egregia voluntatis tuæ ſignificatione; volo reconciliari tibi, atque iſtius conſilij author, & hortator eſſe. Quare certa tibi adnotabo doctrinæ Scaligerianæ capita, quæ præ cæteris opem tuam ac patrocinium flagitant. Attici anni, ac Periodi ſtructuram à ſe repertam ſcis quanti Scaliger ille tuus fecerit, ac quantum hoc in vno ſibi inuento placuerit. Legiſti quæ omnibus in Libris de Emend. Temporum, & in Iſag. Canonibus, in Notis ad Manilium, & vbique ferè eius in commendationem dixerit. In Prolegomenis certè ad Iſagogicos Canones huius anni Græci, & Attici inueſtigationem dicit eſſe tanti, vt ſola hæc totum opus de Emendatione temporum commendare poſſit. Ac qui Scaligeri libros euoluerit, non dubitabit, quin hoc ſit munimentum doctrinæ totius, quo conuulſo ac labefactato præceps illa corruat. Atqui illam ipſam Atticam Periodum Dionyſius ille Petauius abſurdam, ineptam, & commentitiam auſus eſt dicere; imo verò certis argumentis probauit in Notis ad Themiſtium Pag. 641. Idem & de anno ipſo Græco, adeoque Chronologicis omnibus Scaligeri dogmatibus oſtenſurum propediem recipit. Sed hæc ſcilicet, dum prodierint, expectanda ſunt. Interim

terim quę in anteceſſum Epiphanianę illæ Animaduerſiones exhibent, vide vt ſtrenuè ac nauiter oppugnes. Menſium Atticorum ordinem à Scaligero conſtitutum refellit ille Animad. ad Epiph. pag. 136, 137. Anni Iudaïci rationem ab eodem Scaligero ſtabilitam euertit Pag. 156. Tum in Commentariis ad Librum de Menſuris & ponderibus omnium fere Imperatorum epochas perperam ab illo diſputatas aſſerit. Denique nulla propemodum pagina eſt, quæ non Scaligeri ſtuporem in re Chronologica & oſcitantiam redarguat. Si hæc impunè per te Petauius auferat; ſi non falſo ab eo reprehenſum eſſe Scaligerum docueris; ſi nullis aliis contra Petauium armis, quàm quę pueris ac mulierculis perinde ac tibi prōpta ſunt, conuiciis videlicet, ac lamentis Scaligerum defenderis; vide ne aut is turpiter abs te proditus, aut eius, qua de agitur, doctrinæ inſcitia, deſtitutus videatur. Non te puto ſic oblitum exiſtimationis tuæ, ac publici iudicij ſecurum, vt aduerſus Petauij errata Chronologica, & iniquas Scaligeri caſtigationes oſtenderes te eſſe ſcripturum, niſi ea ſaltem peritia eſſes illius artis, vt Scaligeri libros intelligeres. Quare niſi tu hoc ipſum, quod promittis, contra Petauium probaueris, nemo erit qui nō te vel præuaricationem in hac cauſſa, vel inſigniter fatuū, & impudentem iudicet. Vide enim obſecro quàm ſit ridiculum, Ioſephum Scaligerum à te, tuíſque ſodalibus, & amicis omnium qui hac ætate literas tractarunt, facilè principem haberi; imò Herculem literarum, ac Muſage-

tam, Phœnicem doctorum, & ingeniorum appellari verticem; ac tantum non adorari, & inter Heroas referri: & eoſdem interim Scaligeriani nominis doctrinæque fautores eius ignaros eſſe ſcientiæ, in qua non ſolùm reliquis, ſed ſeipſo quoque viſus eſt ille pręſtantior. Nam præter pauca quadam commentaria, quæ Grammaticis de rebus ab eo tyrone ſunt edita; reliquæ omnes lucubrationes ad illam temporum diſciplinam Chronologiámque pertinẽt. Hæc illi ſempiternam apud ſuos famam, hæc diuinum nomen peperit. Præ hoc vno reliqua omnia ingenij ſui decora neque magni fecit ille, dum viueret, & à nobis ſanè mediocria cenſentur.

Tuum eſt, itaque, Salmaſi, munus, quod te facturum pagina illa Confutationis tuæ 75 promittis, Chronologica illa Petauij delicta patefacere, ác Scaligero tuo patrocinari. Noli dubitare, quin ſi id conſequi potueris, magnam Petauij conatibus ſecurim infligas, & ab ſuſcepto contra Scaligerum opere penitus abſterreás. Hoc longè tibi glorioſius, ei vero, contra quem veneris, acerbius, ac moleſtius erit, quàm ſi, vt inſtituiſti, friuolis in rebus, ac ludicris hominem vexes; quæ vt certiſſimè probares, maiorẽ tu tibi ex iiſce nugis leuitatis, ac περιεργίας, quam Petauio ipſi imperitiæ opinionem famámque conſciſceres. Itaque quo ad iſta pertractanda minus occupatus accedas, cætera tibi in præſens errata remittam, & in ſequentes Maſtigophoros tantiſper differam, quæ, vt à me poſtulaueras, ex Hiſtoricis tuis

Notis ſelegeram. Simul illud expectandum arbitror, vt ei, quod de Catharorum cultu in ſpecimen tibi propoſueram, ſatisfacias, ac reſpondeas. Interea quæ hoc in Maſtigophoro pręcipua tua piacula notauimus, colligam hîc, breuiterque ſubducam.

Indiculus præcipuarum hallucinationum Salmaſii, quas tertius hic Maſtigophorus caſtigauit.

I. PAralogiſmus ineptiſſimus; quo Tertullianum probat pallium ſumpſiſſe, quãdo Preſbyteratum adiit. Nam aut togam mutauit, cùm adhuc gentilis eſſet, aut cùm eſſet Chriſtianus Laicus; aut cùm Preſbyter. Non mutauit cùm gentilis eſſet; neque cùm Chriſtianiſmum iniit: ergo cùm in Preſbyterium receptus eſt. Pag. 2, 3, & ſeq.

II. Contradictoria iſta dúo paria docet: Solos Preſbyteros pallium inter Chriſtianos geſſiſſe: ſolos Preſbyteros non geſſiſſe. Item: Omnes Preſbyteros palliatos fuiſſe: Non omnes Preſbyteros fuiſſe palliatos. P. 3 & ſeq

III. Pallium Philoſophicum nihil à communi & populari Græcorum pallio diſcriminis habuiſſe. P. 9

IV. Turpiſſima ἐναντιολογία: Docet enim Philoſophorum pallium à communi Græcorum non diſcrepaſſe; & alibi docet à com-

muni diſcrepare. P. 12

V. Altera contradictio: poſt Antonini edictum Romanam veſtem omnes vſurpaſſe; & pallium penes ſolos manſiſſe Philoſophos: & præter Philoſophos, alios inſuper geſtaſſe pallium. P. 13

VI. Chriſtum, nec non Apoſtolos Philoſophicum pallium induiſſe. Pag. 14

VII. Imo Chriſtum, & Apoſtolos habitu ipſo penè Cynicos fuiſſe. P. 18, & ſeq.

VIII. Euſtathium in Gangrenſi Synodo damnatum, quod Epiſcopos, & Preſbyteros ad ἄσκησιν ſuam veterem, & pallium reuocaret; quaſi ſolos Clericos ad ſectam ſuam pertraheret. P. 24

IX. Altera, & planè diuerſa Canonis Gangenſis, nec non Euſtathianæ diſciplinæ declaratio, dum cenſet ob id Euſtathium à Patribus condemnatum, quod Monachis duntaxat ſuis certum habitum præſcriberet. Docet ergo Gangrenſes Patres, cùm in cultu ipſo ſanctimoniam ineſſe non crederent, vetuiſſe ne Monachi neceſſe haberent mutare veſtem. P. 26, 27, &c.

X. Chlamys Macedonica ab anteriori corpore togæ in modum circuncluſa, non aperta fuit. Pag. 49

XI. Fœda & manifeſta contradictio; Chlamydem omnem, quæ quidem μανδυοειδὴς, id eſt pallij forma eſſet, quadrangulam fuiſſe; & non fuiſſe P. 54, 55, &c.

XII. Tertulliani aſinina & plena ſtuporis interpretatio: quem ſcripſiſſe fingit, in collo

pauonis ineſſe purpureum colorem mera purpura, & dibapha omni preſſiorem; imò verò preſſiorem conchylio: ſic quaſi diceret; aliquid Sole ſplendidius eſſe; imo ſtellâ quapiam. P. 65

XIII. In paui collo purpureum, non conchyliatum ineſſe colorem; & conchyliatum eſſe, non purpureum; quæ eſt ſtupidiſſima ἐναντιολογία. P. 67, 68, &c.

XIV. Aurum viridis eſſe coloris. P. 76.

XV. Heliotropion Dioſcoridis cærulei coloris eſſe. P. 82

XVI. Antiſtes pro Epiſcopo non vſurpatur, maximè in illo Sidonij loco, quem citat. P. 85

XVII. Deglubere eſt floccum vnum aut alterum leniter vellere. P. 86

XVIII. Malè ſeneſcere, pro *iuueneſcere iterum*, vſurpari.

XIX. Τὸν τόνον à Dionyſio Halicarnaſſenſi opponi ſuorum temporum Rhetoricæ, quæ nulla arte, ſed ſolo impetu conſtabat. Vnde & τετονωμένῳ λόγῳ, qui ex aduerſo reſpondet, is ad Dionyſij ſæculum pertinet. P. 101, 102, &c.

XX. Iſocratem τόνον & χνοῦν τῆς ἀρχαιότητος expreſſiſſe ſcribendi genere; idque Dionyſium aſſerere. P. 106, 107, &c.

Hæc pauca de multis, & præcipua; quæ quidem breui complecti potuimus. Tu ad ea ſic occurrere memento, vt ſine fuco, ac tergiuerſatione, planè, ſinceréque reſpōdeas. Sed imprimis Scaligeri cauſſam contra Petauium

meditare; ne is impunè laceſſitum ac vexatum à ſe virum illum glorietur, quem tu ſodalesque tui in amoribus ac delitiis habetis.

In Maſtigophoro II errata quadam occurrebant.

PAg. 21. Ver. *non eſſe*, ſcribe Tria, pro tua. P. 27 Ver. 7. leg. μᾶλλόν τι πιέζειν. P. 49 V. 1 leg. ſexcentoplagus.

In Maſtigoph. III.

P. 33. V. 17. leg. deſputabilia. P. 36 V. ſunt: pro Iuſtitia, leg. Inſtitis. P. 73 V. 27. ἐπ' αὐτοφόρῳ. P. 90, ver. 19. legendum. Eadem & Coa ab alijs, quàm à Plinio, vocatur, quod &c. P. 91. Ver. 4. ſcr. veſtes fiebant, quantum ex ipſius verbis colligitur; &c. *Hæc ideò quod Plinius Coam ab Aſſyria diſcernit; & ex hac ſola, non autem è Coa, tralucentes fieri veſtes prodidit; cùm tamen alij ſcriptores Cois etiam veſtibus nudari fœminas ſcripſerint. Itaque Salmaſius eo notatus, quod è Coa tralucentes fieri ex Plinio docuerit.*

619012